

ruimte voor de rivier ruimte voor de rivier ruimte voor de rivier
ruimte voor de rivier
ruimte voor de rivier ruimte voor de rivier ruimte voor de rivier
ruimte voor de rivier ruimte voor de rivier ruimte voor de rivier
ruimte voor de rivier ruimte voor de rivier ruimte voor de rivier

Ontpoldering Noordwaard

Toelichting Rijksinpassingsplan

Ontpoldering Noordwaard

NW100367

Colofon

Uitgegeven door	Ministerie van Verkeer en Waterstaat, Programmadirectie Ruimte voor de Rivier,
Informatie	www.ruimtevoorderivier.nl
Telefoon	010-4026660
Fax	010-4027094
Uitgevoerd door	Projectbureau Noordwaard & Consortium (Arcadis, DHV en Royal Haskoning)
Datum	augustus 2010
Status	Definitief
Kenmerk	NW100367

Inhoudsopgave

1	Inleiding	6
1.1	Aanleiding	6
1.2	Doelstellingen en overwogen alternatieven tijdens de PKB	7
1.3	Milieueffectrapportage en proces met de streek	9
1.4	Instrument Rijksinpassingsplan: nationaal belang	14
1.5	Plangebied Rijksinpassingsplan	15
1.6	Leeswijzer	17
2	Situatie voor ontpoldering Noordwaard	18
2.1	Ontstaan van de Noordwaard	18
2.2	Het watersysteem in de situatie vóór de ontpoldering	19
2.3	Ruimtelijke kwaliteit en functies in de situatie vóór het ontpolderen	22
3	Situatie na ontpolderen Noordwaard	25
3.1	Indeling in compartimenten	29
3.2	Hilpolders	32
3.3	Intergetijdengebied met kreken	33
3.4	Instroomopeningen en drempel	35
3.5	Uitstroomopeningen	36
3.6	Wonen	37
3.7	Landbouw	41
3.8	Recreatie	41
3.9	Infrastructurele ontsluiting	44
3.10	Dijkverlegging Fort Steurgat en dijkverbetering Steurgatdijk	45
4	Wet- en regelgeving	48
4.1	Europa	48
4.1.1	Europese kaderrichtlijn water	48
4.2	Nederland	51
4.2.1	Planologische kernbeslissing 'Ruimte voor de Rivier'	51
4.2.2	Nota Ruimte en AMVB Ruimte	51
4.2.3	Natuurbeschermingswet 1998	53
4.2.4	Flora en Faunawet	55
4.2.5	Boswet	55
4.2.6	Wet milieubeheer	56
4.2.7	Wet bodembescherming en Besluit bodemkwaliteit	56
4.2.8	Ontgrondingenwet	58
4.2.9	Waterwet	58
4.2.10	Monumentenwet/verdrag van Malta	60

4.2.11	Watertoets	60
4.2.12	Wet luchtkwaliteit	61
4.2.13	Wet geluidhinder	62
4.2.14	Besluit externe veiligheid	62
4.3	Provincie Noord-Brabant	62
4.3.1	Interim structuurvisie Provincie Noord-Brabant	62
4.3.2	Beleidsregel natuurcompensatie	63
4.3.3	Provinciale verordeningen	64
4.4	Waterschap Rivierenland	64
4.4.1	Keur voor waterkeringen en wateren	65
4.5	Gemeente Werkendam	66
4.5.1	Vigerend bestemmingsplan	66
4.5.2	Bodemkwaliteitskaart gemeente Werkendam	66
4.5.3	APV gemeente Werkendam	66
5	Milieu en omgevingsaspecten	67
5.1	Milieueffectrapportage (MER)	67
5.2	Bodem	67
5.2.1	Milieukundig bodemonderzoek	68
5.2.2	Asfalt- en funderingsonderzoek	71
5.2.3	Geotechnisch en fysisch bodemonderzoek	71
5.3	Geluid	71
5.4	Luchtkwaliteit	72
5.5	Externe veiligheid	73
5.6	Natuur	74
5.6.1	Natuurbeschermingswet – Passende Beoordeling	75
5.6.2	Flora en Faunawet	76
5.6.3	Boscompensatie	78
5.7	Archeologie	79
5.8	Water	81
5.8.1	Watertoets	81
5.8.2	Waterveiligheid	82
5.8.3	Oppervlaktewater	85
5.8.4	Natte natuur en intergetijdengebied in relatie tot de KRW	89
5.8.5	Grondwater	90
5.8.6	Riolering	91
6	Juridische planbeschrijving	92
6.1	Digitaal raadpleegbaar plan	92
6.2	Geldigheid en uitsluiting bevoegdheid Rijksinpassingsplan	92
6.3	Gedetailleerd Rijksinpassingsplan met beperkte flexibiliteit	93
6.4	Opbouw van de planregels	94

6.5	Bestemmingen	94
6.5.1	Aan- en afvoeren van water	95
6.5.2	Agrarisch	96
6.5.3	Agrarisch met waarden	99
6.5.4	Bedrijf – Nutsvoorzieningen	100
6.5.5	Bos	101
6.5.6	Cultuur en ontspanning	101
6.5.7	Primaire waterkering en kades	101
6.5.8	Natuur	104
6.5.9	Recreatie	106
6.5.10	Sport – manege	107
6.5.11	Verkeer	107
6.5.12	Water	107
6.5.13	Wonen	108
6.5.14	Leiding- en hoogspanningsverbinding	109
6.5.15	Leiding – Water	109
6.5.16	Waarde – Archeologie	109
6.5.17	Waterstaat – Instroomopening	110
6.6	Wijzigingsbevoegdheden	112
6.7	Aanlegvergunningen	113
6.8	Toelichting per artikel	114
7	Uitvoerbaarheid	118
7.1	Economische uitvoerbaarheid	118
7.2	Handhaving	119
7.3	Beheer en onderhoud	120
8	Inspraak en vooroverleg	122
8.1	Afstemming met belanghebbenden	122
8.1.1	Overleg over maatwerkoplossingen en nieuwbouw	122
8.2	Voorontwerp Rijksinpassingsplan	124
8.3	Vooroverleg en horen	124
8.3.1	Vooroverleg ex Artikel 3.1.1. BRO en ex Artikel 3.28 Wro	124
8.3.2	Vooroverleg watertoets	124
8.4	Ontwerp Rijksinpassingsplan	125

Bijlage 1	Bijlagen bij Rijksinpassingsplan
Bijlage 2	Toponiemenkaart plangebied Ontpoldering Noordwaard

1 Inleiding

1.1

Aanleiding

In de afgelopen eeuwen is veel ruimte aan de rivieren ontnomen. De rivieren zijn ingeklemd tussen dijken die de afgelopen decennia steeds hoger zijn geworden. Achter die dijken is het land op veel plaatsen lager komen te liggen. Door de bevolkingsontwikkeling en de economische groei zijn de te beschermen waarden in gebieden achter deze dijken sterk toegenomen. De gevolgen van een mogelijke overstroming zijn daardoor enorm. Door de klimaatveranderingen treden vaker hoge rivierafvoeren op. Dat maakt deze gebieden kwetsbaarder.

Het kabinet heeft daarom in december 2000 besloten om toekomstige hoge rivierafvoeren veilig naar zee af te voeren door rivieren meer ruimte te geven in plaats van alleen de dijken te verhogen. Hiervoor is de PKB (Planologische Kernbeslissing) Ruimte voor de Rivier opgesteld waarin een samenhangend pakket van maatregelen is vastgelegd om in 2015 te voldoen aan het wettelijke vastgestelde beschermingsniveau. Na instemming door het parlement (Tweede en Eerste Kamer) met de PKB Ruimte voor de Rivier deel 4, is de planstudiefase voor rivierverruimende maatregelen officieel in januari 2007 van start gegaan. Voor enkele projecten, de zogenaamde koploperprojecten, waaronder het project Ontpoldering Noordwaard, is de planstudie al vóór 2007 gestart.

De PKB Ruimte voor de Rivier richt zich op het realiseren van twee samenhangende doelstellingen:

- Het op het vereiste niveau brengen van de bescherming van het riviereengebied tegen overstromingen;
- Het leveren van een bijdrage aan het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit van het riviereengebied.

Het waarborgen van de veiligheid geldt als hoofddoelstelling; het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit als tweede doelstelling.

Het pakket aan maatregelen dat het kabinet in de PKB Ruimte voor de Rivier heeft voorgesteld moet ook op de lange termijn zijn nut behouden en geen belemmering vormen voor maatregelen die later noodzakelijk kunnen zijn. Uiterlijk in 2015 moet het vereiste veiligheidsniveau in het riviereengebied rond de Rijntakken in overeenstemming zijn met de maatgevende afvoer van 16.000 m³/s bij Lobith. Op de lange termijn gaat het kabinet uit van 18.000 m³/s.

1.2

Doelstellingen en overwogen alternatieven tijdens de PKB

Voor de maatregel Ontpoldering Noordwaard zijn in de Nota van toelichting bij de PKB de volgende doelstellingen geformuleerd:

1. Het op peil brengen van de veiligheid door het leveren van een bijdrage aan de waterstanddaling bij Gorinchem met 30 cm. Dit is de hoofddoelstelling van het project. De hydraulische taakstelling voor de maatregel Ontpoldering Noordwaard is tenminste 0,30 meter waterstanddaling op rivierkilometer 955 bij Gorinchem. Bovendien geldt dat de herinrichting niet mag leiden tot een grotere opstuwing bij de Amer dan berekend ten tijde van het opstellen van de PKB Ruimte voor de Rivier;¹
2. Bijdragen leveren aan de ruimtelijke kwaliteit van het rivierengebied. Dit is de tweede doelstelling van het project. Deze tweede doelstelling van ruimtelijke kwaliteit is vertaald in een aantal randvoorwaarden waarbinnen de Ontpoldering Noordwaard moet worden uitgevoerd.

In de PKB is het uitgangspunt vastgelegd dat voor de huidige bewoners de mogelijkheid wordt gecreëerd dat zij in de Noordwaard kunnen blijven wonen. Daarnaast geldt als algemene voorwaarde van de PKB Ruimte voor de Rivier dat de veiligheidsdoelstelling uiterlijk op 31 december 2015 moet zijn gerealiseerd.

Tevens is in de PKB Ruimte voor de Rivier gesteld dat de maatregel Noordwaard zal voorzien in een voldoende groot areaal nieuw foerageergebied voor overwinterende, herbivore watervogels om het verlies hiervan op projectniveau (bedoeld is het hele programma Ruimte voor de Rivier), zo nodig, te niet te doen.

Met betrekking tot het verwezenlijken van de twee samenhangende doelstellingen in de PKB Ruimte voor de Rivier zijn verschillende maatregelen overwogen als alternatief voor het ontpolderen van de Noordwaard. Het betreft:

- Ingrijpende en lange zomerbedverdieping in de hele Boven-Merwede en Nieuwe Merwede;
- Zomerbedverdieping in combinatie met uiterwaardvergravingen;
- Buitendijkse maatregelen gecombineerd met binnendijkse maatregelen in de Sliedrechtse Biesbosch, het natuurontwikkelingsproject (NOP) en in delen van de buitendijkse Noordwaard (Hilpolders);

¹ In de PKB Ruimte voor de Rivier is gesteld dat ongewenste opstuwing op de Amer moet worden beperkt. Als deze opstuwing beperkt kan blijven, zijn dijkversterkingen rond Geertruidenberg en de rivier de Donge waarschijnlijk niet noodzakelijk. Inmiddels is uit berekeningen gebleken dat bij het huidige plan geen opstuwing op de Amer plaatsvindt.

-
- Verbinden van het natuurlijke geulen systeem van de Sliedrechtse Biesbosch met de Merwede in combinatie met voldoende diepe geulen door het Natuurontwikkelingsproject en door de binnendijks gelegen Kievitswaard;
 - Een Groene rivier door het Land van Heusden en Altena.

Bij het afwegen van deze alternatieven was van belang dat de streek helderheid wil voor de inrichting van de Noordwaard voor nu en in de toekomst. Bij het merendeel van de overwogen maatregelen is het nodig dat de Noordwaard op lange termijn alsnog moet worden ontpolderd, indien er meer dan 16.000 m³/s over de verschillende Rijntakken afgevoerd moet worden. De Ontpoldering van de Noordwaard is namelijk een effectieve rivierverruimende maatregel bij een maatgevende afvoer van 16.000 m³/s, die bij verhoging van de maatgevende afvoer minimaal even effectief blijft.

Om een toename in de maatgevende afvoer op te kunnen vangen hoeven 'slechts' kleinschalige maatregelen buiten de Noordwaard ingezet te worden om een toename in MHW op te kunnen vangen. Binnendijkse reserveringen en aanpassingen binnen het plangebied zijn bij de ontpoldering van de Noordwaard niet nodig. Bij een toename van de maatgevende afvoer richting de 18.000 m³/s is een extra instroomopening in het Steurgat nodig en wellicht enkele uiterwaardvergravingen rond Gorinchem, op enige afstand van het plangebied. Het gebied achter deze mogelijke extra instroomopening binnen de Noordwaard is met dit plan hierop alvast ingericht en maakt al onderdeel van het huidige doorstroomgebied.

De streek heeft de voorkeur uitgesproken de Noordwaard nu te ontpolderen in plaats van te kiezen voor maatregelen die het noodzakelijk maken dat het ontpolderen van de Noordwaard wordt gereserveerd voor de lange termijn. Door de maatregel Ontpoldering Noordwaard is een reservering van dit gebied voor de lange termijn niet nodig en krijgen de betrokken bewoners en boeren duidelijkheid over hun toekomst op de kortst mogelijke termijn.

Een Groene rivier door het Land van Heusden en Altena, een oplossing die ook een bijdrage levert aan de lange termijn opgave, is geen gewenst alternatief gebleken vanwege de hoge kosten, de landschappelijke schade, de ingrijpende gevolgen voor de waterhuishouding, de barrièrewerking en een gebrek aan draagvlak, bij met name de agrariërs in het gebied. Een Groene rivier doorsnijdt een groot aaneengesloten landbouwgebied in het Land van Heusden en Altena.

Uiteindelijk is in de PKB Ruimte voor de Rivier gekozen voor de ontpoldering van de Noordwaard. Bijna de gehele Noordwaard verandert door het project van een binnendijks gebied in een buitendijks gebied. Als gevolg van de ontpoldering krijgt het gebied een functie bij het afvoeren van rivierwater tijdens hoge rivierwaterstanden (vanaf waterstanden boven 2,00 m + NAP op de Nieuwe Merwede). De primaire waterkeringen worden daarvoor plaatselijk verlaagd of verwijderd.² Door open verbindingen met zowel het Gat van de Noorderklip aan de zuidwestzijde en de Nieuwe Merwede aan de noordzijde komt de ontpolderde Noordwaard ook onder invloed van de dagelijkse getijdenwerking.

Als gevolg van een voortschrijdende klimaatsverandering dient op langere termijn rekening gehouden te worden met 60 cm zeespiegelstijging en een verhoging van de wettelijk vastgelegde maatgevende afvoer voor de Rijn bij Lobith van 16.000 m³/s naar 18.000 m³/s.

Verhoging van de maatgevende afvoer in de toekomst betekent conform de PKB dat er aanvullende maatregelen nodig zijn. Bij hogere afvoeren blijft de Noordwaard zijn effectiviteit behouden. In het huidige plan is ruimtelijk de mogelijkheid gemaakt een vijfde instroomopening (instroomopening bij het Steurgat) te maken waarmee een deel van de extra rivierafvoer kan worden verwerkt. Daarnaast kunnen kleinschalige buitendijkse maatregelen (buiten de Noordwaard) ingezet worden om de resterende extra afvoer op te kunnen vangen.

1.3

Milieu-effectrapportage en proces met de streek

Na vaststelling van het ontwerp van de PKB Ruimte voor de Rivier (deel 1) is in 2005 gestart met de planstudie voor de ontpoldering van de Noordwaard; één van de koploperprojecten.

Naast het uitvoeren van basisonderzoeken is het milieueffectrapport (MER) Planstudie Ontpoldering opgesteld. Parallel aan het opstellen van het MER is in overleg met belanghebbenden een Ontwerpvisie Ontpoldering Noordwaard verder uitgewerkt.

Bij de start van de planstudie ontpoldering Noordwaard zijn door de staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat onderstaande randvoorwaarden opgenomen in de projectopdracht voor de planstudie³:

² Op dit moment wordt de Noordwaard begrensd door Dijkkring 23 waardoor het gebied binnendijks is gelegen. In de nieuwe situatie blijft een klein deel van de dijkkring gehandhaafd. Met een nieuw aan te leggen dijk (nabij Fort Steurgat) wordt een nieuwe, kleinere dijkkring rond het bebouwde gebied nabij Werkendam gerealiseerd.

³ Dit betreft een interne projectopdracht als vervolg op de PKB Ruimte voor de Rivier.

-
- De natuurlijke en landschappelijke herkenbaarheid van de Biesbosch behouden en versterken uitgaande van een stelsel van (herstelde) kreken en polders, een variatie aan natuurlijke invloeden en de doorwerking van getijdendynamiek;
 - Het versterken van het Natura 2000 netwerk (het Europees netwerk van Vogel- en Habitatrichtlijngebieden), aansluitend op Nationaal Park De Biesbosch en de aanleg van een intergetijdengebied;
 - Het benutten van mogelijkheden voor recreatief (mede)gebruik; vaarroutes in kreken, wandel- en fietsroutes en recreatief ondernemerschap;
 - Het versterken van landschappelijke, ecologische en recreatieve relaties met overige delen van de Biesbosch;
 - Het inpassen van Fort Steurgat, rekening houdend met de cultuurhistorische betekenis;
 - Toekomstvastheid: de inrichting, exploitatie en het beheer richten op duurzame instandhouding van deze randvoorwaarden en uitgangspunten.

Met betrekking tot de belangen van agrariërs, bewoners en het waterwinbedrijf is in de projectopdracht, die de staatssecretaris voor het uitwerken van de maatregel Ontpoldering Noordwaard heeft geformuleerd, vastgelegd dat:

- Agrariërs een duurzaam perspectief binnen of buiten de polder wordt geboden waarbij zij zoveel als mogelijk gelijkwaardig behandeld worden, ongeacht de ligging van hun bedrijf;
- Het uitgangspunt is dat voor de huidige bewoners de mogelijkheid wordt gecreëerd dat zij in de Noordwaard kunnen blijven wonen;
- Zoveel als mogelijk rekening wordt gehouden met de infrastructuur en de bereikbaarheid van het waterwinbedrijf.

Naar aanleiding van bestuurlijk overleg met de regionale partners heeft Verkeer en Waterstaat besloten het plan voor de Noordwaard niet speciaal te ontwerpen of te beoordelen op het criterium landelijke compensatie voor ganzengrasland (nieuw foerageergebied voor overwinterende, herbivore watervogels, zie paragraaf 1.2). Wel is het zo dat als gevolg van de maatregel Ontpoldering Noordwaard het voedselgebied voor overwinterende, grasetende watervogels toeneemt. Hiermee wordt voldaan aan de PKB Ruimte voor de Rivier.

De Ontwerpvisie Ontpoldering Noordwaard is een plan, waarin visies en ideeën over de inrichting, het gebruik, exploitatie en beheer van het gebied, zijn verkend. De ontwerpvisie is tot stand gekomen door een interactief ontwerpproces met vertegenwoordigers van overheden, belangenorganisaties en met de bewoners en agrariërs in het gebied.

De Ontwerpvisie is in mei 2007 vastgesteld door een Bestuurlijke Begeleiding Commissie (BBC)⁴ die zich heeft laten adviseren door een klankbordgroep. Deze visie is aan de staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat aangeboden met het advies om de Ontwerpvisie als voorkeursalternatief op te nemen in het MER.

Ter ondersteuning van de besluitvorming over de maatregel ontpoldering van de Noordwaard is een MER opgesteld. In het MER Ontpoldering Noordwaard zijn de gevolgen voor het milieu van verschillende inrichtingsalternatieven tegen elkaar afgewogen en beschreven. Daarbij zijn aan de verschillende inrichtingsalternatieven ruimtelijke kwaliteitsmaatregelen gekoppeld. In alle alternatieven is gevarieerd op de aspecten landbouw, natuur, recreatie, cultuurhistorie, kosten en waterstandverlaging.

Vanwege het Rijksinpassingsplan (gericht op een functieverandering categorie 9 van de C-lijst van het Besluit m.e.r. 1994 en aanpassing van de dijk, categorie 12.1) is sprake van een m.e.r.-plicht.

Het MER⁵ bevat op hoofdlijnen:

- Een analyse van de mogelijke oplossingsrichtingen en het selectieproces van de alternatieven;
- Het beschrijven van de effecten van de alternatieven op het milieu en op basis van de resultaten van de vorming van het meest milieuvriendelijke alternatief (MMA;)
- Het formuleren van het voorkeursalternatief;
- Het beschrijven van de effecten die worden verwacht tijdens de uitvoering van het project.

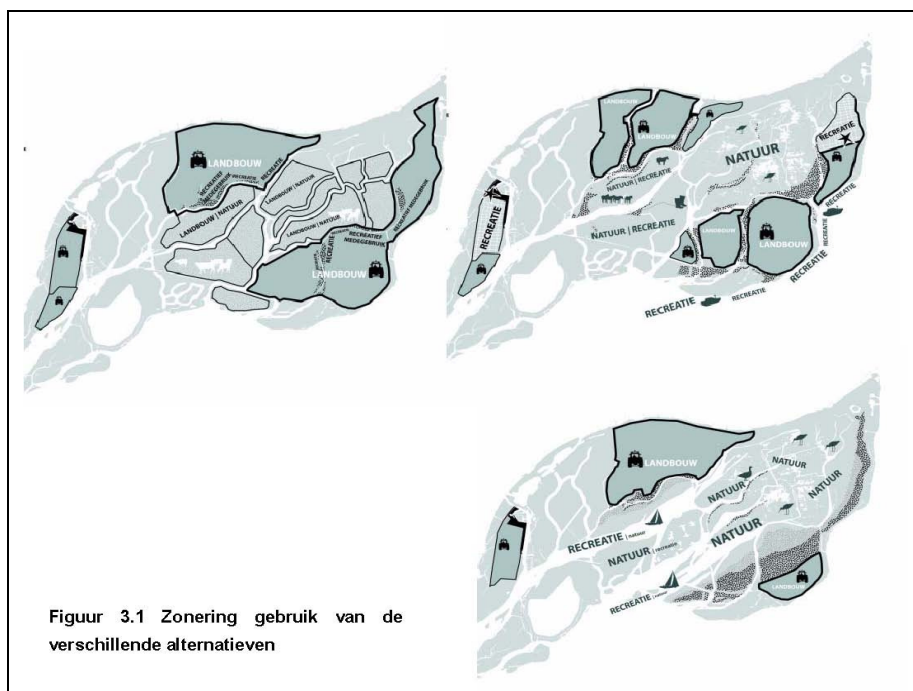
Op 8 februari 2008 zijn de richtlijnen voor het MER vastgesteld. In de startnotitie MER is een beoordelingskader opgenomen met betrekking tot de aspecten: rivierkonde/veiligheid, ruimtelijke kwaliteit, bodem en water, natuur, landschap en cultuurhistorie, sociaal economische belangen en uitvoering en kosten. In de vastgestelde richtlijnen zijn

⁴ In de BBC zitten de provincie Noord-Brabant (gedeputeerde, voorzitter), gemeente Werkendam (burgemeester (vice-voorzitter) en wethouder), waterschap Rivierenland (Dijkgraaf/ Hoofdingeland), Directeur LNV Regio Zuid, provinciaal ambtelijk adviseur, Programmadirectie Ruimte voor de Rivier als vertegenwoordiger van de opdrachtgever, Hoofdingenieurdirecteur (HID) RWS Zuid-Holland, secretaris en projectmanager van projectbureau Noordwaard. De voorzitter van de Klankbordgroep neemt deel als adviseur. De BBC laat zich adviseren door een breed samengestelde Klankbordgroep bestaande uit belanghebbende maatschappelijke organisaties, waaronder bewoners en agrariërs van de Noordwaard.

⁵ Zie het MER planstudie Ontpoldering Noordwaard, 30 januari 2010.

enkele nuanceringen op het te gebruiken beoordelingskader gegeven.⁶

Figuur 1.1
Zonering
gebruik van de
verschillende
alternatieven

In het MER zijn drie alternatieven (zie figuur 1.1) onderscheiden en op basis van deze drie alternatieven is een Meest Milieuvriendelijke alternatief (MMA) opgesteld. Op basis van de effectbeschrijving en het met de streek doorlopen proces is het Voorkeursalternatief (VKA) voorgesteld.

In het MER zijn vijf alternatieven onderzocht op sociaal- en economische effecten.

1. Grote compartimenten: hoog bekade polders bestaande uit twee grote polders aan weerszijden van het doorstroomgebied. Afvoer van water vindt plaats over maaiveld niveau door het doorstroomgebied waarin enkele lage kades worden aangelegd. Kansen voor landbouw staan hierbij centraal.
2. Kleine compartimenten: hoog bekade polders bestaande uit meerdere kleine polders aan weerszijden van het doorstroomgebied. Afvoer van water vindt plaats over maaiveld niveau door het doorstroomgebied zonder de aanleg van enkele lage kades. Kansen voor ruimtelijke kwaliteit staan hierbij centraal.
3. Maximale waterstanddaling: lage bekade polders aan weerszijden van het doorstroomgebied. Deze polders stromen vaker mee dan de

⁶ Zie de herziene en aangevulde Richtlijnen voor het MER van 8 februari 2008.

-
- polders in de alternatieven grote en kleine compartimenten. Bij dit alternatief wordt het maaiveld in het doorstroomgebied afgegraven.
4. MMA: een nadere optimalisatie van het alternatief kleine compartimenten waaraan het versterken van het Natura 2000 en het handhaven van bestaande natuurwaarden zijn toegevoegd. Uit het alternatief grote compartimenten zijn de lage kades polders uit het doorstroomgebied overgenomen en voor natuur ingericht.
 5. VKA: zeven hoge bekade polders aan weerszijden van het doorstroomgebied. Het doorstroomgebied bestaat uit een mix van laag bekade polders, intergetijdengebied en lokaal maaiveldverlaging. Daarnaast zijn de kreken verbreed voor de aan- en afvoer van water naar het intergetijdengebied en is een permanente aansluiting aan de Nieuwe Merwede toegevoegd.

Alle alternatieven voldoen aan de hoofddoelstelling veiligheid. De alternatieven kleine en grote compartimenten zijn uitvoerbaar binnen het taakstellend budget, dit geldt niet voor het alternatief maximale waterstanddaling. Het alternatief kleine compartimenten verbetert de ruimtelijke kwaliteit het meest, zowel ten aanzien van de gebruikswaarde en belevingswaarde als de toekomstwaarde. Het alternatief maximale waterstanddaling heeft een negatieve impact op het landschap en scoort negatiever op archeologie en cultuurhistorie. Het alternatief grote compartimenten is het meest gunstige voor de landbouw. Het alternatief kleine compartimenten, dat ongeveer 50 hectare minder landbouwgrond oplevert, biedt echter meer mogelijkheden voor verbrede landbouw, omdat het merendeel van de agrarische bouwvlakken aan een kreek komen te liggen. Het alternatief kleine compartimenten maakt het ook voor woonhuizen mogelijk dat deze aan een kreek worden gesitueerd en in dit alternatief is een gedifferentieerdere overstromingskans mogelijk. Bij hoge waterstanden gaat niet het gehele gebied in één keer meestromen doch polder voor polder. Dit levert voor een deel van de landbouwgronden en voor een aantal woningen, een verminderd risico op wateroverlast op.

Het MMA alternatief scoort met name iets beter op natuur met dien verstande dat in de hogere niet bekade delen van het doorstroomgebied, een grote beheersinspanning verricht moet worden voor het voorkomen van opslag van wilgen.

Het alternatief Kleine compartimenten is de basis voor het voorkeursalternatief (en is als zodanig meegenomen in de Ontwerpvisie), zie par. 7.3 van het MER. Vervolgens is het voorkeursalternatief verder uitgewerkt en gedetailleerd. Het Rijksinpassingsplan is gebaseerd op het uitgewerkte voorkeursalternatief en biedt de planologische regeling voor de

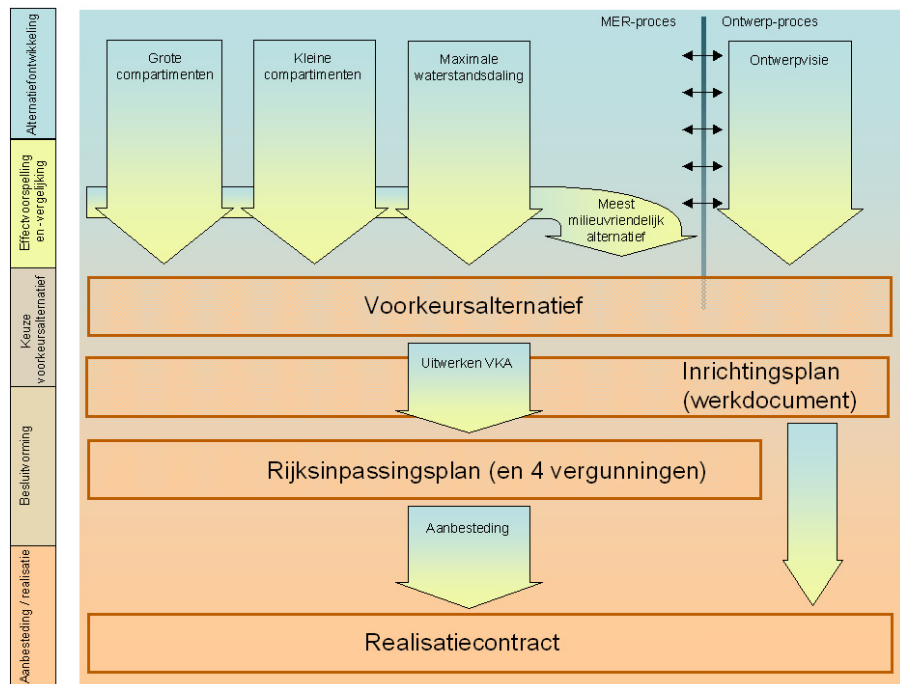
uitvoering ervan.

Als tussenstap tussen het voorkeursalternatief in het MER en het uitgewerkte voorkeursalternatief in het RIP heeft Rijkswaterstaat een werkdocument opgesteld (ook wel Inrichtingsplan genoemd). Dit werkdocument is tevens de basis voor het uitvoeringscontract. Het Rijksinpassingsplan en de vergunningen zijn echter leidend.

De inhoudelijke verschillen tussen de alternatieven in het MER en het uitgewerkte voorkeursalternatief in het RIP zijn naar aanleiding van het advies van de Commissie MER in een apart document (Inhoudelijke verschillen alternatieven MER en RIP; NW100955) overzichtelijk weergegeven.

In figuur 1.2 is het ontwerp- en besluitvormingsproces schematisch weergegeven.

Figuur 1.2
Ontwerp- en
besluitvormings-
proces

De keuze voor het ontpolderen van de Noordwaard, waardoor de Noordwaard grotendeels verandert van een binnendijks gebied in een buitendijks gebied, is in de PKB Ruimte voor de Rivier gemaakt. De streek heeft de voorkeur uitgesproken de Noordwaard nu direct goed in te richten waardoor op de lange termijn geen nieuwe ingrepen noodzakelijk zijn, zie ook paragraaf 1.2. Gekozen is voor:

- Een Noordwaard die grotendeels buitendijks wordt;

-
- Een doorstroomgebied 'middendoor' met aan weerszijden hoog bekade polders geschikt voor landbouw en wonen;
 - Vier instroomopeningen door de Bandijk, overspannen door bruggen, om de toegankelijkheid van het gebied te waarborgen;
 - Twee uitstroomopeningen aan weerszijden van het spaarbekken de Petrusplaat;
 - Het afgraven van de primaire waterkering over een lengte van 2 kilometer beginnend direct ten westen van het bedrijventerrein tot aan een drempel met een hoogte van 2.00m + NAP;
 - Een landschappelijke structuur geënt op het krek patroon uit 1905. Rond 1905 is de Noordwaard ingepolderd. Het krek patroon was toen nog herkenbaar en de grote polders waren nog niet aaneengeschaakt tot één grote polder;
 - Mogelijkheden voor dagrecreatie aan de westzijde van de Noordwaard en aan de oostzijde mogelijkheden voor dag- en verblijfsrecreatie, op basis van een door Burgemeester en Wethouders van de gemeente Werkendam vast te stellen wijzigingsplan.

Het uitgewerkte voorkeursalternatief komt zoveel als mogelijk tegemoet aan de wensen van bewoners, agrariërs en andere belanghebbenden, voldoet het meest aan de gestelde randvoorwaarden voor ruimtelijke kwaliteit, voldoet aan de hydraulische taakstelling en past binnen het beschikbaar gestelde budget.

Het VKA uit het MER leek de taakstelling van 30 centimeter ruimschoots te halen. Voor de uitgewerkte voorkeursvariant is een groot aantal gevoeligheidsberekeningen uitgevoerd om het uiteindelijke waterstandverlagend effect te bepalen. Daaruit blijkt dat de taakstelling van 30 centimeter wordt gehaald, onder de voorwaarde dat stringent beheer van de vegetatie in het doorstroomgebied noodzakelijk is. Deze vegetatie mag niet te hoog worden.

Deze berekeningen hebben tevens aanleiding gegeven om de locatie van boscompensatie in de Noordwaard hydraulisch te optimaliseren. Door het noodzakelijke stringente beheer van de vegetatie en door de optimalisatie van boscompensatie scoort het uitgewerkte voorkeursalternatief iets minder op natuur dan het voorkeursalternatief uit het MER zelf, maar nog altijd beter dan het MER-alternatief "Kleine Compartimenten".

De Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) heeft op 2 juli 2010 een toetsingsadvies uitgebracht. De Commissie is van oordeel dat de essentiële informatie voor besluitvorming in het MER aanwezig is.

De Commissie heeft op een tweetal onderdelen aanbevelingen voor de besluitvorming. Als eerste adviseert de Commissie de optimalisaties die hebben plaatsgevonden bij de ontwikkeling van het voorkeursalternatief (vka) vanuit het alternatief kleine compartimenten en de ontwerpvisie helderder weer te geven. Ten tweede adviseert de Commissie de robuustheid van de alternatieven in relatie tot mogelijke toekomstige opgaven voor veiligheid explicieter aan te geven.

Naar aanleiding van het eerste advies is paragraaf 1.3 van de Toelichting uitgebreid en voorzien van een nieuwe bijlage. Het tweede advies is onder andere verwerkt in deze toelichting en de beantwoording van de zienswijzen.

1.4

Instrument Rijksinpassingsplan: nationaal belang

In de PKB Ruimte voor de Rivier is op grond van de (oude) Wet op de Ruimtelijke Ordening besloten om voor de maatregel Ontpoldering Noordwaard (meestromend) een Rijksprojectbesluit te nemen en de besluiten ter verwezenlijking van het project te coördineren. Met de inwerkingtreding van de Wro per 1 juli 2008 is het instrument Rijksprojectbesluit vervallen. In plaats daarvan kan op grond van de (nieuwe) Wet ruimtelijke ordening (Wro) een Rijksinpassingsplan als bedoeld in artikel 3.28 lid 1 Wro worden vastgesteld en kan de voorbereiding en bekendmaking van het plan worden gecoördineerd met de voorbereiding en bekendmaking van de besluiten ter verwezenlijking van het project.

Op 25 september 2009 is de Ministerraad akkoord gegaan met het besluit, bedoeld in artikel 3.35 Wro⁷, op grond waarvan het onderhavige Rijksinpassingsplan wordt vastgesteld en de vergunningprocedures worden gecoördineerd. Beide Kamers van de Staten-Generaal hebben met dit besluit ingestemd (artikel 3.35 lid 8 Wro).

Zowel voor toepassing van een Rijksinpassingsplan als ook voor toepassing van de Rijkscoördinatieregeling is volgens artikel 3.28 lid 1 respectievelijk artikel 3.35 lid 1 Wro vereist dat sprake is van verwezenlijking van nationaal ruimtelijk beleid. De PKB Ruimte voor de Rivier is op nationaal niveau een uitwerking van de ruimtelijke inrichting van het rivierengebied zoals vastgelegd in de Nota Ruimte. Volgens de PKB Ruimte voor de Rivier is de maatregel Ontpoldering Noordwaard

⁷ Op grond van artikel 3.35 van de Wet ruimtelijke ordening kan worden bepaald dat de verwezenlijking van het nationaal ruimtelijk beleid het wenselijk maakt dat een inpassingsplan wordt vastgesteld en dat de voorbereiding en bekendmaking wordt gecoördineerd met de voor een project benodigde besluiten en vergunningen (Rijkscoördinatieregeling).

van nationaal belang voor de veiligheid van het benedenrivierengebied (Rijn- Maasmonding) met bovenlokale ruimtelijke effecten. De uitwerking van deze maatregel is opgenomen in het onderhavige Rijksinpassingsplan Ontpoldering Noordwaard. In hoofdstuk 3, onder 10a van 'Realisatie nationaal ruimtelijk beleid onder de nieuwe Wro' is aangegeven op welke wijze het Rijk de maatregelen wil verwezenlijken. In het concept AMvB Ruimte is uitvoering van dit beleid eveneens opgenomen.

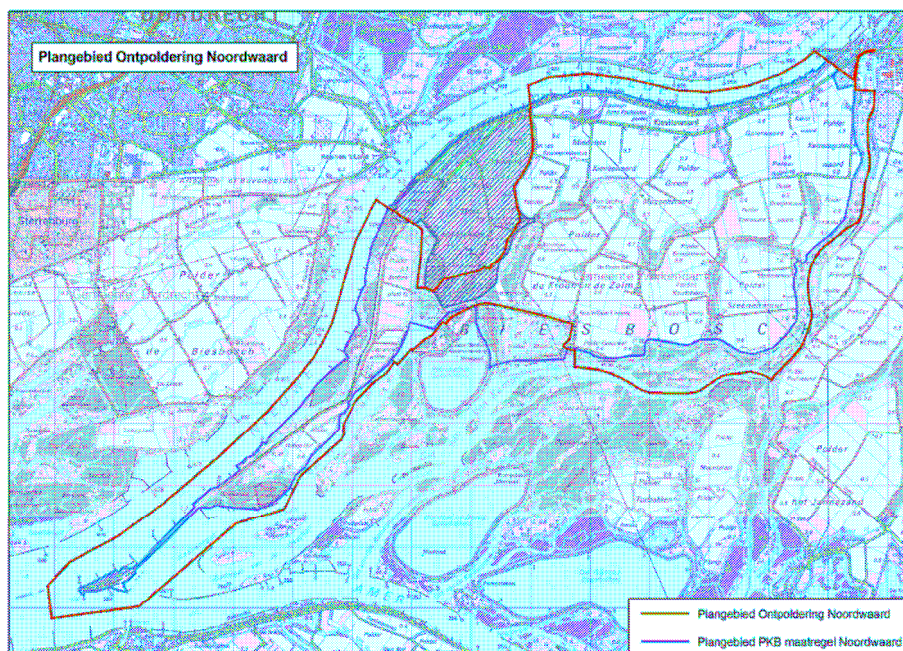
In de Realisatieparagraaf, uitwerking van de Nota Ruimte, neemt het begrip nationaal ruimtelijk belang een centrale plaats in. Nationale ruimtelijke belangen zijn zaken waarvoor de Rijksoverheid een specifieke verantwoordelijkheid neemt. Dit blijkt uit de inzet van diverse bevoegdheden en instrumenten om deze belangen te behartigen en te realiseren. Eén van de nationale belangen betreft het beleid ten aanzien van de grote rivieren en het hoofdwatersysteem in het algemeen. Het gebied van de grote rivieren is een belangrijk onderdeel van de Nationale Ruimtelijke Hoofdstructuur. Het behoud (en verbeteren) van de veiligheid tegen overstromingen en de verbetering van de ruimtelijke kwaliteit staan centraal. Het Rijk kiest hierbij voor behoud van de bestaande ruimte en het bieden van meer ruimte via rivierverruimende maatregelen.

1.5

Plangebied Rijksinpassingsplan

Het plangebied omvat zowel de polder Noordwaard als het gebied ten zuidwesten hiervan (de "Hilpolders"). Het plangebied heeft een oppervlakte van circa 4.450 hectare en ligt direct ten zuiden van de Nieuwe Merwede. Aan de zuidzijde van het plangebied ligt de Brabantse Biesbosch en het Nationaal Park De Biesbosch (zie figuur 1.3).

Figuur 1.3
Plangebied Project
Ontpoldering
Noordwaard

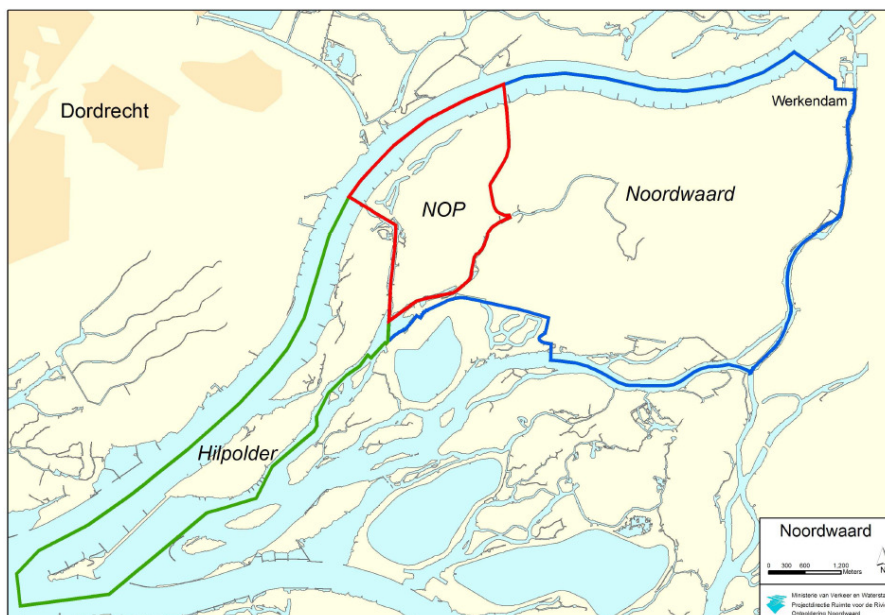
Het plangebied voor het project Ontpoldering Noordwaard is ruimer dan het plangebied dat in de PKB voor de maatregel is aangegeven (zie figuur 1.3). Het bij de PKB vastgestelde plangebied geeft een indicatie van het gebied waar ingrepen kunnen plaatsvinden voor de maatregel Ontpoldering Noordwaard. Het plangebied voor het project Ontpoldering Noordwaard is gebaseerd op het gebied waar daadwerkelijk ingrepen plaatsvinden.

De plangrenzen van het Rijksinpassingsplan Noordwaard zijn zo gekozen dat de beoogde inrichtingsmaatregelen, werkzaamheden en het gebruik binnen die grenzen vallen en zijn zoveel mogelijk afgestemd op de grenzen van de vigerende bestemmingsplannen en de gemeentegrenzen. Tot de noodzakelijke werkzaamheden die deel uitmaken van de PKB-maatregel Ontpoldering Noordwaard behoort ook het versterken van de primaire waterkering Steurgatdijk. Om die reden valt deze te versterken waterkering binnen het plangebied. Vanwege de geplande dijkverbetering ten westen van het Steurgat is het hart van het Steurgat als plangrens gekozen.

Het reeds gerealiseerde natuurontwikkelingsproject Noordwaard (NOP-gebied, zie ook figuur 1.4) is slechts voor een deel in het Rijksinpassingsplan opgenomen. Het gaat daarbij om inrichtingsmaatregelen in polder Maltha, het verlagen van twee trajecten van de voormalige primaire kering langs de Nieuwe Merwede en het realiseren van de uitstroomopeningen ter hoogte van het Biesboschmuseum. Deze maatregelen zijn nodig voor de PKB-maatregel, maar passen niet in het vigerende bestemmingsplan Zoetwatergetijdengebied Noordwaard dat is opgesteld voor het natuurontwikkelingsproject.

In de rest van dit Rijksinpassingsplan wordt gesproken van de Noordwaard, de Hilpolders en het Natuurontwikkelingsproject (NOP). In figuur 1.4 is aangegeven welke gebieden hiermee worden bedoeld.

Figuur 1.4
Gebieden
Noordwaard,
Hilpolders en NOP

1.6

Leeswijzer

Deze toelichting omvat verder een omschrijving van de huidige situatie van het plangebied (hoofdstuk 2). In hoofdstuk 3 wordt beschreven hoe het plangebied eruit ziet na de uitvoering van de maatregel ontpoldering Noordwaard. De relevante wet en regelgeving is beschreven in hoofdstuk 4. Hoofdstuk 5 geeft een weergave van de diverse milieu- en omgevingsaspecten van de belangrijke thema's. Een verantwoording van de in het plan gemaakte keuzen van bestemmingen is opgenomen in hoofdstuk 6. Hoofdstuk 7 gaat in op de uitvoerbaarheid van het plan. De resultaten van het overleg en de wijze waarop burgers, andere overheden en maatschappelijke organisaties bij de voorbereiding van het plan zijn betrokken krijgen een plaats in hoofdstuk 8.

2

Situatie vóór ontpoldering Noordwaard

Dit hoofdstuk geeft een beschrijving van het ontstaan van de Noordwaard en van de situatie voorafgaand aan de ontpoldering. De beschrijving van het ontstaan van de Noordwaard is van belang omdat een aantal keuzen voor de inrichting van het gebied daarop teruggrijpt.

In de huidige situatie heeft de Noordwaard hoofdzakelijk een landbouwkundige functie met voornamelijk akkerbouw en veeteelt. In de noordoosthoek van het plangebied liggen een woonwijk, een bedrijventerrein en het Fort Steurgat, een voormalig vestingwerk van de Nieuwe Hollandsche Waterlinie. Het gebied wordt gekenmerkt door duidelijke contrasten tussen de ruime landbouw percelen, natuurlijke kreken met bosschages en cultuurtechnische en –historische elementen zoals dijken, kades, terpen en beeldbepalende boerderijen.

2.1

Ontstaan van de Noordwaard

De Sint-Elisabethsvloed in 1421 vormt het begin van de ontstaansgeschiedenis van de Noordwaard. Op de plek waar nu de Biesbosch ligt, heeft destijds een groot binnenmeer gelegen. Door opslibbing, aangroei van (zand)platen, groei van wilgenbos en een geleidelijke toename van de menselijke activiteit heeft de Noordwaard zich zeer geleidelijk ontwikkeld. De steeds terugkerende wateroverlast heeft geleid tot een aantal kleine inpolderingen in de 18e en 19e eeuw. De polders in de Biesbosch zijn voorzien van omringende kaden. Schaalvergroting heeft er gaandeweg toe geleid dat grotere arealen zijn omringd door dijken. Enkele oudere dijken zijn na verloop van tijd vergraven.

De Nieuwe Merwede is in 1885 gereed gekomen. De afsluiting van het Haringvliet in 1970, als onderdeel van de Deltawerken, heeft een einde gemaakt aan de getijdenwerking in het gebied. Hierdoor kunnen afzonderlijke polders niet meer onder vrij verval water lozen. Aan het begin van de twintigste eeuw, zo rond 1905, is het gebied vrijwel volledig ingepolderd. Het cultuurlandschap van omkade polders is samen met het krek patroon en de diverse landschapsstructuren in deze periode goed zichtbaar. Tot deze periode zijn overstromingen en een steeds wisselend en dynamisch landschap kenmerkend voor het gebied.

Figuur 2.1
De situatie in 1905

Sinds 1935 is de differentiatie van het landschap langzaam verminderd door de schaalvergroting in de landbouw. Polders zijn samengevoegd, aanpassingen in het watersysteem zijn doorgevoerd en een grootschalige ruilverkaveling heeft plaatsgevonden. De structuur van polders omringd door krekens is hierdoor vervaagd en een relatief open landschap is ontstaan.

2.2

Het watersysteem in de situatie vóór de ontpoldering

Inleiding

Circa tweederde van de Rijnafvoer, die bij Lobith ons land binnenkomt, stroomt via de Waal naar de Boven-Merwede en verdeelt zich ter hoogte van Werkendam over de Beneden Merwede en Nieuwe Merwede. Ten zuiden van het plangebied stroomt Maaswater via de Bergsche Maas en de Amer naar het Hollandsch Diep. Het plangebied ligt precies tussen beide watersystemen in.

Het buitendijkse in 2008 opgeleverde natuurontwikkelingsproject Noordwaard (herinrichting van het NOP-gebied) staat geheel onder invloed van getijdenwerking en rivierdynamiek. Het NOP-gebied verbindt de watersystemen van de Amer en de Nieuwe Merwede. Met het afsluiten van het Haringvliet is de getijdenslag⁸ in de Brabantse Biesbosch verkleind van 2 meter tot circa 30 centimeter.

Het gebied van de Merwedens en de Amer staat onder invloed van de waterstanden op zee. Hoge rivierafvoeren in combinatie met hoge waterstanden op zee, als gevolg van springtij en/of storm, veroorzaken er hoge waterstanden. Daarnaast heeft de wind ook invloed op het verloop van de waterstanden in het Haringvliet, het Hollandsch Diep en de Biesbosch. Een stevige oostenwind verlaagt de waterstand in de Biesbosch, een stevige westenwind verhoogt hier de waterstanden. Bij

⁸ Getijdenslag: het verschil tussen eb en vloed

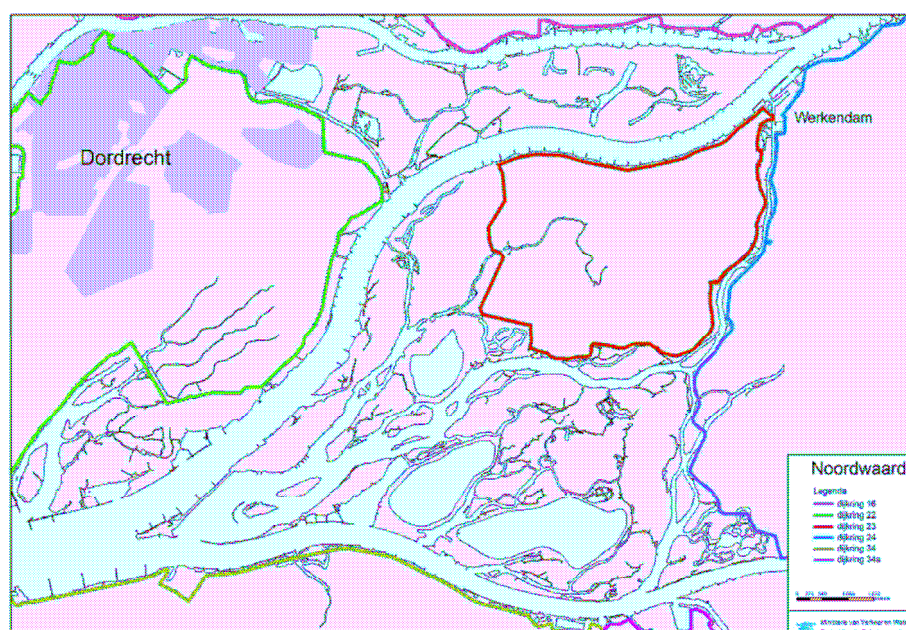
de dagelijkse condities wordt de getijdenbeweging in het gebied (ca. 25-30 cm.) bepaald door het beheer van de Haringvlietsluizen. De Maatgevende Afvoer⁹ bedraagt 16.000 m³/s op de Rijn bij Lobith. Op het moment dat het Kierbesluit voor de Haringvlietsluizen in werking treedt, neemt de getijdeslag in de Biesbosch met enkele cm toe.

Het grootste deel van het gebied is in gebruik als landbouwpolder. Om deze reden kent het gebied een hydrologische situatie die primair is afgestemd op het landbouwkundig gebruik. De inliggende kreekrestanten worden gekenmerkt door een onnatuurlijk peilbeheer en staan sterk onder invloed van het landbouwkundig gebruik. Het waterbeheer in de polders en tussenliggende kreekrestanten wordt volledig gereguleerd door een in- en uitlaatsysteem en twee poldergemalen.

Dijkkringen en veiligheidsnormering

De polder Noordwaard maakt deel uit van dijkkring 23. Zie figuur 2.2. Aan de noordkant van de Boven-Merwede ligt dijkkring 16. Ten oosten van de Noordwaard, gescheiden door het Steurgat, ligt dijkkring 24. Ten zuiden van de Biesbosch, aan de zuidkant van de Amer liggen dijkkringen 34 en 34a en ten westen daarvan dijkkring 22. De veiligheidsnormering is ontworpen op waterstanden met een kans van voorkomen van 1/2000 per jaar.

Figuur 2.2
Overzicht
Dijkkringen

⁹ De maatgevende afvoer is de rivierafvoer waarmee de maatgevende hoogwaterstand wordt berekend. De dijkhoogte wordt ontworpen op deze maatgevende hoogwaterstand.

Waterkwaliteit

Voor de oppervlaktewaterkwaliteit in het gebied zijn enkele recente gegevens (2004-2008) beschikbaar¹⁰. Het gaat daarbij om stikstof, Cadmium, Chroom, Lood, Nikkel, Koper, Totaal Fosfaat, chlorofyl-a en zuurstof. Uit deze meetgegevens blijkt dat de waterkwaliteit in de Noordwaard veel overeenkomsten vertoont met de waterkwaliteit van de Nieuwe Merwede en Maas, met name voor de voedingsstoffen nitraat en fosfaat. De concentraties zware metalen bevinden zich onder het MTR¹¹ niveau.

In droge periodes wordt Maaswater in het gebied ingelaten, via twee gemalen (het Boomgatcomplex en De Bevert). De waterkwaliteit in het plangebied wordt in de situatie voorafgaand aan de ontpoldering al deels beïnvloed door de kwaliteit van het Maaswater, zoals ook blijkt uit voornoemde meetgegevens.

De krekken Boomgat en Bevert zijn wateren met de Hoogste Ecologische Natuurdoelstelling (HEN). Uit het onderzoek ten behoeve van HEN-SED (hoogste ecologische niveau – speciale ecologische doelstelling)¹² ten behoeve van de Kaderrichtlijn water (KRW) kwamen als knelpunten voor het Boomgatcomplex naar voren dat in de zomer het zuurstofgehalte regelmatig te laag en het totale Nitraat- en het ammoniumgehalte te hoog is. Naar verwachting ontstaan deze hoge gehalten door uitspoeling van de landbouwgronden. Het betreffen namelijk oude kreekrestanten in een akkerbouwpolder. Voor de Bevert zijn de huidige knelpunten dat in de winter structurele overschrijding plaatsvindt van de norm voor ammonium en dat het totaal-fosfaatgehalte te hoog is. Het zuurstofgehalte in zowel de Merwede als de Maas is circa tweemaal zo hoog als het zuurstofgehalte in de Noordwaard. Het voedingsstoffengehalte in Merwede en Maas komt vrijwel overeen met de huidige concentraties in de Noordwaard.

Drinkwater

Het bestaande inlaatpunt voor het waterwinbedrijf Brabantse Biesbosch, gelegen bij het spaarbekken de Gijster aan de Kerksloot, wordt gevoed door de Maas/Amer.

Het is mogelijk dat in de toekomst een nieuw inlaatpunt in gebruik wordt genomen. Dit is het inlaatpunt Spijkerboor, ten zuid westen van het plangebied. Ook dit inlaatpunt wordt gevoed door water uit de Maas/Amer.

¹⁰ Zie het MER planstudie Ontpoldering Noordwaard, 30 januari 2010 (samenvatting paragraaf 12.1)

¹¹ MTR = maximaal toelaatbaar risico

¹² Zie het MER planstudie Ontpoldering Noordwaard, 30 januari 2010 (bijlage 5)

Grondwater

De gronden in het plangebied zijn over het algemeen redelijk ontwaterd (grondwatertrap IV à VII, wat overeenkomt met een Gemiddeld Hoge Grondwaterstand (GHG) van meer dan 0,4 tot 0,8 m-mv). Deze grondwaterstanden zijn vastgelegd in de keur van het waterschap Rivierenland en worden met bemaling in stand gehouden. In de landbouwpolders is de kwel nu gemiddeld 1,6 mm/dag. De maatgevende afvoer van de polders bedraagt 1,5 l/s/dag. Door de inlaat (via de gemalen bij De Bevert en het Boomgat) wordt droogte schade aan de landbouwgewassen in de zomerperiodes voorkomen en wordt de waterhuishouding zoveel mogelijk geoptimaliseerd voor het huidige landgebruik, voornamelijk akkerbouw.

2.3

Ruimtelijk kwaliteit en functies in de situatie vóór het ontpolderen

Inleiding

Het samenspel van de landschappelijke structuren, de cultuurhistorie en de functies wonen, werken, natuur en recreatie maakt de polder Noordwaard bijzonder en bepaalt de ruimtelijke kwaliteit van de situatie voorafgaand aan de ontpoldering. De grote afwisseling van open en besloten plekken en sterke contrasten tussen landbouw (ruime akkers), restanten van natuurlijke elementen (afgedamde kreken) en cultuurhistorische elementen (terpen, kades en polders) is karakteristiek voor het gebied.

De natuurfunctie van het westelijk deel is versterkt door het in 2008 opgeleverde natuurontwikkelingsproject Noordwaard (NOP-gebied).

Landschap en natuur

Het landschap van de Noordwaard bestaat nu uit min of meer grote landbouwpolders omzoomd door veelal hoge wilgen langs (voormalige) kreken. Het noordoosten is open en het westelijk en zuidelijk deel zijn kleinschaliger door de aanwezigheid van meer bosschages. De structuur van polders en kreken is nog zichtbaar. In het gebied zijn nog diverse kaden aanwezig die de begrenzing van de polders accentueren. Het landschap wordt bepaald door de openheid van zeekeigronden met hoger gelegen beboste kreekruigen en lager gelegen kreekgeulen. De huidige kwaliteit van het open agrarisch landschap wordt bepaald door het relatief open karakter, de combinatie van natuur en landbouw.

De polder Noordwaard grenst aan de Biesbosch. Dit Nationale Park is tevens een Natura 2000 gebied. De Hilpolders maken ook deel uit van dit beschermde gebied, evenals de buitendijkse delen langs de Nieuwe Merwede, het Steurgat en de Ruigt of Reugt. Ook het reeds ingerichte

Natuurontwikkelingsproject Noordwaard maakt onderdeel uit van het Natura 2000 gebied. In de landbouwpolders komen kwalificerende soorten beperkt voor, namelijk de kleine modderkruiper en rustende of foeragerende vogels¹³. De reden voor de beschermde status is de aanwezigheid van bijzondere dieren zoals de bever, de noordse woelmuis en de aanwezigheid van bijzondere habitattypen die gebonden zijn aan een zoetwatergetijdenmilieu. Op grotere afstand liggen de Natura 2000 gebieden Hollands Diep en Loevestein, Pompveld en Kornsche Boezem.

De buiten het Natura 2000 gebied gelegen akkers en weilanden in polder Noordwaard vervullen een functie als rust- en foerageergebied voor de ganzen en zwanen die mede bepalend zijn voor de beschermde status van het Natura 2000 gebied. De Hilpolders en kreekrestanten binnen de Noordwaard maken onderdeel uit van de ecologische hoofdstructuur (EHS).

Landbouw

De bodem van de Noordwaard is uitstekend geschikt voor akker- en weidebouw dankzij de vruchtbare grond, de goede ontwateringstoestand en het grote vochtleverende vermogen van de bodem. Van de totale oppervlakte van polder Noordwaard (2.050 hectare) is ruim 80% van het grondoppervlak in gebruik van landbouwbedrijven.

Het zijn hoofdzakelijk akkerbouwbedrijven, maar ook melkveebedrijven, een paardenhouderij en enkele kleinere gemengde bedrijven met akkerbouw en veeteelt komen voor. Binnen de Noordwaard ligt ook grond van bedrijven waarvan de bedrijfsbebouwing buiten het plangebied is gelegen.

Het gemiddelde akkerbouwbedrijf in de Noordwaard wordt gekenmerkt door de gangbare combinatie van aardappel-, bieten- en granenteelt aangevuld met groenteteelt voor de conservenindustrie, cichorei en kool. Opvallend is de aanwezigheid van een aanzienlijke oppervlakte graszaadteelt. De melkveebedrijven zijn in aantal beperkt maar wat oppervlakte betreft relatief groot. Tweederde van de landbouwgrond in de Noordwaard is pachtgrond. De bodemkwaliteit in de Noordwaard vormt geen direct aanwijsbaar risico voor diergezondheid en voedselveiligheid van agrarische producten uit dit gebied¹⁴.

¹³ Dit blijkt uit de natuurtoets. De natuurtoets vormt de onderbouwing van de ontheffing op basis van de Flora- en Faunawet. De natuurtoets ligt ook ter inzage.

¹⁴ Zie het MER planstudie Ontpoldering Noordwaard, 30 januari 2010 (hoofdstuk 17).

Wonen

In de Noordwaard liggen twee buurtgemeenschappen: Kievitswaard en Steenenmuur. Aan het uiterste noordoosten van het plangebied grenst één woonwijk, Steurgat genaamd. Overige woningen liggen verspreid in de polder. De meeste van deze woningen liggen in de noordelijke landbouwpolders en een kleiner aantal in de zuidelijke landbouwpolders. Sommige woningen staan op dijkniveau, sommige op polderniveau en enkele op een terp. De woningtypen zijn zeer divers, van kleine arbeiderswoningen tot luxe villa's. In het te ontpolderen deel van het plangebied bevinden zich circa 75 huishoudens.

Recreatie

Het plangebied is in toeristisch recreatief opzicht beperkt ontwikkeld. De belangrijkste recreatieve voorzieningen zijn de voorzieningen bij Spieringsluis (haventje, horecavoorziening en hotel) en het Biesboschmuseum. In de polder ligt een fietsroute, die aansluit op het fietsknooppuntsysteem Land van Altena.

Cultuurhistorie

Het gebied is niet rijk aan waardevolle cultuurhistorische elementen. In het gebied zijn geen (Rijks)monumenten aanwezig. Dwars door het gebied loopt in de ondergrond een drietal fossiele stroomruggen waarop nog relictten van bewoning uit de periode van vóór de Sint Elisabethsvloed kunnen voorkomen. Op de zuidelijke stroomrug van het Oude Maasje zijn in Polder Maltha en in Polder Ganzewei vondsten gedaan die mogelijk kunnen worden geassocieerd met de verdronken dorpen Almonde en/of Almsvoet. Op de in het midden gelegen stroomrug wijst de vondst van een bakstenen muur bij boerderij Steenenmuur mogelijk naar de locatie van klooster Eemstein. De restanten van deze stroomruggen zijn aan het oppervlak nauwelijks waarneembaar. Het grootste deel van het plangebied heeft een lage archeologische verwachtingswaarde. De delen van het plangebied met een middelhoge verwachtingswaarde zijn door middel van een dubbelbestemming aangegeven op de verbeelding. In de Noordwaard zijn geen archeologische monumenten (Provincie Noord-Brabant, 2005).

3

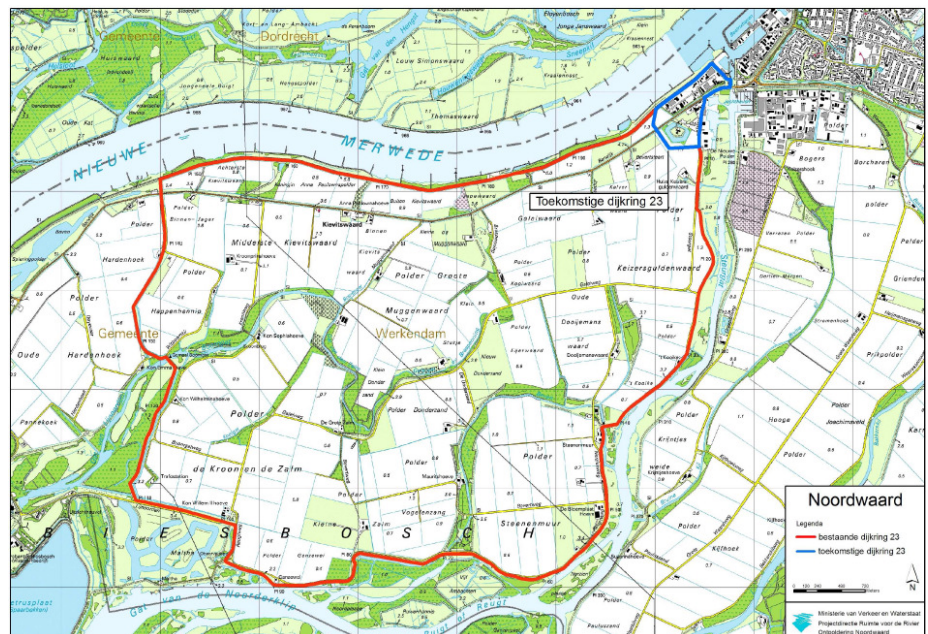
Situatie na ontpolderen Noordwaard

Feitelijke beschrijving van het gebied

Dit hoofdstuk geeft een beschrijving van het plangebied na ontpoldering van de Noordwaard. Met de ontpoldering van de Noordwaard gaat het gebied een functie krijgen in het afvoeren van rivierwater tijdens hoge rivierwaterstanden. De Noordwaard wordt heringericht om de gewenste bijdrage van 30 centimeter waterstanddaling bij rivierkilometer 955 bij Gorinchem te bewerkstelligen en de ruimtelijke kwaliteit van het gebied te verbeteren.

Bijna de gehele Noordwaard verandert van een binnendijks gebied in een buitendijks gebied, dat niet door een primaire waterkering wordt beschermd en geregeld kan overstromen. De woonwijk achter het Fort Steurgat en het Fort Steurgat zelf blijven binnendijks gebied. Gelet op de intensieve bebouwing is de keuze gemaakt het gebied niet buitendijks te brengen. Hier wordt een kleine nieuwe dijkkring 23 gerealiseerd. De dijk dient zo dicht mogelijk langs het fort te liggen om de taakstelling van tenminste 30 centimeter waterstanddaling te realiseren.

Figuur 3.1
Toekomstige dijkkring 23
Bestaand (in rood) en toekomstige dijkkring (in blauw)

Alleen Fort Steurgat en de directe omgeving maken deel uit van dit Rijksinpassingsplan; de woonwijk ten oosten van het Steurgat en het aangrenzende bedrijventerrein in het noordoostelijk deel van de Noordwaard maken daar geen deel van uit.

Na de herinrichting is de ontpolderde Noordwaard een gebied met in het midden een doorstroomgebied met aan beide zijden landbouwpolders. In het westen liggen de Hilpolders met onder andere recreatieknooppunt Spieringsluis en in het noordoosten komt de nieuwe dijkkring 23. De mate en frequentie waarmee het doorstroomgebied overstromt bepaalt de gebruiksmogelijkheden.

Het doorstroomgebied bestaat uit natte laag bekade polders, droge laag bekade polders en intergetijdengebied (zie figuur 3.2). Om de gewenste doorstroming van water mogelijk te maken worden in- en uitstroomopeningen aangelegd. In het oostelijk deel van de Noordwaard (in de polder Keizersguldenwaard) wordt een basisinrichting opgeleverd die de mogelijkheid biedt om hier op lange termijn een extra instroomopening te realiseren en onder de verantwoordelijkheid van de gemeente Werkendam in de toekomst een recreatiegebied te ontwikkelen, de recreatiepoort Werkendam.

Doordat bij de inrichting gebruik gemaakt kan worden van de bestaande polders en natuurlijke kreken kan het oorspronkelijke karakter van het gebied relatief eenvoudig hersteld worden en ontstaan veel kansen voor cultuur(historie), natuur en recreatie. De uitvoering van het tracé middendoor is voorts minder duur dan de andere tracés.

Inrichting en beheer van het doorstroomgebied zijn van invloed op de afvoercapaciteit. Het doorstroomgebied moet hoofdzakelijk bestaan uit grasland en/of ondiep water waarbij de begroeiing geen belemmering mag zijn voor de waterafvoer. Hierin is voorzien door de aanleg en het herstel van een 'open' zoetwater intergetijdengebied, de aanleg van laag bekade polders en het voeren van een op de functie toegespitst beheer. Daarbij is stringent vegetatiebeheer noodzakelijk om opgaande dichte begroeiing zoveel mogelijk te voorkomen.

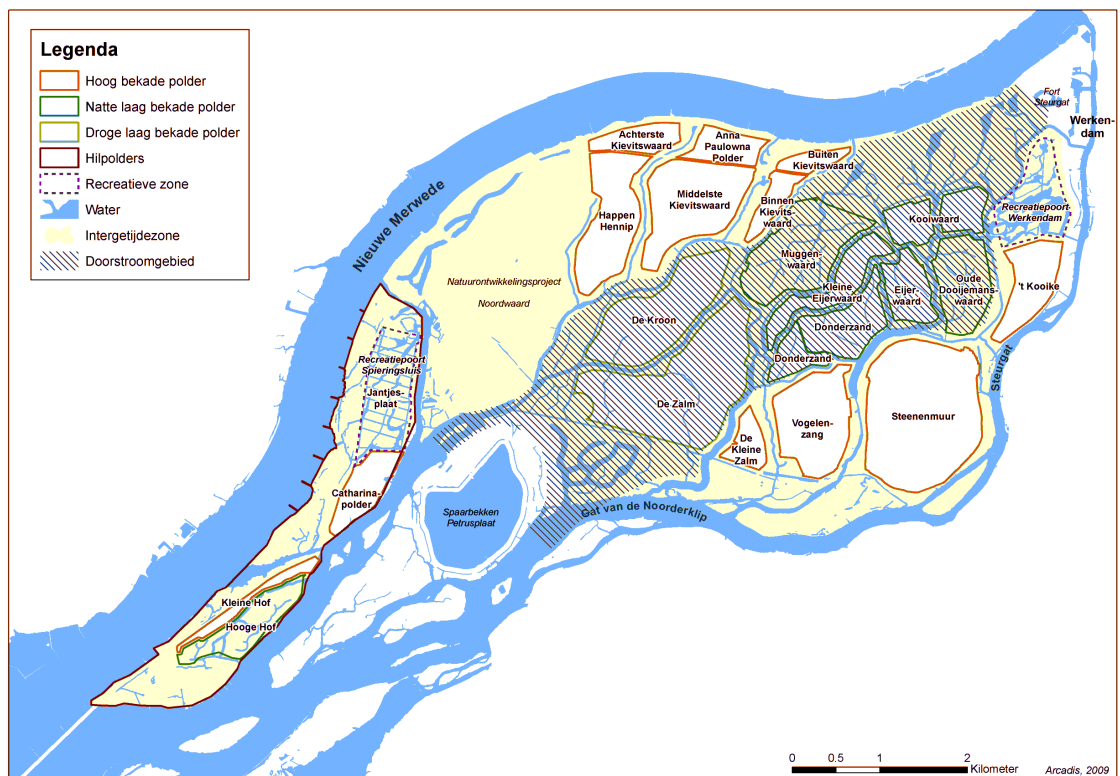
Dit betekent dat de droge laag bekade polders moeten worden beheerd als graslandpolders met seizoensbeweiding. Hiervoor is mede gekozen omdat grasland erosiebestendig is waardoor de verspreiding van sedimenten (slib) bij hoogwater zoveel mogelijk voorkomen wordt. Daarnaast kennen de droge laag bekade polders een drooglegging van gemiddeld 40 centimeter (afhankelijk van de hoogte van het maaiveld ter plaatse), waardoor extensief gebruik mogelijk is. Voor de niet omkade delen van het intergetijdengebied en de natte laag bekade polders in het doorstroomgebied wordt het stringente vegetatiebeheer vormgegeven door integrale begrazing door zowel

grote grazers als ganzen met waar nodig aanvullende beheermaatregelen.

In de situatie na ontpoldering ontstaan de volgende deelgebieden (zie ook figuur 3.2):

- Natte laag bekade polders;
- Droge laag bekade polders;
- Intergetijdengebied met kreken en instroomopeningen en drempel en uitstroomopeningen met voor een deel de mogelijkheid de omzetting naar de recreatiepoort Werkendam na een wijzigingsbesluit door de gemeente Werkendam;
- Hoog bekade polders;
- De Hilpolders;
- Recreatieknoppunt Spieringsluis;
- Dijkverlegging Fort Steurgat en dijkverbetering Steurgatdijk.

Figuur 3.2
Overzichtskaart
ontpolderde
Noordwaard

Verantwoording keuze nieuwe inrichting

De toekomstige ruimtelijke structuur van de Noordwaard is zowel gericht op het behalen van de gewenste waterstandverlaging als op het versterken van de ruimtelijke kwaliteit. De basis voor de nieuwe

ruimtelijke structuur is afgeleid van de topografische kaart van 1905. De toekomstige ruimtelijke structuur is daarmee geënt op de historische kreken- en polderstructuur die daarmee ook bepalend is voor de structuur van kades en dijken. Deze kreken- en polderstructuur biedt de beste mogelijkheden om invulling te geven aan de doelstellingen voor de Noordwaard, het voldoen aan de hydraulische taakstelling in samenhang met het ontwikkelen van ruimtelijke kwaliteit. De twee resterende kreken in het gebied, het Boomgat en de Bevert, worden weer onderdeel van een uitgebreid netwerk van kreken.

Voorts geldt dat het streefbeeld voor de Biesbosch onder meer is om de onderlinge samenhang tussen de Biesbosch en de Noordwaard terug te brengen (zie onder andere Beheer- en Inrichtingsplan voor de Biesbosch, Overlegorgaan Nationaal Park de Biesbosch, 2004). Het Natuurontwikkelingsproject Noordwaard (NOP) is daarin een eerste stap waarmee een permanente waterverbinding tussen de Brabantse Biesbosch en de Nieuwe Merwede ter plaatse van de Sliedrechtse Biesbosch ontstaat. Het rivierwater stroomt weer door (een deel van) de Biesbosch. De ontpoldering van de Noordwaard borduurt verder op het vergroten van deze samenhang. De herinrichting is er mede op gericht om voor de Biesbosch kenmerkende ecotopen te herstellen. Een belangrijke kenmerkende ecotoop is het niet bebost intergetijdengebied met kreken. De te verwachten ecotopen zijn bepaald op basis van de dominantie van de getijdenwerking, de rivierdynamiek, de kennis van het zoetwaterintergetijdensysteem en inzicht in de effecten van begrazing. Tijdens (extreem) hoog water stroomt rivierwater door het doorstroomgebied. Om ook een permanente invloed van rivierdynamiek in de ontpolderde Noordwaard te realiseren is de keuze gemaakt een geul direct ten noorden van de Muggenwaard permanent te koppelen aan de Nieuwe Merwede.

De doorwerking van getijdendynamiek in de ontpolderde Noordwaard en het behoud van de openheid van het gebied versterken het Natura 2000 netwerk. Het is niet de bedoeling de Noordwaard tot Natura 2000 gebied om te vormen maar wel om de Noordwaard ecologisch te verbinden met omliggende Natura 2000 gebieden. De ontpolderde Noordwaard sluit uitstekend aan op het Nationaal Park De Biesbosch en biedt geschikte omstandigheden voor de juist kritische soorten als de noordse woelmuis en de bever. In de Passende Beoordeling¹⁵ is het Rijksinpassingsplan getoetst aan de Natuurbeschermingswet 1998. De Passende Beoordeling ten behoeve van de ontpoldering van de Noordwaard bestaat uit drie onderdelen. Alle delen zijn onderdeel van het Milieueffectrapport (MER). Twee delen maken onderdeel uit van de aanvraag voor de vergunning

¹⁵ Zie Passende Beoordeling Planstudie Ontpoldering Noordwaard (bijlage)

op grond van de Natuurbeschermingswet 1998. Zowel de effecten van het Rijksinpassingsplan Ontpoldering Noordwaard als de effecten van de uitvoeringsmaatregelen die daartoe moeten worden genomen, zijn in deze Passende Beoordeling meegenomen. Daarmee vormt deze Passende Beoordeling zowel de onderbouwing bij de aanvraag voor de Natuurbeschermingswetvergunning conform artikel 19d Nb-wet, als bij de vaststellingsprocedure van het Rijksinpassingsplan conform artikel 19j Nb-wet, inclusief de wijzigingsbevoegdheid Recreatie (artikel 26.1). De belangrijkste conclusies uit de Passende Beoordeling zijn:

- Op basis van de effectbeoordeling zijn geen significant negatieve effecten te verwachten ten aanzien van kwalificerende soorten en habitattypen, mits mitigerende maatregelen in acht genomen worden, zie hiervoor paragraaf 7.1.1. Passende Beoordeling;
- Tevens blijkt dat er geen sprake is van significante cumulatieve effecten ten aanzien van kwalificerende soorten en habitattypen;
- Omdat negatieve effecten niet op voorhand uitgesloten konden worden is wel een vergunning vanwege de Natuurbeschermingswet 1998 vereist.

Verhoging van de maatgevende afvoer in de toekomst betekent conform de PKB dat er aanvullende maatregelen nodig zijn.

Bij hogere afvoeren blijft de Noordwaard zijn effectiviteit behouden. In het huidige plan is ruimtelijk de mogelijkheid gemaakt een vijfde instroomopening (instroomopening bij het Steurgat) te maken waarmee een deel van de extra rivierafvoer kan worden verwerkt. Daarnaast kunnen kleinschalige buitendijkse maatregelen (buiten de Noordwaard) ingezet worden om de resterende extra afvoer op te kunnen vangen.

3.1

Indeling in compartimenten

Hieronder worden deze verschillende soorten polders beschreven. Een toelichting wordt gegeven bij het intergetijdengebied met krekens, de instroomopeningen en de drempel en de uitstroomopeningen. Vervolgens wordt kort beschreven op welke wijze wonen, landbouw, recreatie, en infrastructurele ontsluiting zijn ingepast.

Natte laag bekade polders

Een substantieel deel van het doorstroomgebied wordt ingericht als polders omringd door lage kades. Deze natte laag bekade polders (met een kade op 1,20 meter + NAP) staan relatief vaak onder invloed van water en leveren een bijdrage in het realiseren van de hydraulische taakstelling. De natte laag bekade polders in het plangebied zijn de Polder Kooiwaard (met Kooiwaard-west en Kooiwaard-oost), Polder Kleine Eijerwaard, Polder Donderzand (waarbinnen 3 aparte polderdelen) en Eijerwaard. De hoogte van de lage kades is zodanig dat

onder normale omstandigheden deze polders niet direct worden beïnvloed door de dagelijkse getijdenwerking. Het waterhuishoudkundig beheer wordt afgestemd op de functie van de lage kade polder: natuurlijk graslandbeheer voor de natte laag bekade polders.

In de winter staan deze zogenaamde natte laag bekade polders langere tijd (gemiddeld ruim 100 dagen per jaar) onder water. De waterdiepte varieert in deze polders tussen de 0 en de circa 70 centimeter. In deze polders wordt buiten de winterperiode een drooglegging bewerkstelligd van ongeveer 20 centimeter beneden maaiveld afhankelijk van de hoogte van het maaiveld ter plaatse. De waterstanden in deze polders zijn regelbaar door middel van een in- en uitlaatsysteem en een windmolen per poldereenheid.

Het beheer van deze polders is gericht op het in stand houden van nat grasland met extensieve begrazing. De betreffende kades worden samen met de natte polders integraal begraasd en beheerd. Het kunnen reguleren van de waterstanden is een belangrijk sturingsmiddel in de vegetatieontwikkeling naast de beheermogelijkheden (waaronder de begrazingsdichtheid) om het open karakter van deze polders te behouden.

Indien op termijn de inzichten of omstandigheden aangaande het gewenste beheer, waterhuishoudkundige condities of gebruik wijzigen, kunnen deze lage kades eventueel verlaagd of verwijderd worden. Dit geeft flexibiliteit voor de toekomst.

In verband met de hydraulische en hydrologische condities en het toekomstige gebruik ten behoeve van natuurdoeleinden, zijn alle natte laag bekade polders opgenomen met de bestemming 'Natuur'.

Droge laag bekade polders

Om regulier landbouwkundig gebruik buiten de winterperiode voor een deel van het doorstroomgebied mogelijk te maken, worden in het doorstroomgebied naast de natte laag bekade polders twee droge laag bekade polders (de Kroon en de Zalm) aangelegd. De lage kades om Polder de Kroon en Polder de Zalm hebben een kadehoogte van 1,35 meter + NAP, met één uitzonderingstraject op 2,00 meter + NAP. Aan de noordzijde van Polder de Kroon ligt de kruin van de lage kade op 2,00 meter + NAP om zo tijdens hogere waterstanden de boerderij in deze polder te ontsluiten. Aangezien de Kroonbrug niet toegankelijk is voor zwaar verkeer en daarmee niet bruikbaar is als evacuatieroute ten tijde van hoogwater, is voor het rijden van de boerderij naar de hoog bekade polder met een vrachtauto of tractor deze alternatieve route noodzakelijk. Aangezien dit kadetraject parallel aan de stroomrichting

ligt, leidt deze hogere ligging niet tot belemmering van de waterafvoer.

De hoogteligging en dimensionering van de lage kades zijn op maat ontworpen en spelen een cruciale rol in de gebruiksmogelijkheden van deze polders die een open karakter moeten behouden vanwege hun waterafvoerende functie. Het waterhuishoudkundige beheer is afgestemd op het landbouwkundige gebruik. Een gemaal en een intensief slotenstelsel zorgen voor voldoende drooglegging (ongeveer 40 centimeter beneden maaiveld, afhankelijk van de hoogte van het maaiveld ter plaatse) van het grasland tijdens het groeiseizoen. De droge laag bekade polders staan in de winterperiode gemiddeld 30 dagen per jaar onder water.

Gezien de projectopdracht om aan de agrariërs in de Noordwaard een duurzaam perspectief te bieden en de in de laag bekade polders voorkomende landschappelijke waarden en natuurwaardente behouden en versterken, is er voor gekozen om de droge laag bekade polders te bestemmen als 'Agrarisch met waarden' (zie ook hoofdstuk 6).

Hoog bekade polders

Aan weerszijden van het doorstroomgebied worden buitendijks gelegen hoog bekade polders ingericht met primair een agrarische functie. In de hoog bekade polders is de invloed van het water op het landgebruik zeer beperkt. De ontwerphoogte van de hoge kades is gebaseerd op een hoogwatersituatie met een kans van 1/1000 per jaar (Polder Achterste Kievitswaard, Koningin Anna Paulownapolder, Buiten Kievitswaard, Polder Happenhennip, Polder Middelste Kievitswaard, Polder Steenenmuur, Polder 't Kooike) dan wel een kans van 1/100 per jaar (Polder Kleine Zalm, Vogelenzang en Binnen Kievitswaard). De kades bieden niet een wettelijke bescherming zoals bijvoorbeeld de Waterwet verbindt aan primaire waterkeringen; het ontwerp van de kades rondom de hoog bekade polders is gericht op de rivierkundige functie. Het ontwerp leidt er feitelijk toe dat de genoemde overstromingskansen kunnen ontstaan.

De hoge kades en de waterhuishouding in de hoog bekade polders zijn zodanig ontworpen dat de polders onder zeer extreme omstandigheden kunnen volstromen via verlaagde delen in de kades. Een deel van de kades om de hoog bekade polders is niet-overstroombaar, een ander deel is wel overstroombaar en fungeert als overlaat.

De overstroombare kades worden extra breed uitgevoerd om de golfoverslag en daarmee mogelijke schade aan de kade te beperken. De ligging van de overstroombare delen van de hoog bekade polders is afgestemd op het gewenste stromingspatroon in geval van hoogwater.

Nadat de waterstanden op de Boven-Merwede en de Amer zijn gedaald, wordt het overtollige water uit de polders afgevoerd door een combinatie van duikers (uitstroom onder vrij verval) en gemalen.

De hoog bekade polders krijgen de bestemming 'Agrarisch'. Binnen de hoog bekade polders liggen de bouwkavels voor de agrarische bedrijven. In de dagelijkse praktijk zijn de omstandigheden voor de landbouw gelijk aan die in de situatie voorafgaand aan de ontpoldering. De belangrijkste gebruiker is de landbouwsector. Een oppervlakte van circa 585 hectare blijft geschikt voor het type bedrijvigheid dat ook in de situatie vóór ontpoldering plaatsvindt. De grote polders lenen zich vooral voor akkerbouw, de kleinere polders voor veeteelt en/of akkerbouw. De landbouwkundige structuur, de verkaveling en de waterhuishouding zijn zodanig aangepast dat omstandigheden worden gerealiseerd, die vergelijkbaar zijn met de situatie voorafgaand aan de ontpoldering.

Naast de landbouw concentreert ook het wonen zich in en aan de randen van de hoog bekade polders. Om deze reden zijn de in de hoog bekade polders gelegen woonfuncties voorzien van een bestemming 'Wonen'. De meeste te handhaven woningen liggen in de hoog bekade polders. De zoeklocaties voor nieuwe woningen zijn gekoppeld aan de hoge kades en wel aan de binnenzijde van de polders.

3.2

Hilpolders

De Hilpolders maken deel uit van het plangebied van het project Ontpoldering Noordwaard en vallen onder het maatregelgebied conform de PKB Ruimte voor de Rivier. Het uitvoeren van maatregelen in de Hilpolders is belangrijk om de recreatiedruk in de polder Noordwaard te verminderen. De recreatie wordt geconcentreerd aan de randen van de Noordwaard. Daardoor blijft het middengedeelte relatief rustig. Dit is van belang voor de blijvende bewoners en agrariërs en de natuurwaarden in het intergetijdengebied. Aan de randen (bij de mogelijke recreatiepoort Werkendam en de Hilpolders) zal de recreatiedruk mogelijksterwijs toenemen ten opzichte van de huidige situatie.

Rond de bestaande recreatieve voorzieningen in het recreatieknooppunt Spieringsluis wordt een aantal ruimtelijke maatregelen genomen om zichtlijnen te creëren met de rivier en wordt het wandel- en fietspadennetwerk in het aangrenzend deel van de Hilpolders geïntensiveerd waardoor het recreatief gebruik van de Noordwaard wordt gezoned: recreanten zullen zich veelal ophouden in deze aan de rand gelegen zone met faciliteiten, zodat de rust in de polder Noordwaard zelf behouden blijft. Uitgangspunt voor de nieuwe inrichting

van de Hilpolders is het Beheer- en Inrichtingplan Nationaal Park De Biesbosch.

Ook kan een groot deel van de vrijkomende grond uit de Hilpolders benut worden om kades en terpen in de polder Noordwaard te realiseren. Daarnaast zijn de Hilpolders van belang om een deel van de benodigde boscompensatie te realiseren en wordt een belangrijk deel van de kaderrichtlijn water doelstelling gerealiseerd door er een zoetwatergetijden gebied te ontwikkelen.

Het realiseren van de hydraulische taakstelling wordt niet beïnvloed door de inrichting van de Hilpolders (Jantjesplaat, Catharinapolder, Hooge Hof, Deeneplaat en Anna Jacominaplaat). Het beheer van de vegetatie wordt in de Hilpolders niet gestuurd door de hydraulische betekenis van dit gebied. De instroom van de Hilpolders ligt benedenstrooms van de uitstroom van de polder Noordwaard en levert daarmee geen bijdrage aan de doorstroming van de Noordwaard. De Hilpolders functioneren voornamelijk als bergingsgebied.

De Hilpolders maken deel uit van het Natura 2000 gebied De Biesbosch. Met de herinrichting van de polders Jantjesplaat en Hooge Hof ontstaan uitbreidingsmogelijkheden voor kwalificerende habitattypen en wordt het potentiële leefgebied van bijvoorbeeld de bever en noordse woelmuis vergroot. Deze soorten zijn gevoelig voor verstoring, en vestigen zich niet op plaatsen waar veel en/of vaak recreanten komen, zoals in de nabijheid van fiets- en wandelpaden. Als gevolg van de aanleg van wandelpaden kan de verstoring door wandelaars toenemen (delen van Jantjesplaat). Daar staat tegenover dat het oppervlakte geschikt leefgebied toeneemt in die gebiedsdelen waar geen paden worden aangelegd (het 'buitendijkse' deel van Polder Hooge Hof).

Om het westelijke deel van Polder Hooge Hof/Kleine Hof wordt een nieuwe kade aangelegd en blijft de situatie gelijk aan de situatie vóór ontpoldering. In het oostelijke deel van Polder Hooge Hof wordt een krekenselsel gerealiseerd met een open verbinding naar het Gat van den Kleinen Hil. De Catharinapolder behoudt haar functie; deze wijzigt niet. Het gebruik en beheer van deze omkade polders vertoont grote overeenkomsten met de droge laag bekade polders. Polder Hooge Hof/Kleine Hof krijgt om die reden eveneens de bestemming 'Agrarisch met waarden'. Ook de Catharinapolder krijgt de bestemming 'Agrarisch met waarden'. De overige gebiedsdelen in de Hilpolders krijgen de bestemming 'Natuur'.

3.3

Intergetijdengebied met krekken

Centraal in het plangebied ligt het doorstroomgebied dat een essentiële rol speelt in de waterafvoer door het gebied. Een deel van het doorstroomgebied wordt niet bekaad en wordt daarmee intergetijdengebied dat wordt gekenmerkt door afwisseling van open water, rietmoeras en graslanden. De niet omkade delen van het intergetijdengebied krijgen de bestemming 'Natuur'.

Door de getijdenwerking stroomt via het krekkenstelsel dagelijks, vanuit het zuidwesten en voor de Groote Muggenwaard vanuit de Nieuwe Merwede aan de noordzijde, zoet water het gebied in. De belangrijkste maatregelen voor het introduceren van de getijdendoorwerking in het gebied zijn: het verlagen of verwijderen van kades en de aanleg van een krekkenstelsel. De dimensionering en het profiel van de krekken zijn afgestemd op de ontwikkeling van intergetijdennatuur. De getijdenwerking kan hierdoor tot in de noordoosthoek van het buitendijks gemaakte gebied doordringen tot de niet omkade delen. De nieuw aan te leggen krekken krijgen een flauw, natuurvriendelijk profiel.

Door een kreek te verbinden met de Nieuwe Merwede keert rivierdynamiek met getijdenbeweging terug in de Groote Muggenwaard. De verbinding van de kreek met de Nieuwe Merwede is voorzien een inlaatopening met regelbare schuiven om te voorkomen dat bij gewijzigde omstandigheden (klimaatverandering, openstelling Haringvliet) er te veel water vanuit de Nieuwe Merwede de Noordwaard instroomt en/of de stroomsnelheden in de krekken van het doorstroomgebied te hoog worden. De meestromende geul is via de noordelijke Braspenning en het Gat van de Haan verbonden met het doorstroomgebied.

Om aan de hydraulische taakstelling te voldoen moeten inrichtingsmaatregelen worden genomen die lokaal leiden tot verlies aan natuurwaarden. De verandering van de waterstand in het gebied (in het intergetijdengebied + 1,00 tot 1,50 meter NAP) leidt tot verlies aan bosareaal. In totaal verdwijnt binnen het plangebied circa 74 hectare bos en 4,5 hectare riet.

Voor de vereiste hydraulische effectiviteit is het essentieel dat het intergetijdengebied relatief open blijft. De begroeiing mag geen belemmering vormen voor de afvoer van water. Opgaande begroeiing en hoogopgaande lijnelementen dwars op de stroomrichting van het water zijn ongewenst en doen afbreuk aan de kerndoelstelling van het project: het bereiken van de in de PKB vermelde waterstanddaling uit het oogpunt van veiligheid. Beheer en onderhoud en het bepaalde in de

planregels van het Rijksinpassingsplan dienen de vereiste openheid te garanderen en ervoor te zorgen dat geen ongewenste vegetatie ontwikkeling plaatsvindt.

3.4

Instroomopeningen en drempel

Om het water door het plangebied te kunnen afvoeren, wordt over een lengte van 2 kilometer, beginnend direct na het bedrijventerrein tot aan de nieuw te maken kade van Polder Buitenste Kievitswaard, de primaire waterkering langs de Nieuwe Merwede verlaagd tot een drempel met een hoogte van 2.00 m. + NAP. Daarnaast worden vier instroomopeningen in de Bandijk gemaakt.

Bij waterpeilen boven de 2.00 m. + NAP op de Nieuwe Merwede, een situatie die jaarlijks in de winter optreedt, stroomt rivierwater over de drempel vanuit het noordoosten het gebied tussen de oorspronkelijke primaire waterkering langs de Nieuwe Merwede en de Bandijk in. Meestal gaat het om kleine hoeveelheden water die over deze drempel stromen, onder extreme omstandigheden zijn de grote hoeveelheden. Vervolgens stroomt het water door vier instroomopeningen in de Bandijk in zuidwestelijke richting door het doorstroomgebied.

Vier instroomopeningen zijn noodzakelijk om de hydraulische taakstelling te realiseren. De oriëntatie van de instroomopeningen ten opzichte van de Nieuwe Merwede en de ruimtelijke verdeling van de instroomopeningen over de Bandijk is van cruciaal belang voor de hydraulische effectiviteit en daarmee voor het realiseren van de taakstelling. Deze instroomopeningen worden van bruggen voorzien. Overigens staan, voorafgaand aan de situatie waarbij een waterpeil op de Nieuwe Merwede van 2,00 m. + NAP wordt overschreden, grote delen van de ontpolderde Noordwaard al onder water door instroom van water uit zuidwestelijke richting (beperkte getijdenwerking).

De grootte van de vier instroomopeningen in de Bandijk is hoofdzakelijk bepaald door de hydraulische effectiviteit (breedte en diepte) waarbij ook is gekeken naar een optimum wat betreft effectiviteit en kosten. De breedte van de openingen is volgens de uitgevoerde berekeningen ongeveer 125 meter. Afhankelijk van het aantal en het type brugpijlers kan de breedte nog iets variëren.

De locaties van de vier instroomopeningen zijn zodanig gekozen dat elke opening evenveel water trekt en dat sprake is van een optimaal instromen van het water. De afstand tussen de openingen neemt daarom in westelijke richting toe. Bij het bepalen van de locaties voor de vier instroomopeningen is ook rekening gehouden met bestaande woningen, waardoor in enkele gevallen deze in het doorstroomgebied

kunnen worden behouden. Deze optimalisatie van zowel de ligging als de geometrie van de instroomopeningen, is bepaald met behulp van hydrodynamische berekeningen.

De instroomopeningen hebben de (dubbel)bestemming "Waterstaat – Instroomopeningen".

3.5

Uitstroomopeningen

Voor een goede afvoer van water door de Noordwaard zijn niet alleen de instroomopeningen en het doorstroomgebied van belang, maar ook de uitstroomopeningen. Via een uitgebreid krekensysteem, de onbekade delen van het doorstroomgebied en de laag bekeerde polders stroomt het water via het doorstroomgebied naar de uitstroomopeningen aan de zuidwestzijde van het plangebied. Vanuit hydraulisch oogpunt is gekozen voor het aanleggen van twee uitstroomopeningen: één ten oosten en één ten westen van het spaarbekken De Petrusplaat. De uitstroomopeningen maken, evenals de belangrijkste krekens in het stroomgebied, deel uit van de bestemming "Water".

Westelijke uitstroomopening

De westelijke uitstroomopening is noodzakelijk om de opstuwingshoogte op de Amer zo gering mogelijk te houden. Tevens is deze westelijke opening gewenst vanuit landschappelijk, cultuurhistorisch en ruimtelijk visueel oogpunt. De westelijke uitstroomopening komt bij het Biesboschmuseum. Om de bestaande natuur en het Biesboschmuseum zoveel mogelijk te sparen wordt de uitstroomopening hier gerealiseerd in de vorm van twee kreekgeulen: de waterverbinding tussen het Gat van Lijnoorden en het Gat van den Kleinen Hil wordt hersteld. De krekens en uitstroomopening worden zo gedimensioneerd dat vanuit oogpunt van veiligheid wordt voorkomen dat in de eerste 50 jaar na aanleg moet worden gebaggerd.

Door de aanleg van deze opening wordt een oude situatie hersteld en wordt een meer samenhangend gebied gerealiseerd. Door het herstel van deze krekensstructuur wordt tevens een kwaliteitsslag bewerkstelligd rond de omgeving van het Biesboschmuseum.

Oostelijke uitstroomopening

De oostelijke uitstroomopening komt bij de Polders Maltha en Ganzewei en wordt gerealiseerd door het verwijderen en deels verlagen van de voormalige primaire waterkering.

Het gevolg is dat bij waterstanden hoger dan 1,35 m. + NAP (de ontwerphoogte van de kade ter plaatse) het doorstroomgebied aan de uitstroomzijde niet meer passeerbaar is voor auto's en fietsers. De enige ontsluiting is dan die via de Bandijk.

3.6

Wonen

In de situatie na ontpoldering concentreert het wonen in de Noordwaard zich aan de randen van de hoog bekade polders en langs kreken. Eén van de uitgangspunten van de herinrichting is dat voor de huidige bewoners die dit willen, de mogelijkheid wordt gecreëerd om in de Noordwaard te kunnen blijven wonen. Op basis van een aantal criteria is vastgesteld welke woningen hydraulisch gezien behouden kunnen blijven en die bovendien veilig en bewoonbaar zijn. Deze te handhaven woningen zijn als 'groen' aangemerkt. Niet te handhaven woningen zijn als 'rood' aangemerkt. De 'rode' woningen zijn woningen:

- Die de afvoerfunctie belemmeren, of;
- Die vaker dan een kans van 1/25 per jaar met wateroverlast te maken krijgen, of;
- Die bij Maatgevend Hoog Water (MHW – de waterstand waarop de primaire waterkeringen zijn berekend) meer dan 1 meter water in de woning kunnen krijgen, of;
- Die bouwkundig niet bestand zijn tegen wateroverlast onder MHW condities, of;
- Waarvan de ondergrond niet bestand is tegen condities die optreden bij MHW, of;
- Waarvan bewoners en gebruikers niet te evacueren zijn, of;
- Waarbij het hoogwater niet tijdig te voorzien is.

'Groene' woningen

Belangrijk gegeven hierbij is, dat alle woningen die buitendijks komen te liggen in principe 'rood' zijn en daarmee de woonbestemming verliezen. Voor een groot deel van deze woningen geldt dat zij door verantwoorde maatwerkoplossingen (voorzieningen) 'groen' gemaakt kunnen worden.

Om een maatwerkoplossing te realiseren is overeenstemming met de eigenaar noodzakelijk. In vrijwel alle gevallen is overeenstemming over de dimensies van de maatwerkoplossing. Het gesprek concentreert zich op de financiële aspecten van deze oplossing (schadeloosstelling). De verwachting is – gegeven het verloop van de gesprekken en het belang voor de eigenaren - dat daar tijdig overeenstemming over is. In het uiterste geval kan de woonbestemming alsnog worden wegbestemd of kan de grond benodigd voor de terprand (ringkade en berm) worden onteigend.

Maatwerk zorgt ervoor dat wateroverlast in veel gevallen wordt beperkt. De maatwerkoplossingen zelf bestaan in veel gevallen uit de aanleg van een berm die dienst doet als golfbreker en naast de berm van een ringkade die er voor zorgt dat de eerste 50 centimeter

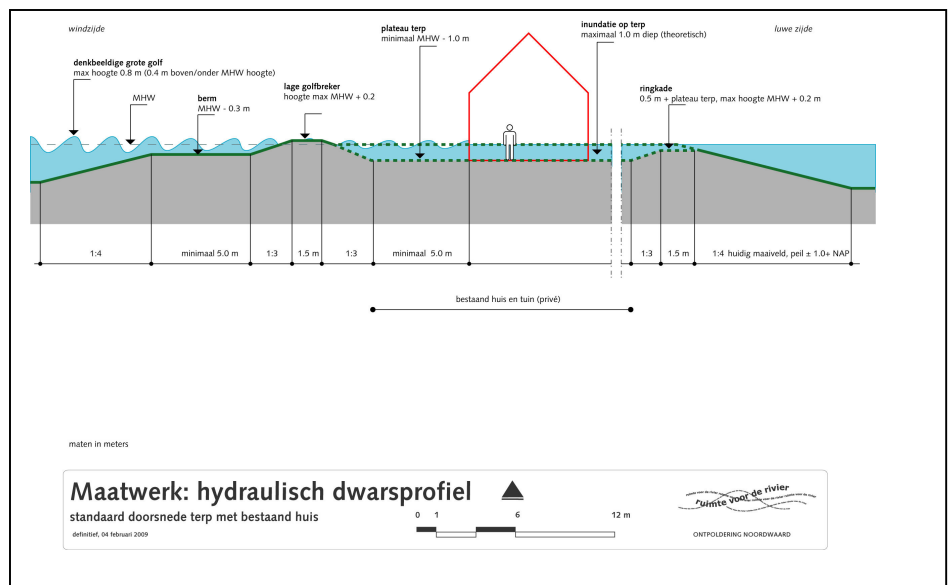
waterstandsverhoging niet in de woning kan komen. Bij maatwerkoplossingen voor te behouden objecten in het doorstroomgebied is in het ontwerp van de berm rekening gehouden met mogelijke golfslag en zijn enkele bermen breder uitgevoerd.

Het overgrote deel van de maatwerkoplossingen voor te handhaven objecten bevindt zich in de hoog bekade polders. Deze polders worden beschermd door kades die zijn gedimensioneerd op een mogelijke huidige overstromingskans van 1/100 of 1/1000 jaar. Aangezien de kades buitendijks zijn gelegen en geen waterkering vormen in de zin van de Waterwet, heeft deze bescherming geen juridische status maar leidt wel tot het beperken van wateroverlast. Het betreft geen wettelijk vastgelegd veiligheidsniveau. De kades zijn bedoeld om wateroverlast bij hoge rivierafvoeren te beperken. Bij verwachte extreme waterstanden (met een kans van voorkomen orde van grootte 1/100 per jaar) dienen mens en dier te worden geëvacueerd.

Veel van de te behouden woningen en agrarische bouwblokken liggen nu al op een terp. Deze terpen voldoen echter niet aan de eisen die daaraan gesteld worden op het moment dat de Noordwaard grotendeels buitendijks gebied is. Maatwerk is nodig om de terpen voldoende veilig te maken. Daarnaast zorgt maatwerk ervoor dat wateroverlast in vele gevallen wordt beperkt. Na uitvoering van de maatwerkoplossingen kunnen deze woningen hun woonbestemming behouden. Voor het uitvoeren van deze maatwerkoplossing is de medewerking van de eigenaar noodzakelijk. Het Rijk voert de noodzakelijke grondwerkzaamheden uit van de maatwerkoplossing en vergoedt de schade die ontstaat aan bijvoorbeeld de tuin, mogelijke opstallen en bouwkundige aanpassingen, die noodzakelijk zijn. Op het moment dat de ringkade en berm niet op grond van de particuliere huiseigenaar wordt aangelegd, wordt deze aangelegd op grond van een Rijkspartij. Omdat de terprand onderdeel is van de totale terp, wil het Rijk de terp graag als geheel in eigendom brengen bij de particulier. Het Rijk kan niemand verplichten de grond buiten zijn eigen perceelgrens aan te kopen. De eigenaar van een maatwerkoplossing heeft daarom de mogelijkheid deze grond aan te kopen. In dat geval worden de onderhoudskosten afgekocht en wordt ook eventuele financieringsschade voor het aankopen van deze grond door het Rijk vergoed. Als de grond in eigendom blijft bij het Rijk, is het Rijk verantwoordelijk voor het onderhoud.

Een standaard technisch dwarsprofiel is ontworpen voor een voldoende stevige terp (zie figuur 3.3). De relevante hoogten, waarop de diverse onderdelen uit het standaard dwarsprofiel moeten worden aangelegd, zijn gerelateerd aan het Maatgevend Hoog Water ter plaatse van de

Figuur 3.3
Hydraulische dwarsprofiel terp met bestaande huis

Daarnaast zijn alle mogelijke te behouden woningen bouwkundig onderzocht. Onderzoek is uitgevoerd naar de bouwkundige stabiliteit van de woningen bij mogelijke wateroverlast. In enkele gevallen zijn bouwkundige aanpassingen voorgesteld om bouwkundige schade zo veel mogelijk uit te sluiten in geval van mogelijke waterschade.

Inundatieschade Ruimte voor de Rivier

Als ondanks de maatwerkoplossingen toch wateroverlast optreedt, wordt de overstromingsschade volledig vergoed door het Rijk in het geval de eigenaar de overeenkomst 'Inundatieschade Ruimte voor de Rivier' standaardregeling¹⁶ heeft ondertekend. Op het moment dat de huiseigenaar deze regeling niet heeft ondertekend, maakt deze eigenaar geen aanspraak op deze schadevergoeding. Bovendien geeft het Rijk de zekerheid dat het Rijk gronden en opstallen van de eigenaar¹⁷ op de peildatum van het vaststellen van de PKB Ruimte voor de Rivier, ook na verloop van tijd tegen de binnendijkse waarde aankoopt indien de eigenaar aan het Rijk wenst te verkopen. Deze voorziening is specifiek voor de PKB Ruimte voor de Rivier ontwikkeld. De voorziening geldt

¹⁶ Zie voor de afhandeling en de vaststelling van de hoogte van eventuele schade de overeenkomst 'Inundatieschade Ruimte voor de Rivier', die als bijlage is bijgevoegd.

¹⁷ Deze regeling is van toepassing op de eigenaar en zijn rechtsopvolgers onder algemene titel alsmede een enkele bijzondere categorie.

voor huiseigenaren van te behouden woningen.

'Rode' woningen

Wanneer een 'rode' woning met een maatwerkoplossing niet 'groen' is te maken en herbouw op locatie niet mogelijk is, komt de eigenaar van de woning in aanmerking voor schadeloosstelling op basis van de Onteigeningswet en geldende jurisprudentie. De hoogte hiervan wordt vastgesteld door een onafhankelijke taxatiecommissie. Eigenaren van 'rode' woningen hebben de mogelijkheid om met deze schadeloosstelling een woning te kopen buiten de Noordwaard, maar in dit project worden ook twee aanvullende mogelijkheden geboden, namelijk de mogelijkheid om een vrijkomende bestaande, door het Rijk inmiddels aangekochte 'groene' woning te kopen binnen de Noordwaard, of om een terp aan te kopen voor de bouw van een nieuwe woning op één van de daarvoor aangeboden zoeklocaties nieuwbouw. De nieuwbouwlocatie wordt niet als zodanig bestemd, maar door middel van een wijzigingsbevoegdheid geregeld. Voorwaarde voor het wijzigen van de bestemming Agrarisch of Natuur naar Wonen is dat er inhoudelijke en financiële overeenstemming is.

'Rode' woningen die met maatwerkoplossingen niet 'groen' zijn te maken, zijn in dit Rijksinpassingsplan wegbestemd.

In dit project worden aan eigenaren van rode woningen zoals gezegd twee aanvullende mogelijkheden geboden: aankoop van een bestaande groene woning die het Rijk inmiddels heeft aangekocht en aankoop van een terp om een nieuwbouwhuis te realiseren. Deze bijzondere regeling is een gevolg van het uitgangspunt in de PKB dat mensen in de Noordwaard moeten kunnen blijven wonen. Onderdeel van het aanbod voor deze twee aanvullende opties is de voorwaarde van verwerving en onderhoud van de kade of terprand. Eigenaren van een rode woning hebben geen keuze mogelijkheid de kade of terprand aan te kopen. De kade of terprand vormt een onlosmakelijk onderdeel van de aan te kopen woonbestemming. De aankoop van een groene veilige woning van het Rijk of de aankoop van een terp om een nieuwbouwhuis op te realiseren is een vrije keuze.

Zoeklocaties nieuwbouw zijn gelegen aan een hoge kade. Uitgangspunt is dat nieuw te bouwen woningen op een terp aan een kreek worden gebouwd en bereikbaar zijn via een hoge kade in verband met de bereikbaarheid tijdens hoogwater en de (potentiële) aanwezigheid van nutsvoorzieningen. Het terplateau ligt 50 cm boven Maatgevend Hoog Water, waardoor geen ringkade nodig is. De mogelijkheid wordt geboden om het vloerpeil van het huis iets hoger aan te leggen (maximaal 60 cm). Ook voor de nieuw te bouwen woningen is een

op het landgebruik zeer beperkt is. Onder dagelijkse omstandigheden is hier regulier agrarisch gebruik mogelijk conform de situatie voorafgaand aan de ontpoldering.

Door de kreek de Bevert breder en dieper te maken vervult deze kreek ook een belangrijke rol in de waterafvoer. Mede hierdoor is de kade rond de grootste hoog bekade polder Steenenmuur zo uitgevoerd dat deze kade slechts met een kans van 1/1000 per jaar hoeft mee te stromen. De twee droge laag bekade polders (Polders de Kroon en de Zalm) bieden de mogelijkheid tot primair agrarisch gebruik ten behoeve van een goed beheer in de zomerperiode. Daarnaast zijn er wellicht ook andere beheertaken in het toekomstige doorstroomgebied die door de blijvende agrariërs kunnen worden uitgevoerd.

Bij het ontwerp van het nieuwe krekensysteem is rekening gehouden met de wens om agrarische bedrijven zoveel mogelijk te situeren aan een weg en aan het water om zo een gunstige uitgangspositie te bieden voor het ontwikkelen van nevenactiviteiten op het gebied van recreatie.

3.8

Recreatie

Door de ontpoldering neemt de aantrekkelijkheid van het gebied voor recreanten toe. Bewoners hebben nadrukkelijk de wens geuit om voldoende rust in het gebied te houden, overlast te voorkomen en de recreatieve voorzieningen daarom te beperken. Bewoners zijn immers voor de rust en ruimte in de Noordwaard komen wonen.

Om de rust en ruimte in het middengebied zoveel mogelijk te behouden wordt intensieve recreatie alleen aan de randen van het plangebied toegestaan. Op deze wijze kan het merendeel van de toeristen aan de randen van het gebied worden opgevangen. Bij de agrarische bouwvlakken worden maximaal 4 recreatiewoningen toegestaan om mogelijkheden van verbrede landbouw mogelijk te maken.

De Noordwaard wordt ontsloten voor extensieve recreatie door middel van fietspaden, wandelroutes, ruiterspaden en in meer of mindere mate bevaarbare kreek. De inrichting aan de west- en oostzijde van de Noordwaard, daar waar de meeste recreanten het gebied ingaan, is toegerust op openbaar recreatief gebruik. De westzijde van het plangebied (Spieringsluis en omgeving en de Hilpolders) is gericht op dagrecreatie. In het oostelijk deel van de Noordwaard (Polder Keizersguldenwaard) wordt een basisinrichting bestaande uit bos, natuur en water opgeleverd die past bij de rest van het toekomstige doorstroomgebied.

Mogelijk toekomstige recreatiepoort Werkendam

Na het in werking treden van het Rijksinpassingsplan heeft het gemeentebestuur van de gemeente Werkendam middels een wijzigingsbevoegdheid de mogelijkheid de inrichting van dit gebied verder te ontwikkelen tot een recreatiepoort, rekening houdend met een mogelijke extra instroomopening vanaf het Steurgat. Het gebied wordt zo ingericht, dat er nagenoeg geen aanpassingen nodig zijn, als deze extra instroomopening wordt gerealiseerd.

In deze eventuele toekomstige recreatiepoort Werkendam mogen op grond van de in het Rijksinpassingsplan opgenomen regels (art. 26.1) te zijner tijd maximaal 140 verblijfseenheden komen en een jachthaven met maximaal 400 ligplaatsen.

Op de lange termijn, indien de rivierafvoeren nog verder toenemen, kan het noodzakelijk zijn een extra instroomopening te maken ter hoogte van het Steurgat en polder Keizersguldenwaard. Polder Keizersguldenwaard kan een waterparklandschap worden met stijlkenmerken van de Biesbosch. Elementen die daar een plek kunnen krijgen zijn: een doolhof aan kleine krekens, waterpartijen, kleine strandjes, boot- en vissteigers, ligweiden, speelgrienen en struinnatuur. Het kan een kleinschalig, afwisselend landschap met een fijn vertakt routenetwerk en dagrecreatieve voorzieningen worden zoals horeca, sanitaire voorzieningen, fiets- en bootverhuur. Deze entourage kan geschikt worden gemaakt om naast dagrecreatie ook ruimte te bieden voor verblijfsrecreatie en een jachthaven.

Polder Keizersguldenwaard heeft de bestemmingen 'Bos', 'Water' en 'Natuur' gekregen met de mogelijkheid tot het ontwikkelen van een recreatiepoort in de toekomst. Op het moment dat geen recreatiepoort wordt ontwikkeld, vormt polder Keizersguldenwaard een onderdeel van het doorstroomgebied met enkele mogelijkheden voor openbare dagrecreatie. Polder Keizersguldenwaard is daarnaast van belang om een deel van de benodigde boscompensatie te realiseren.

Recreatieknooppunt Spieringsluis

In de directe omgeving van de Spieringsluis zijn een café/jachthaven, een hotel/restaurant, particuliere woningen en een parkeerplaats gelegen. Hoofddoel van de ingrepen bij recreatieknooppunt Spieringsluis is om de aanwezige recreatieve voorzieningen meer bij de rivier te betrekken en Polder Jantjesplaat in te richten als een gebied met de natuurlijke, landschappelijke en cultuurhistorische karakteristieken van de Biesbosch. Bij Spieringsluis worden zo de omvang en kwaliteit van de open ruimte en de (zicht)relatie met de omliggende Biesbosch verbeterd.

Het museum blijft op dezelfde plaats en wordt een eiland in het Gat van Lijnoorden. Door infrastructurele aanpassingen aan het wegennet wordt Spieringsluis het eindpunt van de openbare weg en het begin van een natuurrecreatiegebied (Jantjesplaat). Hier wordt een uitgebreid en bevaarbaar krekensstelsel aangelegd, komen fiets- en wandelpaden en extensief recreatief gebruik vanaf water en land is mogelijk. Door deze herinrichting wordt het recreatief gebruik in dit deel van het plangebied geconcentreerd hetgeen bijdraagt aan het bereiken van de in de PKB opgenomen ruimtelijke kwaliteitsdoelstelling. De maatregelen worden zodanig ingepast dat zo min mogelijk sprake is van hinder bij de bewoners van Spieringsluis.

Om mensen de mogelijkheid te bieden om vanaf de Spieringsluis gebruik te maken van deze dagrecreatieve voorzieningen wordt een parkeergelegenheid aangelegd. Op zomerse dagen wordt nu al volop in de berm geparkeerd ter hoogte van het restaurant/hotel en de jachthaven. Met de weg naar de parkeergelegenheid toe en de locatie van de parkeergelegenheid is zoveel als mogelijk rekening gehouden met het particuliere woonhuis dat hier in de buurt ligt. Ook is bewust gekozen de parkeerplaats niet in asfalt uit te voeren maar meer passend bij het gebied.

De recreatieve voorzieningen krijgen de bestemming 'Recreatie', conform het vigerende bestemmingsplan buitengebied Werkendam.

3.9

Infrastructurele ontsluiting

Ook na herinrichting van het gebied moet de Noordwaard goed ontsloten zijn voor bewoners, agrariërs en overige gebruikers. De bestaande infrastructuur wordt daar waar dit mogelijk is, gehandhaafd. Wegen in de hoog bekaide polders worden/zijn geschikt voor auto's, landbouwverkeer en fietsers. Wegen in de laag bekaide polders zijn met name van belang voor het landbouwverkeer. Uit veiligheidsoogpunt zijn de routes voor autoverkeer, landbouwverkeer, fietsers, wandelaars en ruiters zo veel mogelijk gescheiden.

Het met de auto maken van een 'rondje' door het plangebied, "rondje Noordwaard" genoemd, blijft ook in de situatie na ontpoldering in beginsel tot de mogelijkheden behoren. De zuidelijke rondweg bij Polder Maltha overstroomt bij + 1.35 meter NAP. Op dat moment is het 'rondje Noordwaard' via de weg niet meer mogelijk. Dit gebeurt enkele keren per jaar.

Het herstelde krekenspatroon biedt ruimte aan routes voor kleine toervaartboten, open boten en kleine boten voortgedreven met spierkracht. Bij het bevaarbaar maken van krekenspatroon wordt rekening gehouden met het voorkomen van overlast, in het bijzonder nabij de bebouwing. Regulering van de bevaarbaarheid van de krekenspatroon wordt bewerkstelligd door variatie in diepte van de krekenspatroon en doorvaarhoogtes.

Voorzien is in routes naar de mogelijke Recreatiepoort Werkendam voor de grotere motorboten op een zodanige manier dat deze tot weinig overlast leiden. Aan deze doorgaande routes ligt vrijwel geen bewoning.

Evacuatie bij hoogwater

Het is vanwege de veiligheid noodzakelijk dat alle bewoners bij hoogwater tijdig een droog heenkomen moeten kunnen vinden. Dat wordt niet alleen bereikt door de inrichting van het gebied, maar ook door de organisatie van een ontruiming bij hoog water.

In een nog nader uit te werken draaiboek bij hoogwater wordt onder andere geregeld dat bij een bepaalde voorspelling van de waterstand het gebied moet worden ontruimd. Dit draaiboek Hoogwater wordt mede door de gemeente Werkendam opgesteld om daarmee het gemeentelijk rampenbestrijdingsbeleid te ondersteunen. Gemeente Werkendam is verantwoordelijk voor de evacuatie. De informatie over verwachte waterstanden die daarvoor benodigd is, wordt door Rijkswaterstaat geleverd. Het draaiboek wordt daarom opgesteld in samenwerking tussen Rijkswaterstaat en de gemeente Werkendam. Gemeente Werkendam is ervoor verantwoordelijk dat de procedures

goed worden ingebed in de organisatie van de veiligheidsdiensten.

Bij extreem hoog water vormen de hoge kades de route om het gebied veilig te verlaten. De weg over de Bandijk fungeert als evacuatieleroute bij hoogwater voor het noordwestelijke gedeelte van het plangebied. De weg aan de zuidkant van polders Kleine Zalm, Vogelenzang en de weg langs Polder Steenenmuur, 't Kooike en Keizersguldenwaard fungeren samen met de weg aan de westzijde als evacuatieleroute bij hoogwater voor de overige delen van de Noordwaard. Op het moment dat reguliere wegen niet meer berijdbaar zijn, dienen de hoge kades als de route bij extreem hoog water om het gebied veilig te kunnen verlaten. De hoge kades zijn zodanig met elkaar verbonden waarmee een evacuatieleroute in de Noordwaard mogelijk wordt gemaakt. Deze evacuatieleroute wordt gebruikt om bewoners en dieren tijdig uit het gebied te krijgen.

Bereikbaarheid Trafostation

Op het moment dat de polder wordt geëvacueerd, is het trafostation niet meer bereikbaar voor onderhoudspersoneel, tenzij de burgemeester een ontheffing geeft. Overigens wordt de kade rond het transformatorstation zo ontworpen, beheerd en onderhouden dat de kans op storing onafhankelijk is van de kans op hoogwater. De kans op storing tijdens hoogwater kan wellicht verder worden verkleind door direct voorafgaand aan de evacuatie van het gebied een periodieke inspectie uit te voeren.

De route is ook mogelijk al bij lagere waterstanden niet meer begaanbaar voor alle soorten van zwaar transport. De reden is dat kaden die met water zijn verzadigd niet zwaar meer kunnen worden belast. Indicatieve berekeningen wijzen uit dat dit pas aan de orde is bij een waterstand met een kans van voorkomen van ongeveer 1/1000 tot 1/2000 jaar. Eventueel kan een reservetransformator worden geplaatst, permanent of op het moment dat evacuatie wordt voorbereid. Ook bestaat mogelijkheid om het transport van een transformator af te wikkelen via de werkhaven van Evides, in de directe nabijheid van het transformatorstation. Op deze manier komt de elektriciteitsvoorziening niet in gevaar.

3.10

Dijkverlegging Fort Steurgat en dijkverbetering Steurgatdijk

De nieuwe dijkkring 23 komt te liggen om het Fort Steurgat, de woonwijk achter het fort en het deel van het aangrenzende bedrijventerrein dat nu ook binnendijks ligt.

Daarbij wordt aan de zuidwestzijde een nieuwe dijk rond het fort aangelegd en moeten de dijken langs het Steurgat aan de

waterkeringeisen voldoen. Bij de tweede toetsing (2006) is de Steurgatdijk op enkele trajecten om verschillende redenen afgekeurd¹⁶.

De nieuwe dijkkring 23 bestaat uit de bestaande primaire kering langs de Nieuwe Merwede, de nieuwe dijk ten westen van Fort Steurgat en uit de deels te verbeteren primaire kering langs het Steurgat.

Het tracé van de nieuwe dijkkring is opgenomen in figuur 3.5. Zowel bij de tracékeuze als in het profiel van de nieuwe dijkkring is rekening gehouden met de cultuurhistorische betekenis van Fort Steurgat. De nieuwe waterkering is ontworpen op omstandigheden die zich eens in de 2000 jaar voor kunnen doen.

Figuur 3.5
Tracé nieuwe dijkkring
23

De ruimtelijke samenhang tussen de ontpoldering, de aanleg en de versterking van de primaire waterkering en een eenduidige communicatie naar belanghebbenden maakten het gewenst de maatregelen in hetzelfde project en ruimtelijk plan op te nemen. Tevens is besloten om beide projecten in combinatie te laten uitvoeren. De woonwijk en het bedrijventerrein vallen buiten de begrenzing van het

¹⁶ In de Wet op de waterkering die in 1996 van kracht is geworden en inmiddels is opgenomen in de Waterwet, is bepaald dat elke vijf jaar moet worden getoetst of de primaire waterkeringen aan de veiligheidsnormen voldoen. In 2006 is met de rapportage Primaire waterkeringen getoetst; Landelijke Rapportage Toetsing 2006, aan de Tweede Kamer gerapporteerd over de tweede toetsing.

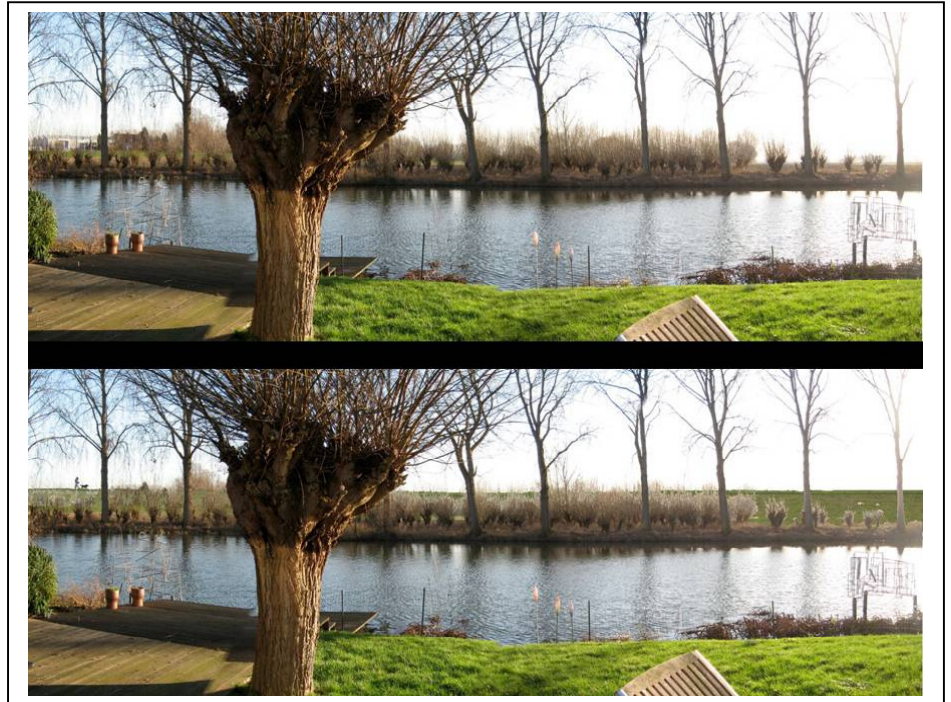
onderhavige Rijksinpassingsplan; ze maken deel uit van het vigerende bestemmingsplan 'Buitengebied' en het in ontwikkeling zijnde gemeentelijke bestemmingsplan voor het bedrijventerrein in Werkendam.

Dijkverlegging Fort Steurgat

De nieuw te realiseren dijk rond Fort Steurgat is een groene golfslagwerende dijk. Door de aanleg van een circa 80 meter breed griendbos vóór de dijk, wordt de golfbelasting op de dijk rondom Fort Steurgat verminderd. In het ontwerp is nadrukkelijk aandacht gegeven aan een goede aansluiting van de Merwededijk, de Bandijk en de Steurgatdijk. Naast de wettelijke veiligheidseisen is ook aan de landschappelijke effecten, hinder of voordeel voor de bewoners, uitvoeringsaspecten en beheer en onderhoud uitgebreid aandacht besteed. De groene golfslagwerende dijk rondom Fort Steurgat wordt 0,7 meter lager en circa 11 meter minder breed dan een klassiek dijkontwerp.

Bij het ontwerp van de dijk rondom Fort Steurgat is de afweging gemaakt de dijk met een steil (binnendijks) profiel of met een flauw (binnendijks) profiel aan te leggen. Met een flauw binnendijks profiel ontstaat het optisch effect dat de dijk verder weg ligt en er geen kleurverschil is tussen het maaiveld en de dijk en kan de taludknik aan de teen van de dijk niet worden waargenomen. In het MER is geoordeeld dat, om de herkenbaarheid van het Fort zoveel mogelijk te behouden, de voorkeur uitgaat naar een flauw talud aan de binnenzijde. Figuur 3.6 geeft een impressie van het zicht vanaf Fort Steurgat vóór en na ontpoldering van de Noordwaard.

Figuur 3.6
Huidig zicht
vanaf Fort Steurgat
(boven) en
zicht vanaf
het Fort op de
nieuwe
primaire
waterkering
(onder;
fotomanipulatie)

Dijkversterking Steurgatdijk

In het ontwerp voor de versterking van de Steurgatdijk is uitdrukkelijk rekening gehouden met de verkeersveiligheid. Het ontwerp voorziet in een damwand aan de binnenzijde van de dijk. Deze damwand wordt met het oog op de bereikbaarheid van de achterliggende woonwijk voorzien van coupures (afsluitbare openingen).

4 Wet- en regelgeving

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de meest relevante wet- en regelgeving voor het project Ontpoldering Noordwaard en het daarvoor opgestelde Rijksinpassingsplan. Ook wordt ingegaan op enkele beleidsregels en beleidsnota's die van belang zijn voor de uitvoering van de wet- en regelgeving.

Onderscheid is gemaakt in wet- en regelgeving van Europa, Nederland, de provincie Noord-Brabant, het Waterschap Rivierenland en de gemeente Werkendam. Apart wordt ingegaan op de wet- en regelgeving die relevant is voor de (ontwerp)besluiten (vergunningen) die gelijktijdig met dit (ontwerp-) Rijksinpassingsplan ter inzage gaan.

Steeds wordt in dit hoofdstuk de hoofdzaak aangegeven. Een toelichting, voor zover nodig, waarom het project aan de wet- en regelgeving voldoet, wordt in hoofdstuk 5 gegeven.

Vier (ontwerp-)vergunningen / besluiten die berusten op de volgende wetten en regelingen:

- Ontgrondingenwet;
- Wet bodembescherming;
- Natuurbeschermingswet 1998;
- Flora- en Faunawet;

worden gecoördineerd en tegelijkertijd met het (ontwerp) Rijksinpassingsplan ter visie gelegd.

4.1 Europa

4.1.1 Europese kaderrichtlijn water

De Kaderrichtlijn Water (KRW, Richtlijn 2000/60/EG) is een Europese richtlijn die ervoor moet zorgen dat de ecologische en chemische kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater in 2015 op orde is en dat binnen Europa op een duurzame wijze met water wordt omgegaan. De KRW stelt eisen aan concentraties van chemische stoffen en ecologische doelen zoals een gevarieerde planten- en dierenwereld en een natuurlijke inrichting.

Het plangebied is onderdeel van de deelstroomgebieden Maas en Rijn-West.

De waterlichamen die hier relevant zijn betreffen het waterlichaam 'Beneden Merwede, Boven Merwede, Sliedrechtse Biesbosch, Waal' (R8, zoet getijdenwater (uitlopers rivier) op zand/klei), het waterlichaam

'Brabantse Biesbosch, Amer' (R8, zoet getijdenwater (uitlopers rivier) op zand/klei) en het waterlichaam 'Kreekrestanten Alm en Biesbosch' (M6, Ondiepe kanalen).

Door de aanleg van het doorstroomgebied neemt het areaal intergetijdengebied toe, waardoor meer rivierdynamiek en natuurlijke oevers ontstaan. Het project draagt daarmee bij aan de KRW-doelstellingen.

Op grond van de Kaderrichtlijn Water (KRW) worden eisen gesteld aan de kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater. De door de Richtlijn vereiste kwaliteit is de zogenaamde goede watertoestand die eind 2015 moet zijn gehaald. In het Beheer- en ontwikkelplan Rijkswateren 2009-2015 (BPRW 2009-2015) is per waterlichaam aangegeven welke doelstellingen voor het waterlichaam gelden en welke maatregelen zullen worden genomen om deze doelstellingen te halen. Door de aanleg van het doorstroomgebied neemt het areaal intergetijdengebied toe, waardoor meer rivierdynamiek en natuurlijke oevers ontstaan. Ontpoldering van de Noordwaard is daarom als KRW- maatregel opgenomen in het stroomgebiedbeheersplan en het onderliggende BPRW 2009-2015.

De systematiek van het waterplan is zodanig dat op planniveau een pakket maatregelen wordt samengesteld waarmee, rekening houdend met negatieve gevolgen als gevolg van nieuwe activiteiten, de vereiste waterkwaliteit in 2015 wordt gehaald.

De KRW komt op twee manieren terug in dit rijksinpassingsplan:

1. Toetsing aan het Bkmw (Besluit kwaliteitseisen en monitoring water)
2. Realisatie KRW-maatregelen

Beide zaken worden hieronder toegelicht.

Toetsing aan het Bkmw via het toetsingskader BPRW

Om zeker te stellen dat aan het einde van de planperiode daadwerkelijk aan de gestelde KRW-doelen voor alle waterlichamen in Rijksbeheer wordt voldaan, worden nieuwe initiatieven met mogelijke effecten op de KRW-waterlichamen aan een aanvullende toetsing onderworpen op grond van het toetsingskader voor individuele besluiten uit het BPRW 2009-2015. Op deze manier wordt indirect getoetst aan het Bkmw. In dit rijksinpassingsplan wordt alleen getoetst aan het BPRW, omdat het hele plangebied na realisatie van de maatregel buitendijks gebied is en dus onderdeel van de rijkswateren. Naar verwachting wordt de ontpolderde Noordwaard onderdeel van het waterlichaam Brabantse Biesbosch, Amer (NL 94, 10). Toetsing aan het waterbeheerplan van

Waterschap Rivierenland voor het plangebied blijft daarom in dit rijksinpassingsplan achterwege.

In het BPRW worden de doelstellingen specifiek uitgewerkt naar waterlichamen en wordt aangegeven hoe hierop voor nieuwe activiteiten wordt getoetst. In het BPRW is daarvoor een toetsingskader waterkwaliteit opgenomen.

Beoordeling op grond van het toetsingskader uit het BPRW is in elk geval vereist als er voor een initiatief een vergunningplicht of projectplanplicht bestaat. Dit Rijksinpassingsplan geldt als projectplan (zie paragraaf 3.10.9 Waterwet). Dat betekent dat de beoordeling op grond van het toetsingskader in het Rijksinpassingsplan moet plaatsvinden.

Realisatie KRW-maatregelen

De PKB-maatregel Ontpoldering Noordwaard is in het BPRW opgenomen als Ruimte-voor-de-Riviermaatregel met een positief effect op de KRW-doelstelling. Dit geldt ook voor de KRW-maatregel "Verlagen uiterwaard Jantjesplaat en Hilpolders (incl. zomerdijk verwijderen)" die door dit Rijksinpassingsplan in de Hilpolders mogelijk wordt gemaakt.

Het toetsingskader richt zich op de vraag of het realiseren van milieukwaliteitseisen en het waarborgen van 'geen achteruitgang' voor de toestand van de KRW-waterlichamen mogelijk is, indien de activiteit plaatsvindt. Met betrekking tot de voornoemde maatregelen is in principe in de fase van het opstellen van het BPRW al getoetst wat de effecten van de maatregelen op het behalen van de KRW-doelen waren. Uit deze toetsing is gebleken dat de effecten netto positief zijn. Omdat de toetsing van mogelijk negatieve effecten bij de opname in het BPRW 2009-2015 slechts globaal heeft plaatsgevonden, worden deze effecten in dit rijksinpassingsplan alsnog getoetst conform het genoemde toetsingskader (zie paragraaf 5.8.3 en paragraaf 5.8.4).

4.2

Nederland

4.2.1

Planologische kernbeslissing 'Ruimte voor de Rivier'

De PKB Ruimte voor de Rivier beoogt meer ruimte voor het water te geven om het rivierengebied beter te beschermen tegen overstromingen. De PKB Ruimte voor de Rivier is op 22 december 2005 in de ministerraad vastgesteld, heeft instemming verkregen van de beide Kamers der Staten Generaal (respectievelijk op 7 juli 2006 en op 19 december 2006) en is op 25 januari 2007 in werking getreden. In de PKB Ruimte voor de Rivier is een pakket rivierversuimende maatregelen opgenomen waarmee de veiligheid van de Rijntakken en het bedijkte deel van de Maas uiterlijk in 2015 in overeenstemming is gebracht met het vereiste veiligheidsniveau. Deze maatregelen bestaan bijvoorbeeld uit het verbreden of verdiepen van de rivier, het verwijderen van obstakels of het landinwaarts verleggen van dijken. Behalve aan het verbeteren van de veiligheid moeten deze maatregelen ook bijdragen aan de ruimtelijke kwaliteit van het rivierengebied. Eén van de vastgestelde maatregelen is de ontpoldering van de Noordwaard (zie ook hoofdstuk 1).

4.2.2

Nota Ruimte en AMvB Ruimte

Nota Ruimte

In de Nota Ruimte zijn de uitgangspunten voor de ruimtelijke ontwikkeling van Nederland vastgelegd en worden inrichtingsvraagstukken voor de periode tot 2020 met een doorkijk naar 2030 aan de orde gesteld. In de nota worden de hoofdlijnen van beleid aangegeven, waarbij de ruimtelijke hoofdstructuur van Nederland (RHS) een belangrijke rol speelt.

Het nationaal ruimtelijk beleid voor water en groene ruimte richt zich op borging en ontwikkeling van natuurwaarden, van bijzondere, ook internationaal erkende, landschappelijke en cultuurhistorische waarden en op de ontwikkeling van landschappelijke kwaliteit. Tevens is borging van veiligheid tegen overstromingen, het voorkomen van wateroverlast en watertekorten en het verbeteren van water- en bodemkwaliteit van groot belang. Het Rijk heeft daarbij speciale aandacht voor het hoofdwatersysteem, de Ecologische Hoofdstructuur (inclusief robuuste ecologische verbindingen) en de Natura 2000 gebieden. Voor rivieren geeft de Planologische Kernbeslissing Ruimte voor de Rivier invulling aan de Nota Ruimte en vormt de basis voor het project Ontpoldering Noordwaard.

Voor het toeristisch-recreatief gebruik van de groene ruimte geeft de Nota Ruimte aan dat de recreatiesector de ruimte moet krijgen om te anticiperen op veranderende behoeften van de samenleving en om zich tot een economische drager van (delen) van het platteland te ontwikkelen. Daarmee is ook de vitaliteit van de meer landelijke gebieden van Nederland gebaat.

Provincies dienen in hun streekplannen (thans structuurvisies) voldoende ruimte te scheppen om de veranderende behoefte aan toeristisch-recreatieve voorzieningen in de samenleving te faciliteren.

Concreet betekent dit dat rekening moet worden gehouden met nieuwe vormen van recreatie en toerisme en met uitbreiding en aanpassing van bestaande toeristische en verblijfsrecreatieve voorzieningen. Het gaat daarbij ook om vergroting van de mogelijkheden voor recreatie als nevenactiviteit op agrarische bedrijven.

Ook de bereikbaarheid en toegankelijkheid van de groene ruimte moeten worden verbeterd en vergroot, zowel door het wandel-, fiets- en waterrecreatienetwerk te vergroten, als door belemmeringen weg te nemen en bijvoorbeeld dijken, oevers en houtwallen toegankelijker te maken voor wandelen, fietsen en varen (waterrecreatie). De recreatiemogelijkheden die zijn voorzien in de Noordwaard sluiten goed aan op deze nationale doelstellingen.

De Nota Ruimte wordt opgevolgd door de AMvB Ruimte (Besluit algemene regels ruimtelijke ordening), die in ontwerp gereed is.

AMvB Ruimte

Op 29 mei 2009 is het Ontwerp Besluit algemene regels ruimtelijke ordening gepubliceerd. In dit besluit stelt het Rijk een aantal regels voor met betrekking tot de inhoud van bestemmingsplannen. Voor het project Ontpoldering Noordwaard zijn met name van belang de algemene regels, die gesteld worden ten aanzien van de Ecologische Hoofdstructuur en de grote rivieren.

Voor de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) wordt bepaald dat in een provinciale verordening moet worden vastgelegd hoe in bestemmingsplannen het belang van de realisatie, bescherming, instandhouding en verdere ontwikkeling van de beoogde natuurkwaliteit en de ecologische hoofdstructuur worden doorgevoerd. Daarbij wordt uitgegaan van het nee, tenzij principe voor nieuwe activiteiten dan wel wijziging van bestaande activiteiten. Deze activiteiten zijn alleen mogelijk indien:

- Er sprake is van een groot openbaar belang. Verder mogen geen reële alternatieven voorhanden zijn en moeten mitigerende

-
- maatregelen genomen worden. Voor zover nog negatieve effecten overblijven, dienen deze gecompenseerd te worden;
- Gebruik wordt gemaakt van de saldobenadering bij een combinatie van activiteiten waarbij de kwaliteit van de ecologische hoofdstructuur op gebiedsniveau verbetert of toeneemt en daarmee beter functioneert.

Voor dit plan wordt aan beide voorwaarden voldaan.

Met betrekking tot de grote rivieren regelt het Besluit de ruimtelijke doorwerking van de Beleidsregels Grote Rivieren. Algemene regels worden gesteld aan de inhoud van nieuwe bestemmingplannen die betrekking hebben op gronden gelegen in het rivierbed (het oppervlaktewaterlichaam). Voorkomen moet worden dat vermijdbare nadelige gevolgen ontstaan voor het veilig en doelmatig gebruik van het oppervlaktewaterlichaam overeenkomstig de daaraan toegekende functies of voor de ecologische toestand van het oppervlaktewaterlichaam. Deze gevolgen mogen evenmin leiden tot het ontstaan van feitelijke belemmeringen voor vergroting van de afvoercapaciteit. Nieuwe bestemmingen of nieuwe regels moeten gericht zijn op het zoveel mogelijk beperken van verhoging van de waterstand en afname van het bergend vermogen.

Het Rijksinpassingsplan Ontpoldering Noordwaard is een projectbesluit als bedoeld in artikel 4.13 onder m van Besluit algemene regels ruimtelijke ordening: nadat de Noordwaard buitendijks is gebracht, is het gebruik van gronden en opstallen volgens het Rijksinpassingsplan toegestaan, omdat de effecten op de waterstand en het bergend vermogen zijn meegenomen bij het ontwerp van het plan (zie paragraaf 6.5.2). In paragraaf 7.1 'economische uitvoerbaarheid' wordt zoals de AmvB vereist, beschreven op welke wijze de financiering en de tijdige realisatie van die maatregelen zijn verzekerd.

Dit Rijksinpassingsplan is een projectbesluit in de zin van artikel 6 e Beleidsregels Grote Rivieren. De in dit Rijksinpassingsplan opgenomen gebruiksmogelijkheden komen in aanmerking voor een vergunning op grond van de Waterwet.

4.2.3

Natuurbeschermingswet 1998

Met onder meer de Natuurbeschermingswet 1998 zijn de Europees rechtelijke verplichtingen vanuit de Vogel- en Habitatrichtlijn in het Nederlands recht geïmplementeerd. De Vogel- en Habitatrichtlijn richten zich op het behouden van de Europese biodiversiteit. Dit doel wordt enerzijds nagestreefd door het beschermen van soorten en anderzijds door de bescherming van gebieden die een samenhangend netwerk

(Natura 2000) vormen. De soortbeschermende verplichtingen zijn door Nederland overgenomen in de Flora- en faunawet; de gebiedsbeschermende bepalingen in de Natuurbeschermingswet 1998. Vanaf 1 oktober 2005 is de Natuurbeschermingswet 1998 met de bedoelde beschermende werking van kracht. In deze wet is tevens de bescherming van de beschermde (staats)natuurmonumenten vastgelegd.

Een deel van het plangebied ligt in het Natura 2000 gebied De Biesbosch. De Biesbosch is vanuit de Natuurbeschermingswet 1998 aangewezen als Vogelrichtlijngebied en aangemeld als Habitatrichtlijngebied, beide hierna te noemen Natura 2000 gebied. Het Steurgat, Polder Maltha, het Gat van Lijnoorden en de Hilpolders maken deel uit van het Natura 2000 gebied.

Conform artikel 19d van de Natuurbeschermingswet 1998 is het verboden zonder vergunning, of in strijd met aan die vergunning verbonden voorschriften of beperkingen, projecten of andere handelingen te verrichten die, gelet op de instandhoudingdoelstelling, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Zodanige projecten of andere handelingen zijn in ieder geval projecten of handelingen die de natuurlijke kenmerken van het desbetreffende gebied kunnen aantasten.

Conform artikel 19j van de Natuurbeschermingswet 1998 geldt dat voor een plan dat, gelet op de instandhoudingdoelstelling voor een Natura 2000 gebied, de kwaliteit van de natuurlijke habitats van soorten in dat gebied kan verslechteren of een significant verstorend effect kan hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen, rekening moet worden gehouden met de gevolgen die het plan kan hebben voor het gebied en met het voor dat gebied vastgestelde beheerplan. Voor plannen die niet direct verband houden met of nodig zijn voor het beheer van een Natura 2000-gebied maar die afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen hebben voor het desbetreffende gebied, moet een Passende Beoordeling worden gemaakt van de gevolgen voor het gebied waarbij rekening wordt gehouden met de instandhoudingdoelstellingen van dat gebied.

Gezien de mogelijke effecten op Natura 2000-gebieden is voor de maatregel Ontpoldering Noordwaard een toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998 uitgevoerd. De resultaten hiervan worden samengevat in paragraaf 5.6.1. Om te voldoen aan het in artikel 19d Nbw genoemde criterium, is voor de werkzaamheden die verband

houden met de waterhuishouding, een Natuurbeschermingswetvergunning bij het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit aangevraagd. Daarnaast wordt een vergunning aangevraagd bij de provincie Noord-Brabant voor werkzaamheden met betrekking tot recreatie.

4.2.4

Flora en Faunawet

De soortbeschermende verplichtingen vanuit de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn door Nederland overgenomen in de Flora- en faunawet. De Flora- en faunawet beschermt een groot aantal soorten (waaronder vrijwel alle gewervelde dieren en een aantal planten). Deze bescherming is geregeld door middel van een algemene zorgplicht en een aantal verbodsbepalingen. De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet. In het geval ze beschermd zijn, geldt de zorgplicht ook als ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, op zodanige wijze gebeurt dat het lijden zo beperkt mogelijk is.

De belangrijkste verbodsbepalingen zijn vastgelegd in artikel 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet. In grote lijnen houden deze in dat een groot deel van de in Nederland van nature voorkomende soorten onder meer niet gedood, verjaagd, gevangen of verontrust mogen worden.

Wanneer negatieve effecten op flora en fauna niet volledig te voorkomen zijn, is een ontheffing van de Flora- en Faunawet vereist. Daartoe is een natuurtoets opgesteld. Eventuele negatieve effecten dienen met beschermende (mitigerende) en compenserende maatregelen te worden geminimaliseerd.

De voor de maatregel Ontpoldering Noordwaard opgestelde natuurtoets geeft inzicht in de voor de Flora- en faunawet vereiste en te nemen voorzorgsmaatregelen, mitigerende en compenserende maatregelen. De resultaten van de natuurtoets worden samengevat in paragraaf 5.6.2.

Voor de herinrichting van het plangebied is een ontheffing van de Flora- en Faunawet aangevraagd.

4.2.5

Boswet

De Boswet gaat uit van een 1 op 1 compensatie: compensatie van een oppervlakte bos die gelijk is aan de oppervlakte bos die verdwijnt. Bos wordt in de Boswet gedefinieerd als bosopstanden in het veld, groter dan 10 are of meer dan 20 bomen op een rij (m.u.v. populieren en

wilgen niet zijnde knotwilgen).

De taak als Bevoegd Gezag voor handhaving van de Boswet is in 1996 overgeheveld naar de Provincie, met uitzondering van toepassing van de Boswet voor Rijkseigendommen (o.a. Staatsbosbeheer, Domeinen en Rijkswaterstaat).

4.2.6

Wet Milieubeheer

Voor het vaststellen van het Rijksinpassingsplan en de vergunning op basis van de ontgrondingenwet is een MER opgesteld om daarmee het milieubelang, naast andere belangen, een volwaardige plaats te geven in de besluitvorming (zie hoofdstuk 1).

Opgemerkt wordt dat er niet alleen is gekeken naar effecten na realisatie van het project, maar ook naar milieueffecten tijdens de realisatie. In deze laatste categorie is vooral gekeken naar de aspecten geluid en luchtkwaliteit. Na realisatie zijn de effecten beoordeeld voor veiligheid, landschap, cultuurhistorie en archeologie, kosten, effecten voor het woon- en leefmilieu, bodem en water, natuur, landbouw, recreatie en voor overige functies zoals scheepvaart, kabels en leidingen en visserij.

Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de randvoorwaarden voor de uitvoering volgen uit de vergunningen. Voor bepaalde aspecten van de uitvoering (bijvoorbeeld tijdelijke depots ten behoeve van het transport van grond) is mogelijk te zijner tijd een vergunning op basis van de Wet Milieubeheer noodzakelijk.

4.2.7

Wet bodembescherming en Besluit bodemkwaliteit

Doel van de Wet bodembescherming is veranderingen in de bodem, die een vermindering of bedreiging betekenen van de functionele eigenschappen voor mens, plant of dier te voorkomen, beperken of ongedaan maken. Om dat te bewerkstelligen is een aantal besluiten en richtlijnen opgesteld om de bodem te beschermen.

Van belang is het Besluit bodemkwaliteit. Vanaf 1 januari 2008 is het Besluit bodemkwaliteit van kracht. Dit besluit moet de bodem beter beschermen en geeft provincies en gemeenten meer verantwoordelijkheid. Het Besluit bodemkwaliteit geeft algemene regels voor grond en baggerspecie in oppervlaktewater, op landbodems en voor hergebruik van grond, en geeft het Bevoegd Gezag de mogelijkheid om gebiedsspecifiek bodembeleid vast te stellen.

Alle bevoegde gezag instanties zijn verplicht voor de landbodems in hun beheergebied een bodemfunctiekaart op te stellen. Voor het project Ontpoldering Noordwaard stelt de gemeente Werkendam de bodemfunctiekaart vast. Voor waterbodems wordt geen bodemfunctiekaart opgesteld.

Daarnaast heeft de gemeente Werkendam als het Bevoegd Gezag aangegeven een bodemkwaliteitskaart vast te stellen om hergebruik van grond te vereenvoudigen. Een bodemkwaliteitskaart geeft de bodemkwaliteitszones binnen een plangebied weer. Op grond van een vastgestelde bodemkwaliteitskaart kan in het gebied vrij gemakkelijk grond toegepast worden zonder dat telkens bodemonsters moeten worden genomen.

Toepassen van grond en baggerspecie

Voor het toepassen van grond en baggerspecie zijn bij het Besluit bodemkwaliteit toetsingskaders ontwikkeld. Voor het toepassen van grond en baggerspecie bestaan de volgende toepassingsmogelijkheden: op landbodem, in oppervlaktewater en/of in grootschalige toepassingen (met een minimale toepassingshoogte van 2 meter en een minimaal volume van 5000 m³). Bodemtoepassingen worden getoetst aan bodemfunctieklasse en bodemkwaliteitsklasse van de ontvangende bodem, waarbij de meest strenge norm doorslaggevend is voor de toe te passen kwaliteit.

Saneringsregeling WBB

Op locaties binnendijs waar een ernstig geval van bodemverontreiniging is vastgesteld, is de saneringsregeling uit de Wet bodembescherming van toepassing. Degene die voornemens is de bodem te saneren, dan wel handelingen te verrichten ten gevolge waarvan de verontreiniging van de bodem wordt verminderd of verplaatst, is verplicht dit te melden bij het daartoe bevoegde gezag middels een saneringsplan of een BUS-melding¹⁷.

Het saneringsplan of de BUS-melding beschrijft daarbij de te treffen maatregelen in het kader van de sanering voor zowel de grond als voor het grondwater. De bodemsanering dient zodanig te worden uitgevoerd dat de bodem tenminste geschikt wordt gemaakt voor de functie die de bodem na de sanering krijgt, waarbij het risico voor mens, plant of dier als gevolg van de blootstelling aan de verontreiniging zoveel mogelijk wordt beperkt. Daarbij dient de sanering zodanig te worden uitgevoerd

¹⁷ BUS-melding: Saneringen die voldoen aan de randvoorwaarden uit het Besluit Uniforme Saneringen (Staatsblad 9 februari 2006, 54) kunnen worden gestart door middel van een eenvoudige melding (de BUS-melding). Voorheen was dit alleen mogelijk op basis van een beschikking op een saneringsplan, waarvoor een veel langere proceduretijd geldt.

dat de noodzaak tot het nemen van nazorgmaatregelen zoveel mogelijk wordt beperkt.

In het kader van het project Ontpoldering Noordwaard is bij de provincie Noord-Brabant een WBB-beschikking aangevraagd via een saneringsplan. De gemeente Werkendam stelt een bodemfunctiekaart en een bodemkwaliteitskaart vast. In paragraaf 5.2 wordt nader ingegaan op de wijze waarop voldaan wordt aan de Wet bodembescherming en het Besluit bodemkwaliteit.

4.2.8

Ontgrondingenwet

Voor het ontpolderen van de Noordwaard vindt veel grondverzet onder maaiveld plaats. Hiervoor is een vergunning nodig in het kader van de Ontgrondingenwet. Deze wordt verleend door Gedeputeerde Staten van de Provincie Noord-Brabant. Voor zover de ontgrondingen buitendijks zijn gelegen, verleent de provincie de vergunning alleen met de instemming van de Minister van Verkeer en Waterstaat. Ten behoeve van de aanvraag van deze vergunning is op grond van Categorie 16.1 van het Besluit m.e.r een MER opgesteld. Er is gekozen voor een MER dat zowel geschikt is voor de onderbouwing van de aanvraag op grond van de Ontgrondingenwet (besluit-MER) als voor de onderbouwing van het Rijksinpassingsplan (plan-MER).

Een aanvraag voor een ontgrondingenvergunning dient ingediend te worden in overeenstemming met de bepalingen uit de verordening ontgrondingen provincie Noord-Brabant 2008 (zie paragraaf 4.3.3). In het kader van deze aanvraag is tevens een archeologisch onderzoek uitgevoerd. De milieu- en omgevingsaspecten die relevant zijn voor de ontgrondingenwet worden besproken in paragraaf 5.2. Ten aanzien van archeologie worden in de vergunning nadere eisen gesteld.

4.2.9

Waterwet

Op 22 december 2009 is de Waterwet in werking getreden. In de Waterwet wordt het duurzaam beheer van het oppervlaktewater en grondwater geregeld. Tevens worden instrumenten geboden voor het verbeteren van de samenhang tussen het waterbeleid en de ruimtelijke ordening. De Waterwet is daarmee gericht op integraal waterbeheer: "het voorkomen en waar nodig beperken van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste, in samenhang met de bescherming en verbetering van chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen en de invulling van maatschappelijke functies door watersystemen".

De Waterwet voegt de volgende acht bestaande waterbeheerswetten samen:

- Wet op de waterhuishouding;
- Wet beheer Rijkswaterstaatswerken (voor zover het betreft het 'natte gedeelte');
- Waterstaatswet 1900;
- Wet op de waterkering;
- Grondwaterwet;
- Wet verontreiniging oppervlaktewateren;
- Wet verontreiniging zeewater;
- Wet droogmakerijen en indijkingen.

Daarnaast wordt vanuit de Wet bodembescherming de regeling voor waterbodems ondergebracht bij de Waterwet.

In de Waterwet is voor de binnen het plangebied gelegen dijkkring 23 een veiligheidsnorm opgenomen van een gemiddelde overschrijdingskans per jaar van 1/2000. In het kader van het project Ontpoldering Noordwaard wordt de omvang van dijkkring 23 fors verkleind (zie paragraaf 3.8).

Op grond van de Waterwet is geen Waterwetvergunning nodig als de aanleg of wijziging van een waterstaatswerk door of vanwege de beheerder plaatsvindt: in dat geval vereist de Waterwet dat het werk overeenkomstig een door de beheerder vast te stellen projectplan geschiedt. In het geval van de Ontpoldering Noordwaard wordt een Rijksinpassingsplan vastgesteld. Op grond van artikel 5.4, lid 4 van de Waterwet geldt een Rijksinpassingsplan als projectplan in de zin van artikel 5.4, lid 1 van de Waterwet. Een afzonderlijk projectplan hoeft dus niet te worden opgesteld.

In verschillende artikelen in dit Rijksinpassingsplan is het verlenen van een ontheffing of aanlegvergunning en het toepassen van een wijzigingsbevoegdheid gebonden aan de instemming van de beheerder, de minister van Verkeer en Waterstaat/Rijkswaterstaat. De instemming heeft geen betrekking op de vraag of de activiteit is toegestaan maar is van belang voor het eventueel aan het besluit verbinden van voorschriften die betrekking hebben op het rivierkundig belang.

Het Rijksinpassingsplan dient inzicht te verschaffen in de ruimtelijke vormgeving en situering van de werken en duidelijk te maken dat het beoogde veiligheidsresultaat wordt behaald (zo moet de nieuwe dijkkring 23 voldoende bescherming bieden) alsmede dat veilige instandhouding van het waterstaatswerk is gewaarborgd en dat andere waterstaatsdoelen, zoals het mogelijk houden van scheepvaart op de

Nieuwe Merwede, niet in gevaar komen (artikel 5.4, lid 2 van de Waterwet). Activiteiten die daarmee specifiek aandacht krijgen in dit Rijksinpassingsplan zijn de aanleg van de primaire waterkering rond het Fort Steurgat, de versterking van de Steurgatdijk en de werkzaamheden aan de voormalige primaire waterkering: hoofdzakelijk het maken van de in- en uitstroomopeningen. In de als bijlage bij dit Rijksinpassingsplan gevoegde Ontwerprapporten dijkkring 23 (zie bijlagen ontwerprapporten Dijkkring 23) is informatie opgenomen over de wijze van uitvoering van de primaire waterkering. De ligging, vorm, afmetingen en de constructie van de nieuw aan te leggen en te versterken primaire waterkering zullen conform die ontwerprapporten worden uitgevoerd.

In de Waterwet worden tevens de eisen vanuit de Kaderrichtlijn Water geïmplementeerd. Dit is reeds besproken in paragraaf 4.1.1.

4.2.10

Monumentenwet/verdrag van Malta

In 1992 heeft het Nederlandse parlement het Verdrag van Valetta (Malta) ondertekend. Hiermee wordt de bescherming en het behoud van cultureel erfgoed, waaronder ook archeologische monumenten, bevorderd in Europees verband. In navolging van het Verdrag zijn in de meeste Nederlandse provincies archeologische verwachtingskaarten opgesteld. Op basis van deze verwachtingskaarten is het mogelijk een eerste indicatie te geven van de plaatsen waar men archeologische vondsten kan verwachten. Is er sprake van een hoge of middelhoge verwachtingswaarde, dan moet verkennend veldonderzoek uitgevoerd worden. Het verdrag van Malta heeft zijn vertaling gekregen in de Monumentenwet.

In de Monumentenwet is aangegeven dat bij het opstellen van een bestemmingsplan inzicht moet worden gegeven in de bekende archeologische waarden en de te verwachten archeologische waarden. In paragraaf 5.7 worden de resultaten van het archeologisch onderzoek besproken.

4.2.11

Watertoets

De 'watertoets' is een instrument dat waterhuishoudkundige belangen expliciet en op evenwichtige wijze laat meewegen bij het opstellen van ruimtelijke plannen en besluiten. In artikel 3.1.2 onder b van de Bro is opgenomen dat ruimtelijke plannen als bestemmingsplannen, watertoetsplichtig zijn.

De bevindingen en resultaten van de watertoets en de wijze waarop rekening is gehouden met de gevolgen van het plan voor de waterhuishouding dienen in de toelichting bij een

bestemmingsplan/Rijksinpassingsplan – bijvoorbeeld in een waterparagraaf – te worden neergelegd. Naast veiligheid en wateroverlast worden daarbij ook de gevolgen voor de waterkwaliteit alsmede mogelijke verdroging gezien. Bovendien dient te worden aangegeven hoe rekening is gehouden met het wateradvies dat door de waterbeheerder is verstrekt. Deze informatie is in paragraaf 8.3.2 opgenomen.

De watertoets is geen formele toets maar een proces dat moet worden doorlopen en moet garanderen dat in ruimtelijke plannen rekening gehouden wordt met water. De waterhuishoudkundige belangen omvatten zowel oppervlakte- als grondwater, gevaar van overstroming vanuit meren, rivieren en de zee, wateroverlast veroorzaakt door neerslag of grondwater, waterkwaliteit, verzilting en verdroging. De watertoets ten behoeve van de maatregel ontpoldering van de Noordwaard bevat de volgende elementen:

- Afsprakennotitie; in het kader van het opstellen van het MER zijn de afspraken over inhoud en proces tussen initiatiefnemer en de waterbeheerders in het plangebied vastgelegd in een afsprakennotitie;
- Waterparagraaf: in deze paragraaf geeft de initiatiefnemer aan welke waterbelangen/-aspecten spelen in het gebied en hoe hiermee is omgegaan;
- Wateradvies: de waterbeheerders in het plangebied geven hierin het slotadvies over gemaakte afspraken en het doorlopen advies.

4.2.12

Wet luchtkwaliteit

In hoofdstuk 5, titel 2 van de Wet milieubeheer zijn per 15 november 2007 luchtkwaliteitseisen opgenomen (Staatsblad 2007, nummer 414, 434). De betreffende artikelen van de Wet milieubeheer worden in de regel aangeduid als "Wet luchtkwaliteit". In de "Wet luchtkwaliteit" zijn de Europese luchtkwaliteitseisen opgenomen.

In Nederland zijn de maatgevende luchtverontreinigende stoffen stikstofdioxide (NO₂) en fijn stof (PM₁₀). Conform artikel 5.16 van de Wet milieubeheer zijn bestuursorganen verplicht om bij de uitoefening van hun bevoegdheden de grenswaarden van de in de Wet genoemde stoffen in acht te nemen.

De Wet Luchtkwaliteit kent het begrip "niet in betekenende mate" (NIBM). In het Besluit NIBM¹⁸ en de Regeling NIBM zijn de uitvoeringsregels vastgelegd die betrekking hebben op het begrip "niet in betekenende mate" (NIBM). Indien aan deze regels wordt voldaan, kan een ruimtelijke ontwikkeling zonder verdere toetsing aan de

¹⁸ NIBM: "Niet in betekenende mate"

grenswaarden voor het aspect luchtkwaliteit uitgevoerd worden.

Het project Ontpoldering Noordwaard kan worden gerangschikt onder de categorie van gevallen die NIBM bijdragen aan de luchtverontreiniging (conform Regeling NIBM artikel 2). Een verdere toetsing aan de grenswaarden kan daarom achterwege blijven. Zie bijlage aanvullend onderzoek lucht, geluid en externe veiligheid Planstudie Ontpoldering Noordwaard. In paragraaf 5.4 wordt nog nader ingegaan op luchtkwaliteit in de situatie na ontpoldering van de Noordwaard.

4.2.13

Wet geluidhinder

Voor wat betreft geluid zijn met name de Wet geluidhinder en de Provinciale Milieuverordening (zie paragraaf 5.3) van belang. De Wet geluidhinder onderscheidt langs alle wegen zones waarbinnen een bepaalde geluidsbelasting toelaatbaar is. Uitzondering hierop vormen wegen waar een maximum snelheid van 30 km/h geldt. Buiten de bebouwde kom, waar het grootste deel van het plangebied is gelegen, bedraagt de geluidszone voor wegen 250 meter. De nieuw te realiseren woningen binnen de Noordwaard zijn aan dergelijke wegen gelegen. Voor nieuwe woningen geldt als hoogst toelaatbare geluidsbelasting van de gevel 48 dB. In paragraaf 5.3 wordt nader ingegaan op het aspect geluid in de situatie na ontpoldering van de Noordwaard.

4.2.14

Besluit externe veiligheid

Het Besluit Externe veiligheid inrichtingen (BEVI) en de nota Risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen bevatten de geldende regels voor het beoordelen van het aspect externe veiligheid. In dit besluit zijn de risiconormen voor externe veiligheid met betrekking tot bedrijven en het vervoer van gevaarlijke stoffen wettelijk vastgelegd. Het besluit heeft tot doel zowel individuen als groepen burgers een minimum beschermingsniveau te garanderen tegen een ongeval met gevaarlijke stoffen. Om dit doel te bereiken verplicht het besluit afstand te houden tussen (beperkt) kwetsbare objecten en risicovolle bedrijven. Tevens beperkt het besluit het totaal aantal aanwezige personen in de directe omgeving van een risicovol bedrijf. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in een groepsrisico en een plaatsgebonden risico (10^{-6} contour). In paragraaf 5.5 wordt nader ingegaan op het aspect externe veiligheid.

4.3

Provincie Noord-Brabant

4.3.1

Interim structuurvisie Provincie Noord-Brabant

De nieuwe Wet ruimtelijke ordening (1 juli 2008) verplicht (onder andere) provinciale staten een ruimtelijke structuurvisie op te stellen

met een uitvoeringsagenda. "Brabant in Ontwikkeling", de interimstructuurvisie van de Provincie Noord-Brabant (vastgesteld op 27 juni 2008) beschrijft de hoofdlijnen van het provinciale ruimtelijke beleid. Ook benoemt ze op hoofdlijnen hoe het beleid wordt uitgevoerd.

De interim structuurvisie van de Provincie Noord-Brabant volgt het vigerende Rijksbeleid ten aanzien van activiteiten in het winterbed van de grote rivieren zoals uitgezet in de Beleidslijn Grote Rivieren (juli 2006). In de provinciale 'Ruimtelijke Hoofdstructuur' zijn het winterbed, het toekomstige winterbed en de lange termijn reservering winterbed overgenomen uit de PKB Ruimte voor de Rivier als gebieden met primair een afvoerfunctie.

De toekomstvisie van de provincie voor de Noordwaard luidt: "De Noordwaard heeft zich ontwikkeld tot een Rijk gevarieerd gebied dat goed aansluit bij Nationaal Park De Biesbosch. In de Noordwaard heeft de rivier meer ruimte gekregen met duurzame oplossingen voor wonen, werken en leven".

4.3.2

Beleidsregel natuurcompensatie

In het Structuurschema Groene Ruimte (1993) heeft het Rijk voor het eerst het begrip 'natuurcompensatie' gebruikt. Dit houdt in dat bij noodzakelijke aantastingen van natuur- en landschapswaarden, bijvoorbeeld als een zwaarwegend maatschappelijk belang in het geding is, geen netto verlies van die waarden mag optreden. Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant hebben in de notitie 'toepassing natuurcompensatiebeginsel' uit 1997 hier nader invulling aan gegeven. In 2005 hebben Gedeputeerde Staten het compensatiebeleid geactualiseerd en vastgelegd in de Beleidsregel Natuurcompensatie (november 2005).

Uitgangspunt bij de Beleidsregel Natuurcompensatie is dat zo min mogelijk aantasting of verandering mag plaatsvinden van bestaande natuur- en landschappelijke waarden. Indien sprake is van aantasting, moet eerst de mogelijkheid worden onderzocht tot het zoveel mogelijk mitigeren van de effecten van de ingreep.

In het kader van een goede ruimtelijke ordening is ervoor gekozen om in dit Rijksinpassingsplan het natuurcompensatiebeginsel van de provincie Noord-Brabant toe te passen. Bij de maatregel Ontpoldering Noordwaard is sprake van ruimtelijke ingrepen die leiden tot aantastingen van actuele en potentiële natuur- en landschappelijke waarden. Conform de beleidsregel natuurcompensatiebeginsel dient bij verlies van natuur- en/of landschappelijke waarden als gevolg van een onontkoombare aantasting de initiatiefnemer een compensatieplan op te stellen. In dit compensatieplan moet zowel de aantasting van waarden

als de nieuw te realiseren waarden goed in beeld worden gebracht. In paragraaf 5.6.3 wordt nader ingegaan op het compensatieplan.

4.3.3

Provinciale verordeningen

Provinciale Milieuverordening (stiltegebieden)

Delen van het plangebied Noordwaard liggen binnen een stiltegebied. Voor het uitvoeren van werkzaamheden in een stiltegebied kan ontheffing worden aangevraagd. Uit informeel overleg volgt dat er geen belemmeringen zijn te verwachten voor het verlenen van deze ontheffing. De werkzaamheden in het kader van de maatregel Ontpoldering Noordwaard komen in aanmerking voor een ontheffing van deze provinciale verordening, mits aan de voorschriften van de Natuurbeschermingswet vergunning of Flora- en faunawetontheffing wordt voldaan. Voorafgaand aan de start van werkzaamheden wordt een ontheffing aangevraagd bij Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant.

Ontgrondingenverordening

In het kader van de "verordening Ontgrondingen provincie Noord-Brabant 2008" is naast het benodigde bodemonderzoek en het inzicht bieden in de mate en wijze waarop ontgrondingen plaatsvinden voor ontgrondingen groter dan 2000 m², ook een archeologisch vooronderzoek verricht in gebieden met een (middel)hoge archeologische verwachtingswaarde, zoals aangegeven op de CultuurHistorische Waardenkaart. In paragraaf 5.7 worden de resultaten van het archeologisch vooronderzoek besproken.

4.4

Waterschap Rivierenland

In de situatie vóór ontpoldering is het Waterschap Rivierenland verantwoordelijk voor de waterkeringen en het waterkwantiteits- en waterkwaliteitsbeheer in heel de Noordwaard.

Na de realisatie van de ontpoldering van de Noordwaard is het waterschap verantwoordelijk voor het beheer van de nieuwe, kleinere dijkkring 23. Het Rijk wordt de formele beheerder voor de rest van het plangebied.

Het Waterschap heeft daarnaast aangegeven de kades rondom de hoog bekade polders en de waterhuishouding binnen de hoog bekade polders te willen beheren op grond van het Waterschapsreglement.

Omdat de Noordwaard na de ontpoldering grotendeels buitendijks gebied is, is er dan sprake van twee beheerders in het gebied. Voor het beheer van de hoge kades is dan sprake van zogenaamd dubbel beheer. Op grond van de Waterwet is dit mogelijk. Het Rijk wordt de beheerder voor de hoge kades voor zover het de belangen van

doorstroming en waterberging van het rivierwater betreft. Het waterschap zal in overleg met Rijkswaterstaat bij de provincie het verzoek neerleggen de hoog bekade polders onder het Reglement van het waterschap te brengen. Daarvoor moeten de kades in de legger worden opgenomen. Omdat het buitendijks gebied betreft, kan dit alleen als het reglement daartoe door de provincie wordt aangepast. Zolang dit niet is gebeurd, is alleen Rijkswaterstaat beheerder. Waterschap en Rijkswaterstaat maken nadere afspraken maken over het beheer van de kades.

Het beleid van Waterschap Rivierenland is dat wanneer in het buitengebied het verhard oppervlak met meer dan 1.500m² wordt uitgebreid, compenserende waterberging moet worden aangelegd om de versnelde afvoer van hemelwater te bergen. De inhoud van deze berging dient minimaal 436 m³ per hectare verhard oppervlak te zijn, waarbij de waterberging ook buiten het bouwvlak is toegestaan. Dit is vastgelegd in de criteria van de watertoets van waterschap Rivierenland waarin staat vermeld dat bij ruimtelijke plannen rekening wordt gehouden met ruimte voor water en watervoorzieningen.

In de planregels is de compenserende waterberging vertaald in specifieke gebruiksregels voor de bestemmingen "Agrarisch", "Agrarisch met waarden", "Recreatie", "Sport - Manege" en "Wonen".

Waterschap Rivierenland en Rijkswaterstaat hebben daarnaast gezamenlijk afspraken gemaakt om de benodigde dijkverbetering Steurgatdijk en het project Ontpoldering Noordwaard in één procedure onder te brengen en gezamenlijk uit te voeren. De reden is dat de doelstelling van de dijkversterking naadloos aansluit aan de doelstelling van het project Ontpoldering Noordwaard. De veiligheid van dijkkring 23 is hiermee in één keer procedureel geregeld. Voor de betrokkenen betekent dit een eenduidige communicatielij.

4.4.1

Keur voor waterkeringen en wateren

Om de zorg voor waterveiligheid goed te kunnen uitvoeren heeft het Waterschap twee hoofdinstrumenten tot zijn beschikking: de Keur en de legger. Deze instrumenten richten zich op de bescherming en instandhouding van het bestaande watersysteem. De legger geeft de ligging, de afmetingen en onderhoudsverplichtingen aan. De keur bevat regels, die bestaan uit gebodsbepalingen en verbodsbepalingen. De gebodsbepalingen geven de verplichtingen aan om deze waterstaatswerken in stand te houden. De verbodsbepalingen gaan over handelingen en gedragingen die in principe onwenselijk zijn voor de constructie of de functie van watergangen of waterkeringen.

Voor werken en handelingen, die meestal onder voorschriften toch kunnen worden toegelaten, kent de Keur een ontheffingsmogelijkheid. Eventuele ontheffingen worden alleen verleend als waterstaatkundige belangen niet in het gedrang komen. Bij het verlenen van een ontheffing worden deze belangen altijd afgewogen.

4.5 Gemeente Werkendam

4.5.1 Vigerend bestemmingsplan

In de situatie voor ontpoldering is in een groot deel van het plangebied het bestemmingsplan 'Buitengebied Werkendam' (vastgesteld door de gemeenteraad van Werkendam d.d. 31-1-1989 en goedgekeurd door Gedeputeerde Staten Noord-Brabant d.d. 20-9-1989 en onherroepelijk geworden bij KB 21-3-1991) van kracht. Daarnaast is een klein stuk van het bestemmingsplan 'Zoetwater Getijdengebied Noordwaard' van kracht. Dit Rijksinpassingsplan gaat deel uitmaken van dit bestemmingsplan (zie verder paragraaf 6.2).

4.5.2 Bodemkwaliteitskaart gemeente Werkendam

De gemeente Werkendam heeft in 2006 een bodemkwaliteitskaart opgesteld. Deze bodemkwaliteitskaart is niet voor het hele plangebied van toepassing (zie ook paragraaf 5.2.1). De (voormalige) kreken, wegbermen en buitendijkse gebieden vallen erbuiten. Voor bodemkwaliteitskaarten geldt een overgangsbeleid. Kaarten die zijn vastgesteld vóór 1 juli 2008 zijn nog maximaal 5 jaar geldig. Tot die tijd gelden ook de grondverzetsregels van die kaart. De gemeente Werkendam heeft aangegeven de in 2006 opgestelde bodemkwaliteitskaart voor het plangebied in te zullen trekken. In het kader van het project Ontpoldering Noordwaard is een nieuwe bodemkwaliteitskaart door de gemeente Werkendam vastgesteld.

4.5.3 APV gemeente Werkendam

In de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) van de gemeente Werkendam is een kapvergunningstelsel opgenomen. De gemeente heeft via de kapvergunning de mogelijkheid tot het stellen van een herplantplicht. In tegenstelling tot de Boswet geldt de APV voor alle bomen en ook voor bosopstanden kleiner dan 10 are.

Aangezien laanbeplanting is meegenomen in het compensatieplan, beperkt de aanvraag voor een kapvergunning zich tot erfbeplanting, die vanwege de herinrichting (o.a. maatwerkoplossingen) verloren gaat. Naar verwachting kan de compensatie van erfbeplanting 1 op 1 plaatsvinden op de locatie zelf. In het kader van de te verlenen kapvergunning worden over de eventuele compensatie van erfbeplanting

nadere afspraken met de gemeente Werkendam gemaakt.

5 Milieu en omgevingsaspecten

In dit hoofdstuk worden de verschillende milieu- en omgevingsaspecten per thema beschreven in relatie tot de in hoofdstuk 4 opgenomen relevante wet- en regelgeving. Ook geeft dit hoofdstuk 5 op hoofdlijnen de resultaten van het uitgevoerde onderzoek. De wijze waarop rekening is gehouden met de gevolgen voor de waterhuishouding is ook in dit hoofdstuk opgenomen.

5.1 Milieueffectrapportage (MER)

Ter ondersteuning van de besluitvorming over de maatregel ontpoldering van de Noordwaard is een MER opgesteld. In het MER Ontpoldering Noordwaard zijn de gevolgen voor het milieu van verschillende inrichtingsalternatieven tegen elkaar afgewogen en beschreven (zie paragraaf 1.3). Het voorkeursalternatief uit het MER is op een aantal onderdelen verder uitgewerkt. In deze verdere uitwerking van het voorkeursalternatief is rekening gehouden met de in het MER beschreven gevolgen voor het milieu. Dit Rijksinpassingsplan is gebaseerd op het uitgewerkte voorkeursalternatief. De afwegingen en onderbouwing van (hoofd)keuzen die hebben geleid tot de uitwerking van het voorkeursalternatief en hebben geresulteerd in de voorgestelde herinrichting, zijn beschreven in hoofdstuk 3 van dit Rijksinpassingsplan. De Passende Beoordeling maakt tevens deel uit van het MER (zie verder paragraaf 5.6.1).

Het MER vormt tevens de onderbouwing van de aanvraag op grond van de Ontgrondingenwet.

Daarnaast is het MER conform de richtlijnen zo opgesteld dat het gebruikt kan worden voor de onderbouwing van de eventuele aanvraag voor een Wm-vergunning. Voor bepaalde aspecten van de uitvoering (bijvoorbeeld tijdelijke depots ten behoeve van het transport van grond) is mogelijk te zijner tijd een vergunning op basis van de Wet milieubeheer noodzakelijk. Dit is afhankelijk van de wijze van uitvoering. Een eventuele aanvraag wordt niet tegelijk met dit Rijksinpassingsplan in procedure gebracht.

5.2 Bodem

Ten behoeve van de realisatie van de ontpoldering Noordwaard is een groot aantal bodemonderzoeken uitgevoerd waarbij ondermeer de milieuhygiënische kwaliteit van de bodem en vrijkomende materialen

(grond, asfalt, funderingsmateriaal en baggerspecie) is vastgesteld (zie bijlage dossier bodem). Deze onderzoeken zijn afgestemd met de eisen en wensen van het Bevoegd Gezag in het kader van de ontgrondingenvergunning en de WBB-beschikking.

Ook is geotechnisch en fysisch bodemonderzoek verricht (zie bodemonderzoek "basisdossier Bodem Deel 1 milieukundig bodemonderzoek fase 2 planstudie Ontpoldering Noordwaard"). In deze paragraaf zijn de conclusies van het uitgevoerde bodemonderzoek beschreven.

De resultaten van de in het kader van het project Ontpoldering Noordwaard uitgevoerde bodemonderzoeken vormen geen belemmering voor de realisatie van het project. Dit wordt in de rest van de paragraaf beschreven.

5.2.1

Milieukundig bodemonderzoek

Daar waar grondverzet plaatsvindt of de bestemming wijzigt, dient de milieukundige bodemkwaliteit bekend te zijn. Doel van het milieukundig bodemonderzoek is het bepalen van de milieuhygiënische bodemkwaliteit op plaatsen waar grondverzet plaatsvindt. Deze onderzoeken zijn de basis voor het grondstromenplan. Dit grondstromenplan dient verder voor de melding en beschikkingsaanvraag in het kader van de Wet bodembescherming en voor de vergunningenaanvraag in het kader van de Ontgrondingenwet. De voor het onderzoek relevante ingrepen zijn het graven van een krekensysteem dat grotendeels het voormalig/huidig systeem van krekensystemen volgt en het afgraven en opbouwen van waterkeringen en kades.

Ter plaatse van de waterkeringen en kades zijn nauwelijks overschrijdingen van de tussen- en interventiewaarden aangetroffen. Saneringsmaatregelen zijn niet nodig. Ter plaatse van de aan te leggen krekensystemen zijn diffuse verontreinigingen aanwezig die aan de voormalige krekensystemen kunnen worden toegeschreven (arsen, zink en cadmium). Hiervoor is een Wbb-beschikking bij de provincie aangevraagd en verkregen. In het slib en de oevers van de bestaande regionale watergangen vinden geen overschrijdingen van de interventiewaarden voor waterbodems plaats. Dit betekent dat hiervoor geen saneringsmaatregelen nodig zijn. Deze verontreinigingen maken deel uit van een diffuse verontreiniging, ontstaan als gevolg van de aanvoer van verontreinigd slib door de grote rivieren en worden gezien als één totaal geval van bodemverontreiniging. Dit in tegenstelling tot puntverontreinigingen, die vaak een lokale oorzaak hebben en als aparte gevallen van bodemverontreiniging worden beschouwd.

In de situatie dat de grond niet wordt ontgraven en ter plaatse blijft liggen, maar waarbij de locaties periodiek onder water komen te staan, worden geen problemen verwacht ten aanzien van uitloging. Indien voorafgaand aan de ontpoldering sprake is van uitloging, ook bij het in Nederland geldend neerslag overschot, is de verwachting dat het periodiek onder water komen staan van locaties niet leidt tot een meetbare extra uitloging ten opzichte van de situatie vóór ontpoldering.

Op enkele locaties in het plangebied zijn puntverontreinigingen aangetroffen die geen onderdeel uitmaken van de diffuse verontreiniging. Voor de locaties waar puntbronnen met overschrijdingen van de interventiewaarden zijn aangetoond en waar civieltechnische ingrepen gaan plaatsvinden, is het noodzakelijk saneringsmaatregelen te treffen. De saneringsmaatregelen dienen in een later stadium te worden uitgewerkt en aan het Bevoegd Gezag te worden voorgelegd.

In het grondwater ter plaatse van de kreek is in twee gevallen arseen en minerale olie boven de interventiewaarde aangetroffen. In de overige geanalyseerde grondwatermonsters zijn geen concentraties van geanalyseerde parameters boven de tussenwaarde aangetroffen. Op de locatie waar minerale olie is aangetroffen, is aangetoond dat de verontreiniging slechts een beperkte omvang heeft. Bij het eventueel onttrekken en lozen van grondwater tijdens de uitvoering van werkzaamheden op deze locatie, wordt rekening gehouden met de verhoogde concentratie minerale olie in het grondwater. De locatie met arseen in het grondwater wordt gezien als een geval van ernstige bodemverontreiniging. Gezien de bestaande situatie ter plaatse, waarbij tijdens de realisatie van het project de ligging van een reeds bestaande kreek wordt gewijzigd, wordt verwacht dat ter plaatse geen grondwater wordt onttrokken. Indien het toch noodzakelijk mocht blijken grondwater te moeten onttrekken en te lozen op deze locatie, wordt rekening gehouden met de verhoogde concentratie arseen in het grondwater.

Grondverzet in het kader van civieltechnische ingrepen en hergebruik van vrijkomende materialen vindt plaats op basis van een bodemkwaliteitskaart en het grondstromen- en saneringsplan, die ter goedkeuring zijn voorgelegd aan het Bevoegd Gezag.

De grond ter plaatse van de te herstellen kreek bij de Kievitswaard is matig verontreinigd met arseen en zink. Saneringsmaatregelen zijn bij de betreffende waarden niet vereist (toepassing van deze grond valt onder de bodemkwaliteitskaart). Ter plaatse van de overige

instroomopeningen zijn geen verontreinigingen aangetroffen. In het grondwater zijn geen concentraties boven de tussen- of interventiewaarden aangetroffen.

Buitendijkse gebieden

Ook in de bestaande buitendijkse gebieden vindt grondverzet en hergebruik van vrijkomende materialen plaats op basis van een bodemkwaliteitskaart en het grondstromenplan. De grondmonsters uit de in het buitendijks gebied (Hilpolders) gelegen kreken zijn getoetst aan de normen voor waterbodems en geven een gevarieerd beeld. De resultaten van de toetsing lopen uiteen van 'vrij toepasbaar' tot 'nooit toepasbaar' (niet geschikt voor hergebruik). De verwerkingsmogelijkheden van het vrijkomende materiaal worden bij de realisatie vastgesteld.

Ter plaatse van de meest westelijke uitstroomopening (bij het Biesboschmuseum) is de grond overwegend matig tot sterk verontreinigd met zware metalen, met name zink en arseen. Alle mogelijke waterbodemklassen zijn aangetroffen: vrij toepasbaar, klasse A en B en nooit toepasbaar. Het vrijkomende slib is beperkt in omvang (alleen datgene wat vereist is voor het profiel van de uitstroomopening) en wordt afgevoerd naar een daartoe geschikte verwerkingslocatie buiten het plangebied. Het grondwater ter plaatse van de uitstroomopening is niet verontreinigd met concentraties boven de tussen- of interventiewaarden.

Ter plaatse van het uit te baggeren en te graven krekensysteem ten westen van Polder Jantjesplaat zijn de grond en het slib nooit toepasbaar met barium als kritische parameter. Deze grond en het slib wordt niet hergebruikt maar afgevoerd uit het plangebied.

Ter plaatse van het thans buitendijks gelegen deel van de Bevert, is de aanwezige sliblaag 0,5 meter. Het slib is beoordeeld als klasse B. De aangetroffen zandige waterbodem betreft klasse A of B. Ook dit slib wordt afgevoerd uit het plangebied.

Tijdens het waterbodemonderzoek is onderzoek uitgevoerd ter plaatse van de volgende locaties: Galeigat of Braspenning, Bevert en de zijtak Steurgat. Alle vrijkomende waterbodem wordt geclassificeerd als klasse B slib en wordt afgevoerd uit het plangebied.

Hilpolders

Uit de toetsing van de meetresultaten aan de toepassingseis volgens het Besluit Bodemkwaliteit bij toepassing in oppervlaktewater, blijkt dat in de Hilpolders de ondergrond bijna geheel vrij toepasbaar is. Het merendeel van de bovengrond voldoet aan klasse A. Een aantal mengmonsters, voornamelijk van het zuidelijk deel van de Hilpolders en

uit het gebied rondom de bebouwing en verharding in de noordelijke polder, voldoet aan klasse B. De klasse bepalende parameters zijn met name cadmium, kwik, lood, zink en arseen. Eén mengmonster van de grond onder het aanwezige halfverharde pad resulteert in niet toepasbaar. Ter plaatse van Polder Hooge Hof is de bovengrond vrij toepasbaar of klasse A of B (1 waarneming 'nooit toepasbaar' uitgezonderd). De ondergrond is vrij toepasbaar.

Na uitvoering van het onderzoek in de Hilpolders is de regelgeving aangepast (o.a. nieuw analysepakket besluit bodemkwaliteit). Voor de daadwerkelijke start van de realisatie dient in de Hilpolders aanvullend onderzoek uitgevoerd te worden om de kwaliteit van de grond te actualiseren aan de dan geldende wet- en regelgeving. Het actualiseren van het uitgevoerde onderzoek is als voorschrift opgenomen in de vergunningbeschikking. Op basis van het reeds uitgevoerde onderzoek is aannemelijk dat de kwaliteit van de grond eveneens aan de nieuwe wet- en regelgeving voldoet.

5.2.2

Asfalt- en funderingsonderzoek

Een deel van de bestaande wegen wordt, vanwege de stabiliteit (sterkteverlies na hoogwater) nadat de Noordwaard buitendijks is gebracht, vervangen. Ter indicatie van de verwerkingsmogelijkheden van zowel het asfalt als het onderliggende funderingsmateriaal is een asfalt en funderingsonderzoek uitgevoerd. Het vrijkomende materiaal is deels bruikbaar. In hoeverre de vrijkomende materialen daadwerkelijk kunnen worden hergebruikt, wordt te zijner tijd bepaald.

5.2.3

Geotechnisch en fysisch bodemonderzoek

Het geotechnisch en fysisch bodemonderzoek wijst uit dat de aangetroffen bodemopbouw goede mogelijkheden biedt voor het realiseren van stabiele waterkeringen. Ten aanzien van de fysische eigenschappen van de aangetroffen klei uit de deklaag kan geconcludeerd worden dat in de Noordwaard alle erosiebestendigheid categorieën voorkomen.

5.3

Geluid

Conform de Wet geluidhinder is nader onderzoek verricht naar het aspect geluid. In het plangebied wordt de aanleg van nieuwe wegen mogelijk gemaakt. De nieuwe wegen worden ontsloten op bestaande wegvakken. Voor de nieuwe en bestaande woningen geldt vanwege de geluidsbelasting van de nieuwe wegen een voorkeursgrenswaarde van 48 dB.

Aangezien de nieuwe wegen aansluiten op bestaande wegen betekent dit dat voor de bestaande geluidsgevoelige bestemmingen, in de directe

omgeving van de aansluitingen van nieuwe infrastructuur op de bestaande infrastructuur, onderzocht is of sprake is van een reconstructiesituatie. Als sprake is van reconstructie in de zin van de Wet geluidhinder, dienen maatregelen te worden genomen om deze toename van de geluidsbelasting zoveel mogelijk ongedaan te maken.

Uit het uitgevoerde akoestisch onderzoek wegverkeerslawaai blijkt dat voor de nieuwe en bestaande woningen wordt voldaan aan de voorkeursgrenswaarde van 48 dB. Voor de bestaande woningen is bepaald of sprake is van reconstructie vanwege de wijzigingen die plaatsvinden aan de bestaande infrastructuur door aanleg van de nieuwe wegen én door het fysiek aanpassen van de bestaande wegvakken. Hierbij is de geluidsbelasting van de te wijzigen wegen in beeld gebracht. Gebleken is dat geen sprake is van reconstructie. Aanvullende maatregelen voor het aspect geluid zijn dan ook niet nodig.

Geluidzone Bedrijventerrein Bandijk, Steurgat, Beatrixhaven en Biesboschhaven

Aan de oostzijde van het plangebied bevinden zich de bedrijventerreinen "Bandijk", "Steurgat", "Beatrixhaven" en "Biesboschhaven". Op deze terreinen zijn geluidszoneringsplichtige bedrijven gevestigd, waarvoor op grond van de Wet geluidhinder een geluidzone van toepassing is. Volgens de Wet geluidhinder dient deze geluidzone te worden vastgelegd in een bestemmingsplan c.q. inpassingsplan.

Uit het akoestisch onderzoek dat uitgevoerd is, blijkt dat een deel van de geluidzone, als gevolg van de aanwezigheid van geluidszoneringsplichtige bedrijven op de genoemde bedrijventerreinen, binnen het plangebied van dit Rijksinpassingsplan ligt. Om deze reden is deze geluidzone op de verbeelding weergegeven. Omdat geen geluidsgevoelige bestemmingen worden gepland binnen deze geluidzone, levert deze geluidzone geen probleem op.

Verstoring door geluid

Verstoring en daarmee ook effecten van geluid zijn meegenomen in de Passende Beoordeling en natuurtoets (zie paragraaf 5.6). Verstoring door geluid speelt alleen tijdens de uitvoering.

5.4

Luchtkwaliteit

Uit het luchtkwaliteitsonderzoek volgt dat op dit moment nergens in plangebied Noordwaard sprake is van een overschrijding van de normen (grenswaarden en plandrempeelwaarden) voor de stoffen stikstofdioxide (NO₂), zwevende deeltjes (PM₁₀ of "fijn stof"), zwaveldioxide (SO₂), lood

(Pb), benzeen (C₆H₆) en koolmonoxide (CO) geconstateerd en berekend.

In de situatie na de ontpoldering van de Noordwaard wordt nog steeds voldaan aan de normen voor luchtkwaliteit zoals opgenomen in bijlage 2 bij de Wet milieubeheer. In de eindsituatie is immers geen sprake van een toename van voor NO₂- en PM₁₀ emissie relevante activiteiten zoals wegverkeer, scheepvaartverkeer en landbouwactiviteiten. Het aantal woningen en het agrarisch gebruik nemen juist af. De activiteiten bij recreatiepoort Spieringsluis dragen NIBM (niet in betekenende mate) bij. Dit blijkt uit uitgevoerd onderzoek naar de luchtkwaliteit. Zie bijlage aanvullend onderzoek lucht, geluid en externe veiligheid Planstudie Ontpoldering Noordwaard.

5.5

Externe veiligheid

Ten noordwesten van het plangebied stroomt de rivier de Nieuwe Merwede. In het plangebied zelf zijn propaantanks aanwezig, die regelmatig bijgevuld worden. Langs de Banddijk ligt een gasleiding van de Gasunie. Deze elementen zijn meegenomen in de beoordeling van het aspect externe veiligheid.

Transport gevaarlijke stoffen Nieuwe Merwede

De Nieuwe Merwede is aangewezen als transportroute voor binnenvaartschepen met gevaarlijke stoffen. In verband met mogelijke ongevallen op de rivier moet getoetst worden aan de plaatsgebonden risico (PR) 10⁻⁶ contour. Deze ligt maximaal op de oeverlijn van een waterweg. Vanwege het mogelijke effect van plasbranden¹⁹ moet worden getoetst aan het plasbrand aandachtsgebied (PAG). Het PAG voor de Nieuwe Merwede ligt op maximaal 25 meter vanaf de oeverlijn. Het plangebied ligt buiten beide zones.

Propaantanks

In het plangebied zijn ook in de situatie na ontpoldering op diverse adressen propaantanks aanwezig. Binnen de plaatsgebonden risico (PR) 10⁻⁶ contour van propaantanks zijn geen (beperkt) kwetsbare objecten toegestaan van derden. Bij enkele grotere propaantanks (6m3) bedraagt deze afstand 12 m.

Bij de meeste tanks is deze afstand kleiner (9 m.). In het plangebied zijn geen kwetsbare objecten aanwezig of gepland binnen de PR10⁻⁶ contouren van propaantanks. Ook wordt ruim voldaan aan het criterium voor de maximaal toelaatbare personendichtheid in het plangebied.

¹⁹ Een plasbrand is verbranding van een door lekkage ontstane plas van brandbare vloeistof.

Transport van propaan

De propaantanks in het plangebied worden regelmatig gevuld door tankwagens. De transportroute van de tankwagens ligt voor een belangrijk deel over de Banddijk.

Uit indicatieve berekeningen blijkt dat de transportintensiteit dusdanig laag is dat de PR 10^{-6} contour en het groepsrisico langs deze transportroute niet aanwezig zijn en voldaan wordt aan de norm voor het plaatsgebonden risico en aan de richtwaarde voor het groepsrisico. De transportroute voor propaan levert geen beperkingen op voor de nieuwbouw van woningen in het plangebied.

Overige bronnen

Mogelijke effecten van de in het plangebied aanwezige hoogspanningsleiding worden niet tot externe veiligheid gerekend. Wel gelden rondom hoogspanningsleidingen veiligheidsafstanden. De zone van 90 meter vanaf de hoogspanningsleiding dient objectvrij te zijn. Hier wordt aan voldaan. In geval van onderhoud is de leiding gemakkelijk te bereiken en in geval van een calamiteit is het aantal slachtoffers beperkt.

Een verdeelstation voor elektriciteit heeft geen externe veiligheidsrisico's. Het Trafostation wordt door een hoge kade (ontwerpwaterstand met kans van voorkomen 1/2000 per jaar) beschermd tegen stromend water vanuit de Noordwaard.

In het plangebied ligt geen hoge druk aardgastransportleiding. Overige leidingen vormen geen externe veiligheidsrisico's en vallen daarom niet onder de richtlijnen voor het milieuaspect externe veiligheid.

Niet ontplofte conventionele explosieven (CE'en)

In en rond Werkendam hebben, met name aan het einde van de oorlog, gevechtshandelingen plaatsgevonden. Op basis van een historisch onderzoek naar de aanwezigheid van niet gesprongen conventionele explosieven (CE'en) in het plangebied is plangebied aangemerkt als "verdacht"²⁰. Ten tijde van de uitvoering van het project Ontpoldering Noordwaard worden passende maatregelen genomen, bijvoorbeeld detectie op de te ontgraven locaties en zonodig opsporing.

5.6

Natuur

In deze paragraaf wordt ingegaan op de vereisten van achtereenvolgens de Natuurbeschermingswet, de Flora- en faunawet en de Boswet en provinciale beleidsregel natuurcompensatie kan worden

²⁰ Inmiddels is de klasse-indeling voor explosieven gewijzigd. De klasse "laag-verdacht" is vervallen, zodat het plangebied moet worden aangemerkt als "verdacht".

voldaan.

5.6.1

Natuurbeschermingswet – Passende Beoordeling

De voorgenomen ingrepen in het plangebied voor de maatregel Ontpoldering Noordwaard zijn getoetst aan de Natuurbeschermingswet 1998. In deze wet is de bescherming van gebieden geregeld. De ingrepen vinden plaats in en nabij Natura 2000 gebied Biesbosch. Op grotere afstand liggen de N2000-gebieden Hollands Diep en Loevestein, Pompeveld en Kornsche Boezem. De mogelijke effecten zijn onderzocht in de Passende Beoordeling (zie bijlage Passende Beoordeling). Op basis van de Passende Beoordeling is voor herinrichting van het plangebied een Natuurbeschermingswetvergunning aangevraagd.

Een Passende Beoordeling is opgesteld voor de maatregel c.q. het project Ontpoldering Noordwaard en maakt tevens deel uit van het MER behorend bij dit Rijksinpassingsplan. Deze Passende Beoordeling geeft invulling aan artikel 19d en aan artikel 19j van de Natuurbeschermingswet. Zowel de effecten van dit Rijksinpassingsplan als de effecten van de uitvoeringsmaatregelen die daartoe moeten worden genomen, zijn in deze Passende Beoordeling meegenomen. Daarmee vormt deze Passende Beoordeling zowel de onderbouwing bij de aanvraag voor de Natuurbeschermingswetvergunning conform artikel 19d Nb-wet, als bij de vaststellingsprocedure van het Rijksinpassingsplan conform artikel 19j Nb-wet, inclusief de wijzigingsbevoegdheid Recreatie (artikel 26.1).

Op basis van de uitgevoerde effectbeoordeling blijkt dat geen significant negatieve effecten zijn te verwachten op de instandhoudingdoelstellingen namelijk van de kwalificerende soorten en habitattypen, mits beschermende maatregelen in acht worden genomen tijdens de uitvoering van de werkzaamheden. Deze maatregelen zijn als voorschrift opgenomen bij de Natuurbeschermings-wetvergunning.

Effecten in de situatie na ontpoldering hebben voornamelijk betrekking op een toename van recreanten en daarmee verstoring binnen het Natura 2000 gebied. In het licht van de instandhoudingdoelstellingen voor de Biesbosch zijn dit geen significante effecten. Tevens blijkt dat geen sprake is van significante cumulatieve effecten op kwalificerende soorten en habitattypen.

Omdat in de situatie vóór ontpoldering grote delen van het buitendijks gelegen gebied deel uitmaken van het Natura 2000 gebied de Biesbosch dient het ruimtebeslag zo minimaal mogelijk te zijn. Ook dient het ruimtebeslag van ingrepen beperkt te blijven tot het gebied waar de

ingreep feitelijk plaatsvindt.

Om de invloed van verstoring door beweging en geluid zo beperkt mogelijk te houden, dient het transport en de aan- en afvoer van materieel zoveel mogelijk via bepaalde routes plaats te vinden, dienen werkzaamheden gefaseerd in ruimte en tijd plaats te vinden om te voorkomen dat over het gehele gebied gelijktijdig verstoring plaatsvindt, dienen bepaalde gebieden als eerste te worden heringericht zodat geschikte leefgebieden voor verschillende soorten zich kunnen ontwikkelen en mogen in bepaalde perioden in het jaar (winterseizoen, voortplantingsperiode) in specifieke gebieden geen werkzaamheden plaatsvinden. Voor een nadere specificatie van deze maatregelen wordt verwezen naar de Passende Beoordeling, die als bijlage bij dit Rijksinpassingsplan is gevoegd (zie bijlage Passende Beoordeling). De herinrichting van de Noordwaard heeft, gezien de van nature optredende getij- en rivierdynamiek, de continue veranderingen in waterhoogte bij piekafvoeren en het aanwezig blijven van regelmatige overstromingen, geen bepalende invloed op de omvang en de kwaliteit van het stroomdalgrasland. De voor dit type vereiste overstromingsfrequentie wordt blijkens het gestelde in de Passende Beoordeling niet significant aangetast.

Uit het ter inzage liggend besluit blijkt dat er op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 geen beletsel is voor de uitvoering van het project. Zoals eerder aangegeven dienen tijdens de uitvoering beschermende maatregelen in acht te worden genomen, die als voorschrift in de vergunning(en) worden opgenomen.

5.6.2

Flora en Faunawet

In de Flora- en faunawet is de bescherming van soorten geregeld. De Flora- en faunawet beschermt een groot aantal soorten planten en dieren. Deze mogen onder meer niet gedood, verjaagd, gevangen of verontrust worden. Dit is vastgelegd in de verbodsbepalingen van deze wet. De realisatie van de maatregel Ontpoldering Noordwaard kan leiden tot mogelijke overtredingen van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet. Deze overtredingen zijn met beschermende maatregelen deels te voorkomen of te beperken. Compenserende maatregelen zijn nodig om resterende effecten verder te beperken.

De toetsing van het project Ontpoldering Noordwaard aan de Flora- en faunawet is uitgewerkt in een apart document: de natuurtoets. In deze natuurtoets is beoordeeld of sprake is van verboden handelingen. Vervolgens is getoetst of deze handelingen kunnen leiden tot negatieve effecten op de gunstige staat van instandhouding van soorten. Ook zijn

in deze natuurtoets specifieke soortbeschermende maatregelen opgenomen. Voor de realisatie van het project Ontpoldering Noordwaard is een ontheffing van de Flora- en faunawet vereist. De natuurtoets is als bijlage bij dit Rijksinpassingsplan gevoegd.

Voor een aantal soortgroepen is het noodzakelijk om beschermende maatregelen te treffen, of te compenseren voor het verlies aan leef- en foerageergebied. Hiermee wordt voldaan aan de vereisten vanuit de Flora- en faunawet.

Beschermende maatregelen in het kader van Flora- en Faunawet

Op hoofdlijnen zijn de volgende beschermende maatregelen geïdentificeerd:

- Locaties waar geen werkzaamheden plaatsvinden zo veel mogelijk ontzien (voorkomen van betreding);
- Werkzaamheden zo veel mogelijk uitvoeren buiten de kwetsbare periodes van soorten;
- Verwijderen van beplanting en vegetaties gefaseerd uitvoeren en werken in één richting, zodat dieren tijd en de mogelijkheid hebben om zich te kunnen verplaatsen naar andere leefgebieden. Dit geldt ook voor het dempen of vergraven van bestaande sloten en watergangen;
- Bij aantasting van leefgebied van de Noordse woelmuis worden dieren weggevangen en uitgezet in geschikt habitat in de omgeving;
- Controle van de beverburcht in het Gat van Lijnoorden. Indien deze bewoond blijkt, zijn aanvullende beschermende of compenserende maatregelen vereist.

Compenserende maatregelen in het kader van Flora- en faunawet

In het gebied komen veel (soorten) vleermuizen voor. Met de sloop van gebouwen en de kap van bomen gaan verblijfplaatsen van deze dieren verloren. Middels compensatie (het plaatsen van nestkasten of voorzieningen) wordt ervoor zorg gedragen dat de populaties vleermuizen zich in het gebied kunnen handhaven. Deze maatregelen zijn ook nodig vanwege het voorkomen van vogelsoorten waarvan het nest jaarrond beschermd is (onder andere voor enkele soorten uilen, roofvogels en zwaluwen). Voor alle compenserende maatregelen geldt dat deze voorafgaand aan het verwijderen of vernietigen van bestaand leefgebied gerealiseerd moeten worden.

Ecologisch werkprotocol

Voorafgaand aan de daadwerkelijke realisatie van het project wordt een werkplan opgesteld waarin concreet wordt vastgelegd welke acties

vanuit de Flora en Faunawet genomen moeten worden, voorafgaand aan de uitvoering. De resultaten van deze acties worden vastgelegd in een ecologisch werkprotocol, waarin tevens de beschermende en compenserende maatregelen concreet zijn uitgewerkt.

Uit de ter inzage liggend besluit blijkt dat er op grond van de Flora- en Faunawet geen beletsel is voor de uitvoering van het project. De concrete invulling van te nemen maatregelen wordt in werkplannen en ecologische protocollen vastgelegd, die voorafgaand aan de daadwerkelijk uitvoering ter goedkeuring aan Bevoegd Gezag worden voorgelegd.

5.6.3

Boscompensatie

In dit Rijksinpassingsplan is rekening gehouden met de te nemen compenserende maatregelen die volgen uit de Boswet (zie paragraaf 4.2.5), de Beleidsregel Natuurcompensatie van de provincie Noord-Brabant (zie paragraaf 4.3.2) en de Flora- en faunawet (zie paragraaf 4.2.4). Ook laanbeplanting is meegenomen in deze boscompensatie.

De compensatieplicht vindt zijn vertaling in dit Rijksinpassingsplan door middel van toekenning van de bestemming 'Bos' aan gebieden die daartoe ter compensatie worden ingericht. Hiermee wordt aldus planologische bescherming geboden aan de compensatiemaatregelen. In totaal wordt ongeveer 82 ha gecompenseerd door aanplant of het toestaan van spontane ontwikkeling. Zie het compensatieplan voor de details (zie bijlage compensatieplan).

Het eventueel compenseren van erfbeplanting die vanwege de herinrichting (o.a. maatwerkoplossingen) verloren gaat, maakt geen deel uit van deze in het compensatieplan opgenomen maatregelen. Naar verwachting kan de compensatie van erfbeplanting 1 op 1 plaatsvinden op de locatie zelf. In het kader van de te verlenen kapvergunning worden over de eventuele compensatie van erfbeplanting nadere afspraken met de gemeente Werkendam gemaakt.

Beleidsregel Natuurcompensatie Provincie Noord-Brabant

Het compensatiebeleid van de Provincie Noord-Brabant is nader vastgelegd in de Beleidsregel Natuurcompensatie. Bij de realisatie van de maatregel Ontpoldering Noordwaard is sprake van ruimtelijke ingrepen die leiden tot aantasting van actuele en potentiële natuurwaarden, waardoor het compensatiebeginsel uit deze beleidsregel van toepassing is. Naast compensatie van een oppervlakte die gelijk is aan het vernietigd areaal, eist de provincie ter compensatie van het verlies aan kwaliteit een zogenoemde kwaliteitstoeslag in de vorm van

extra oppervlakte compensatie. De hoogte van de toeslag is afhankelijk van de ontwikkeltijd van gelijkwaardige natuur- en landschapswaarden.

Bij het bepalen van de natuurcompensatie wordt in deze Beleidsregel Natuurcompensatie in principe uitgegaan van een compensatie van een oppervlakte die gelijk is aan het vernietigd areaal. Ter compensatie van het verlies aan kwaliteit (direct gekoppeld aan de ontwikkeltijd van gelijkwaardige natuur- en landschapswaarden) wordt daarbij een kwaliteitstoelage in de vorm extra oppervlakte compensatie voorgeschreven. Voor de ontpoldering van de Noordwaard is een kwaliteitstoelage van 2/3 van het aangetaste oppervlak vereist. In het kader van de beleidsregel is in het project Ontpoldering Noordwaard vooral het kappen van bos en het maaien van riet binnen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) relevant. Deze waarden mogen niet binnen de EHS gecompenseerd worden. Het uitvoeren van deze kwaliteitstoelage in hectares bos is niet mogelijk omdat dit tot een te hoge hydraulische weerstand in het gebied leidt en daarmee de taakstelling voor waterstandverlaging niet gerealiseerd kan worden. In overleg met de Provincie Noord-Brabant is besloten de kwaliteitstoelage in te vullen door deze af te stemmen op de project- en gebiedsspecifieke doelen. Voor de Noordwaard betekent dit dat door realisatie van een substantiële oppervlakte van voor het gebied kenmerkende en minimaal aan bos en riet gelijkwaardige natuurdoeltypen (met name zoetwatergetijdenvegetaties) voldoende invulling wordt gegeven aan de vereiste natuurcompensatie.

De compenserende bestemming is geregeld op de Verbeelding van dit Rijksinpassingsplan en daarmee planologisch verankerd. De boscompensatie is vastgelegd in de bestemming Bos. De aanvullende kwaliteitstoelage is vastgelegd in de bestemming Natuur.

5.7

Archeologie

Ten behoeve van de vergunning op basis van de Ontgrondingenwet en de archeologische onderdelen van het Rijksinpassingsplan is archeologisch onderzoek uitgevoerd (zie bijlage Plangebied IVO vf Ontpolderingsgebied Noordwaard en IVO kf locatie Almonde). Het plangebied kent een lage archeologische verwachtingswaarde, aangezien door de erosieve werking van het water ten tijde van de vorming van de Biesbosch veel van het oorspronkelijke bodemprofiel is opgeruimd. Bij het archeologisch en geologisch vooronderzoek is geconstateerd dat in de ondergrond nog wel restanten van drie oude stroomruggen in de ondergrond aanwezig zijn. Deze stroomruggen liggen globaal in een oost-westrichting. Op deze stroomruggen kan in

theorie nog sprake zijn van archeologische resten.

In overleg met de Provincie Noord-Brabant – Bevoegd Gezag in het kader van de Ontgrondingenwet - zijn in 2008 en 2009 verkennende archeologische booronderzoeken uitgevoerd. Daarbij is geconstateerd dat de meest noordelijk gelegen stroomrug zo diep ligt dat deze door de bodemingrepen in het kader van de herinrichting niet of nauwelijks geraakt worden. De in het midden gelegen stroomrug ligt waarschijnlijk iets zuidelijker dan werd aangenomen, in het noordelijk deel van Polder Steenenmuur, maar ook hier zijn binnen het bereik van de geplande bodemingrepen, geen aanwijzingen gevonden voor prehistorische of middeleeuwse bewoning. Alleen nabij boerderij Steenenmuur wijst de vondst van een bakstenen muur op de mogelijke locatie van het middeleeuwse klooster Eemstein. Nabij deze locatie zijn geen bodemingrepen gepland.

De zuidelijke stroomrug, die van het Oude Maasje, ligt dicht aan het oppervlak en heeft een complexer verloop dan werd vermoed. Ook wordt het beeld vertroebeld door de vele jonge kreekinsnijdingen ter hoogte van de stroomrug. Op de zuidelijke rand van de stroomrug worden de locaties van de verdronken middeleeuwse dorpjes Almonde en Almsvoet vermoed.

Het verkennend booronderzoek is zodanig ingericht dat vastgesteld is dat geen van de nieuw te graven krekken leidt tot een verdere aantasting van potentieel archeologisch interessante lagen. De nieuwe krekken worden alle aangelegd in de opgevulde bedding van oudere kreekssystemen.

Ook de nieuw te graven of te verbreden sloten in de zuidelijke helft van de Noordwaard vormen over het algemeen geen bedreiging voor mogelijk archeologisch relevante lagen. Op en rond de locatie van Almonde/Almsvoet zijn geen werkzaamheden gepland die een bedreiging vormen voor aanwezige archeologische resten.

Het verkennende onderzoek heeft geleid tot een enigszins bijgestelde archeologische verwachting voor de hele Noordwaard. Voor de noordelijke helft is en blijft de verwachting laag. De daarin geprojecteerde uitwijkstroomgordel is niet aangetroffen en ligt waarschijnlijk zo diep dat deze nauwelijks relevantie heeft voor de archeologische verwachting. Het zuidelijke deel heeft een middelhoge verwachting gekregen vanwege het brede stroomruggencomplex en de aanwijzingen voor middeleeuwse verdronken dorpen en het klooster Eemstein.

Deze middelhoge verwachting is alleen relevant bij bodemingrepen, dieper dan 1 m. - maaiveld. De gebieden met een middelhoge

verwachting hebben de bestemming 'Waarde – Archeologie' gekregen.

De in artikel 20.2 juncto 20.3 van het Rijksinpassingsplan opgenomen diepte- en oppervlaktegrenzen waarbinnen aanvullend archeologisch onderzoek verplicht wordt gesteld, bieden voldoende planologische waarborgen dat eventuele dieper liggende archeologie wordt beschermd.

5.8

Water

In deze paragraaf wordt de wijze beschreven waarop rekening is gehouden met de gevolgen voor de waterhuishouding. Ook wordt ingegaan op de watertoets.

5.8.1

Watertoets

Wateradvies MER / inrichtingsvarianten

Alle betrokken deelnemers (Waterschap Rivierenland, Rijkswaterstaat Zuid-Holland en drinkwaterbedrijf Evides) zijn in 2007 tot een eensluidend standpunt gekomen met betrekking tot de ontwerpvisie. Alle partijen adviseren, op basis van het eindconcept Milieueffectrapport Planstudie ontpoldering Noordwaard, positief over de keuze voor de variant met kleine compartimenten en het doorstroomgebied middendoor (conform het voorkeursalternatief en de Ontwerpvisie). Rijkswaterstaat Zuid-Holland gaat akkoord met alle varianten/alternatieven die in het MER behandeld zijn. Het Waterschap Rivierenland had een voorkeur voor het alternatief 'grote compartimenten', maar heeft ingestemd met de Ontwerpvisie. Het waterschap heeft, gekoppeld aan deze instemming aangegeven dat in de vervolgpprocedure, waarbij het voorkeursalternatief nader wordt uitgewerkt in een inrichtingsplan, vooral dieper moet worden ingegaan op de veiligheidsbenadering/schaderegeling, het beheer en onderhoud van de waterstaatwerken en de evacuatie bij hoge(re) rivierwaterstanden.

Evides is akkoord met de keuze van het voorkeursalternatief maar heeft aanvullende vragen over de kwaliteit van het water bij het innamepunt Gat van de Kerksloot en het toekomstig innamepunt Gat van de Spijkerboor. Deze vragen gaan met name over de bijmenging van het Maaswater met Rijnwater en de te verwachten chloridenconcentraties. In het MER is beschreven dat de herinrichting van de Noordwaard naar verwachting geen gevolgen heeft voor de innamepunten van het waterbedrijf.

De waterparagraaf vormt de weerslag van het watertoets proces. Deze

is opgenomen in de hiernavolgende paragrafen. De waterparagraaf beschrijft de effecten op de relevante waterthema's uit de Handreiking Watertoets. Deze thema's zijn 'veiligheid', 'oppervlaktewater', 'grondwater', 'riolering en 'natte natuur'.

Waterschap Rivierenland heeft een wateradvies gegeven over het voorontwerp Rijksinpassingsplan en het bijbehorende MER (zie bijlage MER). Naar aanleiding van dit wateradvies zijn enkele zaken aangepast (zie paragraaf 8.3.2).

5.8.2

Waterveiligheid

Bij Gorinchem wordt een waterstanddaling van 30 cm gerealiseerd. De ontpoldering heeft daarmee een belangrijke taak in het verbeteren van de waterveiligheid van de regio; nu en in de toekomst.

De ontwikkeling van vegetatie in het doorstroomgebied van de Noordwaard is zeer sturend in het realiseren van de hydraulische taakstelling. Om de waterstanddaling te garanderen dient een stringent beheer te worden toegepast. Ter ondersteuning en evaluatie van de beheermaatregelen gaat een uitgebreide monitoring plaatsvinden. Het beheer en de monitoring zijn nader uitgewerkt in het beheer- en onderhoudsplan. Een samenvatting daarvan is opgenomen in bijlage 'beheer- en onderhoudsplan verkorte versie'. Dit plan is een middel om de doelstellingen uit de PKB te behalen.

De nieuwe dijkkring 23 bestaat uit de bestaande primaire kering langs de Merwede, de nieuwe dijk ten westen van Fort Steurgat en uit de deels te versterken primaire kering langs het Steurgat. Ook de nieuwe waterkering is ontworpen op omstandigheden, die met een kans van 1/2000 per jaar kunnen voorkomen. Tevens levert de dijkversterking van de Steurgatdijk (als voorliggende waterkering) ook een bijdrage aan de veiligheid van dijkkring 24.

Veiligheid woningen in de Noordwaard

Ook de woningen die behouden blijven of die gebouwd worden, dienen veilig te zijn ten tijde van hoog water. Voor de woningen is een veiligheids/bruikbaarheids norm van 1/25 per jaar aangehouden: vanaf waterstanden met een kans van voorkomen van 1/25 per jaar kunnen de bewoners te maken krijgen met wateroverlast. Vervolgens is vastgesteld welke woningen hydraulisch gezien kunnen blijven, veilig en bewoonbaar zijn ('groen') en welke daar niet toe behoren ('rood'). Met maatwerkoplossingen is een aantal woningen, die zonder aanpassingsmaatregelen als onveilig ('rood') zijn beoordeeld, veilig ('groen') gemaakt. Zie verder paragraaf 3.4. Ook wordt een draaiboek hoogwater opgesteld (zie ook hoofdstuk 2).

Morfologische veranderingen Merwedees en mogelijke gevolgen voor de scheepvaart

Ontpoldering van de Noordwaard, waarbij rivierwater bij hoge afvoeren vanuit de Nieuwe Merwede het plangebied instroomt, beïnvloedt de afvoerverdeling bij het splitsingspunt (Boven respectievelijk Beneden Merwede) bij Werkendam. Hierdoor verandert de verdeling van het sedimenttransport over de Merwedees. Bij een verandering van de afvoerverdeling kan een verandering plaatsvinden van het zandtransport over de rivierbodem. Bij een grote onttrekking van rivierwater, zoals dat bij de doorstroming van de Noordwaard plaatsvindt, kan direct na de onttrekking aanzanding van het zomerbed plaatsvinden. Morfologische effecten op de Merwedees zijn op basis van expert judgement bepaald; gedetailleerder morfologische rekenmodellen van dit gebied zijn niet beschikbaar.

De veranderingen in de afvoer leiden tot extra aanzanding in het zomerbed, maar naar verwachting niet tot problemen voor de scheepvaart. Voor een afvoergolf, die eens in de 10 jaar voorkomt, bedraagt de geschatte aanzanding ca. 30.000 m³. Aangezien er jaarlijks 0,3 miljoen m³ aan zand gebaggerd wordt, bedraagt deze aanzanding ca. 10% van de huidige baggerwerken (zie bijlage memo 'morfologische effecten Noordwaard op de Merwedees').

Pas bij veel hogere (en minder frequente) afvoergolven beginnen de effecten van de Noordwaard significant te worden. Opgemerkt wordt dat bij zulke afvoeren in het gehele Nederlandse riviersysteem grote veranderingen optreden, waardoor ook vanzelfsprekend grootschalige baggerwerken nodig zijn. De morfologische effecten in het zomerbed zijn derhalve relatief gering te noemen.

De mate waarin de Noordwaard meestroomt varieert, afhankelijk van de rivierstand. Bij de maatgevende situatie (kans 1/2000 per jaar) stroomt zo'n 30% van de totale afvoer op de Nieuwe Merwede door de Noordwaard. De dwarssnelheden die in zulke situaties optreden zijn groter dan 0,3 m/s. De kans dat deze situatie zich voordoet, is echter zeer gering en daarmee in relatie tot het beoordelen van het effect op de scheepvaart niet relevant. Bij lagere waterstanden in de Nieuwe Merwede zijn de effecten minder groot. De stroomsnelheden zijn niet groter dan 0,2 – 0,3 m/s en zijn acceptabel voor de scheepvaart. De toename van de stroomsnelheden, als gevolg van de extra uitstroom op de Nieuwe Merwede/Amer, is verwaarloosbaar.

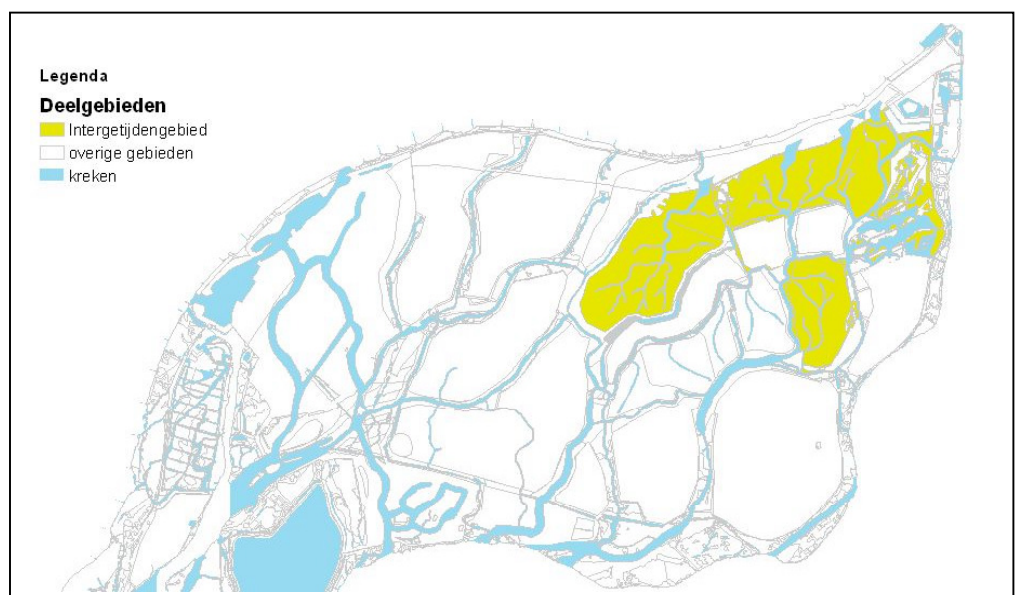
Geconcludeerd wordt dat ontpoldering van de Noordwaard niet leidt tot negatieve effecten voor de scheepvaart. Ook is geconcludeerd dat de ontpolderde Noordwaard niet leidt tot een opstuwung bij de Amer.

Sedimentatie en erosie in het plangebied

De ontpolderde Noordwaard is een sedimentarend systeem. Onder dagelijkse condities wordt als gevolg van de getijdenwerking slib in de krekken en in het intergetijdengebied afgezet (zie figuur 5.1). Het intergetijdengebied is in de figuur groen aangegeven.

Naar verwachting wordt jaarlijks 1 mm tot maximaal één cm slib afgezet. Het slib is grotendeels afkomstig uit de rivieren (Amer via Brabantsche Biesbosch, en Nieuwe Merwede bij het overstromen van de drempel, en via de instroomopeningen). Het slib is in mindere mate afkomstig van erosieprocessen in de Noordwaard zelf. Als gevolg van vegetatieontwikkeling levert de organische component (bladafval) een belangrijke bijdrage aan de aanslibbing.

Figuur 5.1
Hoofdkrekken en
intergetijden-
gebied

De hoofdkrekken (zie figuur 5.1) zijn van groot belang voor de hydraulische taakstelling. De verwachting is dat deze krekken als gevolg van dagelijkse getjebeweging en periodieke doorspoeling tijdens hoogwater, open blijven. Mocht in deze krekken toch sedimentatie plaatsvinden, dan volgt uit hydraulische berekeningen, dat in deze hoofdkrekken aanslibbing tot 50 cm geen negatieve invloed heeft op het realiseren van de hydraulische taakstelling. In deze hoofdkrekken wordt namelijk een overdiepte van 50 cm aangebracht. Sedimentatie levert daardoor naar verwachting de eerste vijftig jaar geen probleem op met

de hydraulische taakstelling. Daarna zal beheer en onderhoud volstaan.

Figuur 5.2
Haarvatensysteem
intergetijdengebied

Tijdens dagelijkse condities kunnen de kreeken die behoren tot het haarvatensysteem van het intergetijdengebied voor een deel dichtslibben en vindt aanslibbing vooral plaats op de lager gelegen delen van het intergetijdengebied (zie figuur 5.2). Deze kreeken hebben geen invloed op de hydraulische doorstroming van de Noordwaard. Het is vanuit het perspectief "veiligheid" dan ook niet noodzakelijk deze kreeken open te houden.

De diepteligging van de kreeken wordt gemonitord.

5.8.3

Oppervlaktewater

Waterhuishouding

Uitgangspunt is dat de huidige profielen (diepte, breedte, taluds) van de al aanwezige oppervlaktewateren gehandhaafd blijven. Hierop bestaat slechts een uitzondering wanneer de beoogde functionaliteit het niet toestaat. De profielen worden in sommige gevallen aangepast, bijvoorbeeld als het doorstroomprofiel te klein is om de afvoer goed te laten plaatsvinden. De functionaliteit van de kreeken wordt afgestemd op de gewenste doorwerking van de getijdenwerking en de toekomstige waterafvoerfunctie en de eisen van de toekomstige beheerder.

De afmetingen van de hoofdsloten en dwarsloten binnen de hoge bekade polders worden tijdens de realisatie gedimensioneerd en afgestemd met het waterschap.

Risico op instroom van verontreinigd sediment in het doorstroomgebied

Door zowel de dagelijkse getijdenbeweging in het doorstroomgebied en de regelmatige overstroming van het doorstroomgebied - één tot enkele malen per jaar - wordt de bodem blootgesteld aan zowel het oppervlaktewater van de Maas als de Nieuwe Merwede. Dit kan tot fysieke en milieukundige veranderingen van de bodem leiden.

Vanwege de lage frequentie van overstromen van de hoog bekade polders (orde één keer per 100 tot 1000 jaar) blijft de situatie in deze polders vergelijkbaar met de situatie vóór ontpoldering.

In het doorstroomgebied treedt waarschijnlijk aanslibbing en lokaal erosie op. Bij iedere overstroming van het doorstroomgebied treedt, allereerst in stroomluwe zones, slibafzetting op. Aanslibbing heeft tot gevolg dat de milieukundige kwaliteit van de bodem van het doorstroomgebied langs de voormalige krekken op termijn kan verbeteren, terwijl in de laag bekade polders een beperkte verslechtering kan optreden. De verwachting is echter dat de verontreiniging van het riviersediment afneemt.

Kribvakken Nieuwe Merwede

Als gevolg van hoge stroomsnelheden is de kans aanwezig dat vervuild materiaal uit de kribvakken²¹ de Noordwaard in kan stromen (eerste verkenning DHV, 2009). Een negatieve beïnvloeding van de bodemkwaliteit in de Noordwaard door lokale erosie van sterk verontreinigd sediment uit de kribvakken voor de instroomopening, wordt voorkomen door passende maatregelen in deze kribvakken te nemen: een combinatie van gedeeltelijk afgraven en afdekken. Onderzoek wordt uitgevoerd, om de aard en omvang van deze maatregel vast te stellen.

Waterkwaliteit - toetsingskader BPRW

De effecten op de waterkwaliteit zijn beoordeeld aan het toetsingskader uit het BPRW. Daaruit blijkt dat er geen negatieve effecten zijn op de waterkwaliteit.

²¹ Kribvak: rivierbodembodem tussen twee kribben. Een krib is een strekdam in de rivier haaks op de stromingsrichting.

Het toetsingskader bestaat uit twee delen: chemie en biologie.

Voor het deel chemie zijn de volgende doelstellingen relevant:

- Chemische toestand: de normen voor prioritair (gevaarlijke) stoffen
- Ecologische toestand:
 - Algemeen fysische parameters (nutriënten, temperatuur)
 - Overige relevante stoffen

De toetsing op chemie is bedoeld voor lozingen. Bij de Ontpoldering Noordwaard is daarvan geen sprake. Weliswaar worden de diverse polders (hoog en laag bekaad) voorzien van gemalen. Netto neemt het af te wateren oppervlak echter af ten opzichte van de huidige situatie, doordat het intergetijdgebied niet wordt bemalen. Wel is er een zeer kleine kans op een lichte verslechtering van de waterbodempkwaliteit als gevolg van verspreiding van verontreinigd slib benedenstrooms. Dit risico, dat hieronder is besproken, is echter dermate klein (qua kans, qua duur en qua omvang) dat er als gevolg van de uitvoering van de maatregelen geen sprake is van achteruitgang van de toestand van de relevante waterlichamen.

Voor het deel biologie wordt getoetst aan het schema voor ecologie. Allereerst heeft toetsing plaatsgevonden aan het algemene deel. Op grond hiervan hoeven ingrepen, die positieve effecten hebben op het waterlichaam in kwestie niet verder getoetst te worden. De maatregelen in het kader van het ontpolderen van de Noordwaard zijn allemaal bij het opstellen van het BPRW nader getoetst en beoordeeld als maatregelen met een positief effect op de KRW-doelstellingen. De inhoud van de geplande maatregelen is sedertdien niet veranderd, zodat er nog steeds van kan worden uitgegaan dat het netto effect van de maatregelen op de ecologische toestand van de relevante waterlichamen positief zal zijn.

Vervolgens is getoetst aan de kwaliteitselementen (maatlaten). Voor het waterlichaam Brabantse Biesbosch zijn de kwaliteitselementen macrofyten, macrofauna en vissen relevant. Knelpunten in de huidige toestand op die kwaliteitselementen zijn respectievelijk aantasting inundatiezones, afname leefgebied in bodem of oevers en afgenomen getijdendynamiek, .

Twee van deze drie knelpunten worden door het project verbeterd. Door de ontpoldering neemt het leefgebied voor macrofauna en tevens de inundatiezone voor vissen toe. Er komt immers conform de KRW-doelstelling minimaal 250 ha intergetijdgebied bij in de Noordwaard en 22 ha in de Hilpolders (zie volgende paragraaf).

Het knelpunt bij de getijdendynamiek voor macrofyten verandert niet, omdat dit veroorzaakt wordt door de afsluiting van het Haringvliet.

Risico op verspreiding van verontreinigd slib benedenstrooms

Door de ontpoldering van de Noordwaard treden veranderingen op in de stroomsnelheden in de Brabantse Biesbosch (buiten het plangebied). Verandering in stroomsnelheden kan leiden tot erosie van de waterbodem en daarmee tot verspreiding van slib. Modelonderzoek voor de gehele Brabantse Biesbosch leidt tot de conclusie dat bij een afvoergolf van eens per jaar en een opzet op zee van 1 meter geen erosie optreedt.

Bij een 1:10/jaar situatie is de stroomsnelheid nog zo laag dat alleen erosie plaatsvindt van het ongeconsolideerde sediment²². Wel veranderen de stroomsnelheden en de locaties met hoge bodemschuifspanning ten opzichte van de bestaande situatie. Bij een 1:50/jaar situatie leidt de stroomsnelheid ten gevolge van het meestromen van de Noordwaard tot erosie van geconsolideerd sediment²² in de hoofdgeulen van de Brabantse Biesbosch. Erosie vindt voornamelijk plaats bij de uitstroomopening in het Gat van de Noorderklip en op verschillende locaties in het Gat van de Visschen, het Gat van Van Kampen en het Gat van de Kleinen Hil. De grootste veranderingen in het optreden van erosie, ten opzichte van de bestaande situatie, vindt plaats in het gat van de Kleinen Hil. De maximale erosiediepte gedurende een 1:100/jaar situatie wordt ingeschat op circa 0,3-0,4 meter. In werkelijkheid verschilt de erosiediepte lokaal. Gedetailleerdere informatie is opgenomen in het MER.

Het optreden van erosie vindt slechts plaats in een korte periode van enkele dagen gedurende een hoogwaterperiode. Erosie treedt op in situaties waarbij sprake is van een hoog debiet (hoge waterafvoer). Dit betekent dat het vrijkomende sediment (met eventuele verontreiniging) sterk verdund wordt.

Vanwege de beperkte kans op erosie en de korte duur (enkele dagen) van een afvoergolf, zijn geen structurele effecten op de waterkwaliteit als gevolg van het verspreiden van verontreinigd sediment te verwachten.

Als gevolg van erosie komen andere bodemlagen vrij te liggen, die mogelijk van slechtere kwaliteit zijn. De mate waarin verontreinigde waterbodem bloot komt te liggen, is sterk afhankelijk van de optredende erosie en lastig te voorspellen. Meetbare effecten van 'blootgelegde'

²² Ongeconsolideerd - geconsolideerd sediment: Geconsolideerd slib is vastgepakt, stevig slib.

waterbodem op de waterkwaliteit worden niet verwacht. Enerzijds is dit vanwege de sterke binding van de verontreinigingen aan de slibdeeltjes in de waterbodem. Anderzijds zal door de toegenomen dynamiek (hogere stroomsnelheden) sprake zijn van verversing van het water (en daarmee een betere waterkwaliteit). Ontpoldering van de Noordwaard leidt dan ook niet tot onaanvaardbare risico's met betrekking tot de verspreiding van verontreinigd baggerslib.

5.8.4

Natte natuur en intergetijdengebied in relatie tot de KRW

De ontpoldering van de Noordwaard leidt tot versterking van de natuurlijke en landschappelijke herkenbaarheid van de Biesbosch. De natuurdoelstellingen en het natuurbeheer zijn afgestemd op de te verwachten overstromingsfrequentie, getijdenwerking en waterstanden. Voor de conclusies van de effectbeoordeling van de voorgenomen plannen op de (natte) natuur, in het kader van de natuurwet- en regelgeving, wordt verwezen naar paragraaf 4.2.3 en 4.2.4 van dit Rijksinpassingsplan.

KRW-maatregel Noordwaard

De PKB-maatregel Ontpoldering Noordwaard is in het BPRW opgenomen als Ruimte-voor-de-Riviermaatregel met een positief effect op de KRW-doelstelling. Met de realisatie van dit Rijksinpassingsplan wordt aan deze doelstelling voldaan.

Door de realisatie van circa 900 hectare intergetijdengebied wordt voldaan aan de doelstelling van 250 hectare te realiseren intergetijdengebied in het kader van de KRW, zoals opgenomen in het Beheer- en Ontwikkelingsplan Rijkswateren (BPRW). Het zoetwaterintergetijden-gebied dat hier wordt gerealiseerd is (nog) niet een optimaal ontwikkeld zoetwatergetijdengebied met het volledige spectrum aan intergetijden ecotopen. Om een volwaardig zoetwatergetijdengebied te realiseren dient de getijdenslag minimaal 60 cm te bedragen, onder de huidige omstandigheden is de getijslag in het gebied na ontpoldering 30 centimeter.

Op het moment dat het Kierbesluit²³ in werking treedt, neemt de getijdenslag in de Biesbosch met enkele centimeters toe. Concluderend kan worden gesteld dat binnen de oppervlakte van 900 hectare minimaal 250 hectare intergetijdengebied van voldoende kwaliteit te verwachten is. Als in navolging van het Kierbesluit de Haringvlietssluisen nog verder worden opengezet, ontstaat op de lange

²³

http://www.Rijkswaterstaat.nl/water/plannen_en_projecten/vaarwegen/haringvliet/haringvliet_sluisen/index.aspx

termijn zelfs een groter areaal intergetijdengebied.

De KRW-doelstelling die door het project wordt gerealiseerd, wordt door het Rijkinpassingsplan beschermd (door middel van de planregels en ontheffingen waarbij akkoord van Rijkswaterstaat nodig is) en de Waterwet die in de toekomst voor het gehele buitendijkse gebied van toepassing is.

KRW-maatregel Hilpolders

Ook de KRW-maatregel Verlagen uiterwaard Jantjesplaat en Hilpolders (incl. zomerdijk verwijderen) is in het BPRW opgenomen. Met de realisatie van dit Rijkinpassingsplan wordt ook voldaan aan deze doelstelling.

In de Hilpolders wordt door de realisatie van dit Rijkinpassingsplan 60 tot 100 ha intergetijdengebied gerealiseerd. Deze natuur wordt mogelijk gemaakt door twee van de drie polders (Jantjesplaat en Hooge Hof) te ontpolderen. De getijdendynamiek wordt opnieuw geïntroduceerd door geulsystemen aan te leggen die aan het systeem van de Merwede en de Biesbosch zijn aangetakt. De oevers van deze kreken en de sloten worden met een talud van 1:30 aangelegd, waarmee een zo groot mogelijk areaal intergetijdenzone wordt gerealiseerd. Door de getijslag van 30 cm staat 60 ha onder directe invloed van het dagelijks getij. Tijdens iets hogere rivierafvoeren neemt dit areaal tot toe 100 ha. Hiermee wordt voldaan aan de KRW-doelstelling van 22 ha uit het BPRW.

5.8.5

Grondwater

De ontpoldering kan effecten hebben op de geohydrologie: grondwaterstanden en -stromingen. Door middel van een geohydrologische studie en grondwatermodellering zijn de effecten bepaald van de voorgenomen ontpoldering op de grondwaterstanden in het te ontpolderen gebied en de aangrenzende landbouw polders.

De grondwaterstand stijgt met gemiddeld circa 40 cm; in de hoog bekaide polders neemt de kwel toe met circa 0,45 l/s/ha of 3,5 mm/dag. Deze toename is op te vangen door de bergingscapaciteit van het afwateringsstelsel uit te breiden en met pompcapaciteit van gemalen. De effecten van de extra kwel op de ecologische waarden van het beïnvloede gebied zijn gering.

Tijdens normale omstandigheden in de zomer leiden de gewijzigde grondwaterstanden niet tot vernattingschade van enige omvang. De noodzaak voor het in droge periodes inlaten van Maaswater neemt daardoor ook af. Aanvoer van Maaswater, zoals in de bestaande situatie af en toe nodig is, vindt in de toekomst beperkt plaats.

De stijgingen van de grondwaterstand leiden niet tot negatieve effecten op bebouwing.

Wat betreft eventuele verontreinigingen kan worden gesteld dat er geen sprake is van meetbare effecten op de waterkwaliteit als gevolg van de wijziging in grondwaterstromen.

5.8.6

Riolering

De nieuwe dijkkring 23 heeft een oppervlakte van 22,4 ha. In de situatie na ontpoldering worden de bestaande afvoerende watergangen door de nieuwe dijk afgedamd. Het overtollige hemelwater wordt via een gemaal afgevoerd naar buitendijks gebied (de ontpolderde Noordwaard).

Hemelwater dat valt op het bedrijventerrein aan de noordzijde van de Bandijk wordt via het bestaande gescheiden rioolstelsel, dat in een deel van de dijkkring aanwezig is, afgevoerd naar een nieuw aan te leggen waterberging tussen de Bandijk en de Merwededijk. Het waterschap hanteert hiervoor de vuistregel van 436 m³ per hectare verhard oppervlak (neerslaggebeurtenis van eens in de 10 jaar+10%). Vanaf deze waterberging wordt het water vertraagd afgevoerd naar een waterberging aan de zuidzijde van Fort Steurgat. Hierbij wordt gebruik gemaakt van een bestaande, te verbreden, watergang langs de fortgracht. Vanaf deze zuidelijk gelegen waterberging pompt een gemaal (gelegen tussen de waterberging en de Steurgatdijk) het water naar een buitendijks gelegen sloot die afwatert op een nieuw aan te leggen kreek, de Diepesloot. Deze kreek watert vervolgens af op het Steurgat. De bestaande riooloverstort van de gemengde riolering, dat in een deel van de dijkkring aanwezig is, en de uitlaat van de hemelwaterafvoer, wordt eveneens op de zuidelijk gelegen waterberging aangesloten.

Met uitzondering van de nieuwe dijkkring 23 is het plangebied niet gerioleerd, maar zijn alle woningen voorzien van een systeem voor individuele afvalwaterbehandeling.

Onder verantwoordelijkheid van de gemeente Werkendam worden na de ontpoldering bij alle woningen individuele afvalwaterbehandelingsystemen (IBA's) gerealiseerd.

6 Juridische planbeschrijving

6.1 Digitaal raadpleegbaar plan

SVBP 2008

Het Rijksinpassingsplan Ontpoldering Noordwaard is opgesteld conform de eisen vanuit de Wro, het Bro en de regels zoals deze zijn vastgelegd in de SVBP 2008. Met de Standaard Vergelijkbare BestemmingsPlannen (SVBP) 2008 worden bestemmingsplannen / inpassingsplannen op vergelijkbare wijze opgebouwd en op dezelfde wijze verbeeld. Zowel de toelichting, als de regels en de verbeelding zijn gedigitaliseerd. Dit betekent dat een ieder via de computer met een enkele klik op een specifiek gebied alle van toepassing zijnde regelingen uit dit Rijksinpassingsplan op dat betreffende gebied in één oogopslag kan bekijken. Daarnaast is bij de betrokken overheden ook een analogo exemplaar beschikbaar.

6.2 Geldigheid en uitsluiting bevoegdheid Rijksinpassingsplan

Een Rijksinpassingsplan wordt conform artikel 3.28 derde lid Wro geacht deel uit te maken van het bestemmingsplan of de bestemmingsplannen waarop het betrekking heeft. De algemene bepalingen van deze plannen blijven aldus geldig, tenzij deze uitdrukkelijk in de planregels van het Rijksinpassingsplan worden uitgesloten.

In het Rijksinpassingsplan Ontpoldering Noordwaard is ervoor gekozen om alle algemene bepalingen uit de onderliggende bestemmingsplannen ('Buitengebied Werkendam' en 'bestemmingsplan Zoetwatergetijdengebied Noordwaard') niet van toepassing te verklaren (zie artikel 27.3). In overleg met de gemeente Werkendam is ervoor gekozen om het Rijksinpassingsplan te laten fungeren als een volwaardig bestemmingsplan. Het gebied verandert door de uitvoering van de maatregel zo ingrijpend en fundamenteel, dat een compleet nieuw bestemmingsplan is gerechtvaardigd. Alle algemene bepalingen staan daardoor overzichtelijk bij elkaar in één plan.

In het vaststellingsbesluit wordt conform artikel 3.28, vijfde lid Wro bepaald tot welk tijdstip de uitsluiting van de bevoegdheid van de gemeenteraad tot vaststelling van een bestemmingsplan respectievelijk van Provinciale Staten tot vaststelling van een inpassingsplan voor de betrokken gronden voortduurt. Bij het vaststellingsbesluit is bepaald dat dit tijdstip ligt op 1 januari 2017. Deze datum is gekozen omdat op die datum de werkzaamheden voor de maatregel Ontpoldering Noordwaard zeker zijn afgerond. Volgens de PKB dient de hydraulische taakstelling

uiterlijk in 2015 te zijn gerealiseerd. In 2016 worden naar verwachting nog diverse afrondende werkzaamheden uitgevoerd door de aannemer.

6.3

Gedetailleerd Rijksinpassingsplan met beperkte flexibiliteit

De planregels geven invulling aan de op de verbeelding weergegeven bestemmingen. De planregels geven aan waarvoor de gronden en opstallen al dan niet gebruikt mogen worden en wat en hoe er gebouwd mag worden.

De in dit Rijksinpassingsplan opgenomen planregels hebben een gedetailleerd niveau. Het detailniveau sluit aan bij het met belanghebbenden gevoerde proces en de daarbij behorende verwachtingen. Verder geeft het houvast bij de uitvoering en wordt met het plan zichtbaar gemaakt hoe de doelstellingen met betrekking tot veiligheid en ruimtelijke kwaliteit worden gerealiseerd.

Dit Rijksinpassingsplan heeft het karakter van een gedetailleerd plan met een beperkt flexibiliteitsinstrumentarium. Dit houdt in dat de aan het gebied toegekende bestemmingen grotendeels toezien op een eindsituatie en voor die situatie directe realisatiemogelijkheden bieden. Hiervoor is gekozen om de resultaten van het planproces zo goed mogelijk vast te leggen en voldoende rechtszekerheid te bieden voor bestaande functies in het gebied. Voor de belanghebbenden (bewoners en agrariërs in de Noordwaard) wordt daardoor de toekomstige situatie zo duidelijk mogelijk inclusief alle rechten en plichten. Voor het Rijk is het belangrijk dat hierdoor de hydraulische taakstelling en de ruimtelijke kwaliteit (beide doelstellingen van de PKB) stevig worden verankerd.

Omdat voor bepaalde aspecten enige flexibiliteit wenselijk dan wel noodzakelijk is, zijn tevens in beperkte mate ontheffings- en wijzigingsbevoegdheden opgenomen. Hierdoor kunnen onder andere knelpunten die bij de realisatie aan het licht komen, eenvoudig worden opgelost.

Deze flexibiliteit komt tot uiting in:

- ontheffingen van de bouwregels;
- ontheffingen van gebruiksregels;
- wijzigingsbevoegdheden.

De ontheffingen, voor zover betreft de lokale verantwoordelijkheden, vallen onder de bevoegdheid van het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Werkendam. De ontheffingsbevoegdheden die een directe relatie hebben met doelstellingen van de PKB-maatregel Ontpoldering Noordwaard (meestromend) zijn toegedeeld aan de Minister.

De wijzigingsbevoegdheden zijn afhankelijk van de aard van de wijziging toegekend aan de Minister of het college van Burgemeester en Wethouders. Dit wordt nader toegelicht in paragraaf 6.6.

6.4

Opbouw van de planregels

De bij dit Rijksinpassingsplan behorende planregels zijn onderverdeeld in 4 hoofdstukken, te weten:

- Hoofdstuk 1: inleidende regels;
- Hoofdstuk 2: bestemmingsregels;
- Hoofdstuk 3: algemene regels;
- Hoofdstuk 4: overgangs- en slotregels.

Deze hoofdstukindeling is conform de richtlijnen uit de Standaard Vergelijkbare Bestemmingsplannen (SVBP 2008).

In hoofdstuk 1 worden enkele in de planregels gehanteerde begrippen gedefinieerd. Daarnaast wordt aangegeven op welke wijze bepaalde afmetingen dienen te worden gemeten.

In hoofdstuk 2 worden de op de verbeelding aangegeven bestemmingen en dubbelbestemmingen omschreven en wordt bepaald op welke wijze de gronden en opstallen gebruikt mogen worden. Tevens worden per bestemming de bebouwingsmogelijkheden en onmogelijkheden vermeld.

Hoofdstuk 3 bevat de algemene bepalingen die van toepassing zijn op alle bestemmingen, zodat het uit praktische overwegingen de voorkeur verdient deze in een afzonderlijk hoofdstuk onder te brengen.

In hoofdstuk 4 is omschreven welke gebouwen en welk gebruik vallen onder het overgangsrecht.

6.5

Bestemmingen

Deze paragraaf bespreekt de bestemmingen.

Dit Rijksinpassingsplan gaat voornamelijk uit van directe enkelbestemmingen en een aantal dubbelbestemmingen: Leiding - Hoogspanning, Leiding - Water, Waarde - Archeologie en Waterstaat-Instroomopening.

Specifieke functies in het plangebied zoals wonen, agrarische bedrijven binnen de bestemming agrarisch, recreatie (horeca), bos en nutsvoorzieningen zijn met een afzonderlijke bestemming in dit Rijksinpassingsplan opgenomen.

6.5.1

Aan- en afvoeren van water

De ontpoldering strekt er toe de Noordwaard toe te voegen aan de rivier: de kern van het project is rivierversuiming. De kern van het Rijksinpassingsplan is het mogelijk maken van deze ingreep en daarbij regels te stellen om de nieuwe rivierkundige functie veilig te stellen. Bijna het hele plangebied wordt daardoor buitendijks gebied: de wettelijke bescherming op grond van de Waterwet vervalt grotendeels. Daarom maakt de functie 'aan- en afvoeren van water' deel uit van elke relevante bestemmingsomschrijving. De frequentie waarin de diverse bestemmingen worden ingezet voor de aan- en afvoer van water varieert sterk. Het toekomstige doorstroomgebied bestaande uit de bestemmingen Water, Natuur en Agrarisch met waarden staat jaarlijks onder invloed van het water. De bestemmingen Agrarisch en Wonen hebben in het algemeen een kans van voorkomen van 1/100 of 1/1000 om ingezet te worden voor de aan- en afvoer van water. Om deze reden is ook afgezien van een dubbelbestemming Waterafvoer. Deze dubbelbestemming zou anders immers bijna het hele plangebied omvatten.

Het feit dat de overstromingskans varieert voor de verschillende gebieden en bestemmingen is tot uitdrukking gebracht door in de planregels de functie 'aan- en afvoeren van water' hoger of lager in de opsomming op te nemen.

De rivierkundige functie van de bestemmingen komt tot uitdrukking doordat in de bouwregels en de specifieke gebruiksregels bepalingen zijn opgenomen over zaken die de doorstroming (kunnen) beïnvloeden of van invloed zijn op het bereiken van de hydraulische taakstelling uit de PKB.

Cruciaal voor de hydraulische taakstelling zijn de instroomopeningen. De detaillering hiervan luistert zeer nauw. Om het grote belang te onderstrepen is bij de instroomopening wel voor een aparte dubbelbestemming gekozen. Naast de bestemming 'water' is de dubbelbestemming 'Waterstaat - instroomopeningen' opgenomen.

Als het plangebied buitendijks wordt, is de Beleidslijn Grote Rivieren van kracht. Daarin wordt onder andere voorgeschreven dat bij buitendijkse bouwvlakken het verlies van bergend vermogen wordt gecompenseerd. Deze eis geldt echter niet voor besluiten die onderdeel zijn van de activiteit ten behoeve van de uitvoering van PKB-maatregelen. Dit Rijksinpassingsplan is namelijk een projectbesluit in de zin van artikel 6 e Beleidsregels grote rivieren. De in dit Rijksinpassingsplan opgenomen gebruiksmogelijkheden komen in aanmerking voor een vergunning op grond van de Waterwet.

Dat geldt voor alle bestemmingen inclusief de ontheffingen en wijzigingen.

Wel is bij veel ontheffingen en wijzigingen vooraf akkoord nodig van de waterbeheerder. Deze zal toetsen of de ontheffing of wijziging wordt uitgevoerd zoals bedoeld in dit rijksinpassingsplan. Op deze manier wordt de hydraulische taakstelling van het project ook voor de toekomst geborgd.

6.5.2

Agrarisch

Algemeen

De hoog bekade polders zijn vanwege hun primair landbouwkundige functie bestemd als 'Agrarisch'. Deze gebieden zijn voornamelijk in agrarisch gebruik. De totale omvang is ongeveer 585 hectare. De hoge kades rond deze polders zijn ontworpen op een waterstand met een kans van voorkomen van 1/100 en 1/1000 per jaar. Alleen bij hoge waterstanden stromen deze polders vol, waarbij de polders met name als waterberging fungeren. Daarom zijn de functies 'aan- en afvoeren van water' en 'waterberging' opgenomen.

De als agrarisch aangewezen gronden zijn bestemd voor grondgebonden agrarische bedrijfsvoering, zoals akkerbouw of veehouderij. Intensieve veehouderij en boomteelt zijn hier niet toegestaan. Intensieve veehouderij is niet toegestaan omdat volgens het geldend provinciaal beleid nieuw vestiging of omschakeling naar intensieve veehouderij in principe uitsluitend is toegestaan binnen landbouwontwikkelingsgebieden. Van een dergelijk gebied is in dit Rijksinpassingsplan geen sprake. De uitoefening van boomteelt is uitgesloten omdat dit niet past binnen de doelstelling Ruimtelijk Kwaliteit van de PKB Ruimte voor de Rivier.

Binnen de bestemming Agrarisch mag buiten het bouwvlak niet worden gebouwd anders dan gemalen (waar aangeduid) en bouwwerken ten behoeve van nutsvoorzieningen. Kleinschalige nutsvoorzieningen (zoals schakelkasten ten behoeve van het lokale netwerk voor telefonie en elektriciteit) kunnen overal worden geplaatst, zodat tijdens de uitvoering de optimale locatie kan worden vastgesteld in overleg met de kabel- en leidingbeheerders.

Secundaire watergangen en sloten binnen de bestemming Agrarisch worden niet apart bestemd. Hierdoor bestaat de mogelijkheid voor optimalisatie van de ligging van de sloten (zie ook bestemming Water).

Bouwvlak

Voor de te handhaven bestaande agrarische bedrijven is binnen de bestemming Agrarisch een bouwvlak toegekend. Het oprichten van gebouwen en bouwwerken binnen het bouwvlak is toegestaan. Het

bouwwlak ligt in alle gevallen boven maaiveldniveau en wordt zonodig beschermd met een ringkade en een berm.

Wat betreft teeltondersteunende voorzieningen is aangesloten bij provinciaal beleid, toegespitst op de gemeentelijke situatie. Dergelijke voorzieningen dienen binnen het bouwwlak te worden gerealiseerd en moeten voldoen aan de volgende eisen:

- Teeltondersteunende kassen: maximale oppervlakte 2000 m² en maximale hoogte 6 meter;
- Overige teeltondersteunende voorzieningen: maximale hoogte 4 meter.

Bij uitbreidingen op het bouwwlak is een positief advies van de Adviescommissie Agrarische Bouwaanvragen noodzakelijk om onnodige verharding in het buitengebied tegen te gaan. Nieuw te bouwen gebouwen met een oppervlakte van meer dan 150 m² moeten op hoogte worden gebouwd. Hiermee wordt eventuele schade door overstroming zoveel mogelijk beperkt. Van deze verplichting kan ontheffing worden verkregen als blijkt dat het vanuit een effectieve bedrijfsvoering het onmogelijk is om het gebouw op hoogte te brengen. De ontheffing kan het college van Burgemeester en Wethouders van gemeente Werkendam verlenen op voorwaarde dat de waterbeheerder akkoord is.

Om ontwikkelingsmogelijkheden in de toekomst te garanderen voor de agrarische bouwblokken die behouden kunnen blijven, worden de agrarische bouwblokken planologisch in het Rijksinpassingsplan vastgelegd op maximaal 1,5 hectare (m.u.v. van 1 veeteeltbedrijf als aangegeven op de verbeelding), indien dit ruimtelijk inpasbaar is. Dit is de maximale omvang die vanuit het provinciale beleid is toegestaan in agrarisch gebied met landschaps- of natuurwaarden. In dit Rijksinpassingsplan wordt aangesloten bij dit beleid. In de bestaande situatie, vóór de aanvang van de maatregel, is het gemiddelde agrarische bouwblok 1 hectare groot. In het hydraulisch ontwerp van het project is gerekend met de maximale omvang (inclusief eventuele wijziging).

Het Rijksinpassingsplan geeft regels voor de goot- en bouwhoogte alsook het oppervlak van bedrijfsgebouwen en bedrijfswoningen. In de planregels is tot uitdrukking gebracht dat bij gehele of gedeeltelijke vernieuwing/verandering van bedrijfsbebouwing of een bedrijfswoning de bestaande maten worden gerespecteerd indien die de maximale maten van het Rijksinpassingsplan te boven gaan. Hiermee wordt verzekerd dat bedrijven en bewoners die als gevolg van de maatregel Ontpoldering Noordwaard worden gedwongen naar elders te verhuizen,

er in bebouwingsmogelijkheden niet op achteruit gaan. Uitgangspunt is dat bedrijven en bewoners dezelfde rechten toekomen als die men in de huidige situatie heeft.

Door extensief recreatief medegebruik mogelijk te maken wordt tot uitdrukking gebracht dat mogelijk is om o.a. fiets-, voet- en ruiterspaden op de gronden mogelijk te maken.

Conform het beleid van Waterschap Rivierenland is in de planregels een specifieke gebruiksregel opgenomen in het geval dat sprake is van een uitbreiding van het verhard oppervlak met meer dan 1.500m². In dat geval dient compenserende waterberging te worden aangelegd om de versnelde afvoer van hemelwater te bergen. De inhoud van deze berging dient minimaal 436 m³ per hectare verhard oppervlak te zijn, waarbij de waterberging ook buiten het bouwvlak is toegestaan.

Bedrijfswoningen zijn slechts toegestaan op de locaties met de aanduiding "bedrijfswoning". Voor twee locaties is de aanduiding "bedrijfswoning uitgesloten" opgenomen. In het ene geval is de voormalige bedrijfswoning enige tijd geleden afgesplitst en heeft een aparte woonbestemming gekregen. In het andere geval wordt het agrarisch bedrijf inclusief bedrijfswoning te zijner tijd aan de hoge kade gesitueerd. De betreffende agrariër wordt de mogelijkheid geboden in de loop der tijd zijn bedrijf te verplaatsen naar een naastgelegen agrarisch bouwblok direct aan de hoge kade. De bedrijfsgebouwen kunnen blijven staan, maar de huidige bedrijfswoning is 'onveilig' (dus rood volgens de criteria van paragraaf 3.6) en moet worden gesloopt. Met de betreffende agrariër wordt onderhandeld over verplaatsing naar het nieuwe bouwvlak.

Op elk agrarisch bouwvlak is het door middel van ontheffing mogelijk om 4 vakantievoorzieningen te realiseren. Deze mogelijkheid is specifiek voor de agrariërs in de Noordwaard ontwikkeld om verbrede landbouw mogelijk te maken. Dit wordt door het Rijk opgevat als één van de invullingen van de PKB-doelstelling namelijk een duurzaam perspectief voor agrarische bedrijven ondermeer door verbrede landbouw. Het aantal vakantievoorzieningen per bouwvlak is in overleg met de gemeente Werkendam gemaximeerd op 4. Hierdoor blijft de recreatiedruk in het midden van de Noordwaard naar verwachting beperkt. Met de mogelijk te ontwikkelen recreatiepoort Werkendam worden de meeste bezoekers aan de rand van het gebied opgevangen. Het aantal vakantievoorzieningen bij de agrariërs is uiteindelijk afhankelijk of iedere agrariër van deze ontheffing gebruik wil maken en het aantal agrarische bouwvlakken.

Op elk bouwvlak is het door middel van ontheffing mogelijk om 3 bed- and-breakfast eenheden van elk maximaal 2 slaappleatsen te realiseren. Deze mogelijkheid bestaat ook al in het vigerende bestemmingsplan.

Op en in de directe nabijheid van elk agrarisch bouwvlak is het daarnaast door middel van een ontheffing mogelijk om in totaal maximaal 25 kampeermiddelen per bedrijf te plaatsen. Deze kampeermiddelen dienen goed ingepast te worden in het landschap. In verband met de kans op overstroming zijn de kampeermiddelen alleen toegestaan in de periode dat de kans op overstroming verwaarloosbaar is. Voor deze voorzieningen kan tevens via ontheffing de bouw van sanitaire ruimten binnen het bouwvlak worden toegestaan. In het vigerende bestemmingsplan bestaat deze mogelijkheid ook al voor 15 kampeerplaatsen. Het aantal van 25 kampeerplaatsen is in overleg met gemeente Werkendam gekozen, omdat de gemeente voornemens is dit aantal ook in andere bestemmingsplannen toe te staan.

Daarnaast bestaat door middel van een ontheffing de mogelijkheid om een aanlegsteiger te realiseren voor de verhuur van maximaal 10 boten (kano's en/of roeiboten) per bedrijf. Ook deze ontheffing is specifiek voor de agrariërs in de Noordwaard ontwikkeld om verbrede landbouw mogelijk te maken.

Tot slot zijn ontheffingen opgenomen voor mantelzorg. De gemeente Werkendam wil het vanuit sociaal beleid mogelijk maken dat kinderen hun eigen ouders kunnen verzorgen. Een ontheffing voor de verkoop van streekproducten van het Land van Heusden en Altena is opgenomen omdat de agrarische sector in het gebied zich sterk profileert met de verkoop van streekproducten en dan specifiek van de streek Land van Heusden en Altena.

6.5.3

Agrarisch met waarden

De bestemming Agrarisch met Waarden is toegekend aan de droge laag bekade polders en aan beide resterende poldergebieden binnen de Hilpolders. Deze polders zijn voornamelijk in agrarisch gebruik. De totale omvang is ongeveer 270 hectare. De lage kades rond deze polders zijn ontworpen op een waterstand met een kans van voorkomen van enkele dagen per jaar (zie paragraaf 3.1). Vrijwel elke winterperiode zullen deze polders onderlopen en meestromen (gemiddeld 30 dagen in de wintermaanden). Deze polders maken onderdeel uit van het zogenaamde doorstroomgebied dat meestroomt bij hoge afvoeren op de Nieuwe Merwede. Daarom zijn de functies 'aan- en afvoeren van water'

opgenomen.

Het Rijksinpassingsplan geeft regels voor de goot- en bouwhoogte alsook het oppervlak van bedrijfsgebouwen en bedrijfswoningen. In de planregels is tot uitdrukking gebracht dat bij gehele of gedeeltelijke vernieuwing/verandering van bedrijfsbebouwing of een bedrijfswoning de bestaande maten worden gerespecteerd indien die de maximale maten van het Rijksinpassingsplan te boven gaan. Hiermee wordt verzekerd dat bedrijven en bewoners die als gevolg van de maatregel Ontpoldering Noordwaard worden gedwongen naar elders te verhuizen, er in bebouwingmogelijkheden niet op achteruit gaan. Uitgangspunt is dat bedrijven en bewoners dezelfde rechten toekomen als die men in de huidige situatie heeft.

Door extensief recreatief medegebruik mogelijk te maken wordt tot uitdrukking gebracht dat mogelijk is om o.a. fiets-, voet- en ruitersporen op de gronden mogelijk te maken.

In de specifieke gebruiksregels staan onder andere beperkingen ten aanzien van de hoogte van gewassen gedurende de periode van november tot en met maart.

Vanwege de grote opstuwende werking die gewassen bij hoog water kunnen hebben, waardoor het goed functioneren van de heringerichte Noordwaard als rivier teniet kan worden gedaan en de hydraulische taakstelling niet wordt gerealiseerd, is het noodzakelijk via dit Rijksinpassingsplan ook een publiekrechtelijke grondslag voor deze gebruikbeperking (geldend voor een ieder) op te nemen. De maximale hoogte van 30 centimeter is afkomstig uit hydraulische berekeningen.

In deze gebieden zijn bijzondere gebiedskwaliteiten aanwezig, die verder versterkt worden door de uitvoering van de maatregel Ontpoldering Noordwaard. Deze waarden dienen zonder meer behouden te blijven, vandaar de toevoeging 'met waarden'. Deze gebiedskwaliteiten omvatten landschappelijke waarden en natuurwaarden. De landschappelijke waarden zijn direct gerelateerd aan de lage natte graslandvegetaties in het gebied, waardoor vanuit diverse windrichtingen panoramische vergezichten mogelijk zijn. De natuurwaarden zijn direct gebonden aan de natuurvriendelijke oevers met oeverbegroeiing en oevergebonden fauna langs de sloten, de sloten met watervegetaties en watergebonden fauna zelf en nieuw aangelegde kreekrestanten met oeverbegroeiing.

Daarnaast is het gebied in de winterperiode van belang voor overwinterende watervogels als foerageergebied en als slaapplek. Bij het agrarisch gebruik ligt het accent op veeteelt. Andere vormen van

agrarisch gebruik zijn in het Rijksinpassingsplan niet uitgesloten, maar kunnen wel in private overeenkomsten worden uitgesloten. In de praktijk worden deze mogelijkheden ook beperkt door de voorziene drooglegging van 40 centimeter beneden het gemiddelde maaiveld. Ook aanvullende gebruiksbeperkingen kunnen privaatrechtelijk worden vastgelegd.

Secundaire watergangen en sloten binnen de bestemming Agrarisch met waarden worden niet apart bestemd. Hierdoor bestaat de mogelijkheid voor optimalisatie van de ligging van de sloten (zie ook bestemming Water).

Binnen de bestemming Agrarisch met waarden mag buiten het bouwvlak niet worden gebouwd anders dan gemalen (waar aangeduid) en bouwwerken ten behoeve van nutsvoorzieningen (zie ook bestemming Agrarisch). De bouwhoogte van de gemalen is zo gekozen dat kwetsbare delen boven water kunnen worden geplaatst.

Voor de te handhaven bestaande agrarische bedrijven zijn binnen de bestemming Agrarisch met waarden bouwvlakken opgenomen. De regels zijn hetzelfde als voor bouwvlakken binnen de bestemming Agrarisch.

Voor de bestemming Agrarisch met waarden is een ontheffing voor het plaatsen van kampeerplaatsen mogelijk. De voorwaarden hierbij zijn identiek aan die bij de bestemming Agrarisch.

6.5.4

Bedrijf – nutsvoorzieningen

Het Trafostation heeft een aparte bestemming Bedrijf - Nutsvoorziening gekregen. Hieronder vallen niet de bouwwerken ten behoeve van nutsvoorzieningen die binnen diverse andere bestemming mogelijk zijn (zie toelichting daarvan bij bestemming Agrarisch).

6.5.5

Bos

De te handhaven bosgebieden en de bosgebieden die worden aangelegd of locaties waar spontane bosontwikkeling wordt toegestaan (de laatste twee categorieën in verband met boscompensatie, zie het compensatieplan in de bijlage) zijn bestemd als Bos. De locaties zijn zo gekozen dat ze geen opstuwend effect veroorzaken. Dit is aangetoond door middel van hydraulische berekeningen. Als zich op een locatie spontaan ooibos ontwikkelt, wordt het verwijderd tenzij de bestemming Bos geldt. Zo is in de Jantjesplaat spontane bosontwikkeling mogelijk. Ook bij deze bestemming is de functie Aan- en afvoeren van water opgenomen, omdat de bestemming Bos zich ook in het buitendijks gebied bevindt.

6.5.6

Cultuur en ontspanning

Binnen deze bestemming bevindt zich het Biesbosch museum. De gebouwen mogen binnen het op de verbeelding aangegeven bouwvlak worden gebouwd.

6.5.7

Primaire waterkering en kades

Kades zijn, mede vanwege het belang van de kades in het realiseren van de hydraulische taakstelling en het beperken van wateroverlast al naar gelang hun specifieke functie opgenomen in daarop toegesneden bestemmingen: 'Kades - Hoog', 'Kades - Laag' en 'Kades - Terprand'. De primaire waterkering heeft een aparte enkelbestemming Primaire Waterkering gekregen. Deze bestemmingen worden in deze paragraaf in onderlinge samenhang toegelicht.

Primaire waterkering

De Primaire waterkering heeft als functie het keren van water ter bescherming van het binnendijkse gebied (de verkleinde dijkkring 23). Dit binnendijks gebied heeft een wettelijk beschermingsniveau van 1/2000 per jaar.

Onderdeel van de nieuwe primaire kering voorlangs het fort is een golfslagwerende griend. Deze is op de verbeelding met de aanduiding Bos aangegeven. Dit griend wordt onderhouden als onderdeel van de Primaire waterkering.

Op de verbeterde Steurgatdijk is de aanduiding "verkeer" opgenomen ten behoeve van de ontsluiting van de aangrenzende woningen en bedrijven en het doorgaande verkeer in de Noordwaard.

Om de beschermende functie van de kades voldoende te waarborgen mogen op de diverse bestemmingen kade geen bouwwerken worden geplaatst. Ook het aanbrengen of instandhouden van bomen of struikbeplantingen is niet toegestaan om beschadiging van de kade te voorkomen.

Tenslotte is het ook verboden om dieren te houden op de diverse typen kaden, omdat daardoor de kwaliteit van de erosiebestendige grasmat vermindert. Onder dieren worden in dit verband verstaan alle gedomesticeerde dieren; dus zowel varkens, paarden, rundvee en overige hoefdieren, als andere huisdieren, zoals struisvogels, kippen, ganzen en honden. Schapen en geiten zijn van dit verbod uitgezonderd, omdat hiermee agrarisch beheer wordt uitgevoerd. Overigens stelt de beheerder in private overeenkomsten hieraan nadere eisen.

Kades

Anders dan bij de bestemming Primaire waterkering staat bij de diverse bestemmingen Kades de rivierkundige functie centraal en dienen de

kades om bepaalde soorten bestemmingen mogelijk te maken. De kades liggen buitendijks en hebben o.a. als doel wonen en werken in het buitendijkse gebied mogelijk te maken. De ligging en de dimensies zijn hydraulisch geoptimaliseerd met het oog op de hydraulische taakstelling.

Er zijn diverse typen kaden, die onderling verschillen in aard en doelstelling. Elk type heeft een daarop toegesneden bestemming gekregen. De volgende bestemmingen worden onderscheiden:

- 'Kades - Hoog'

Dit zijn de kades rond de hoge bekade polders (bestemming Agrarisch). Deze kades zijn ontworpen op waterstanden met een kans van voorkomen van 1/100 tot 1/1000 per jaar. Ook de ringkade rond het Trafostation (bestemming Bedrijf – Nutsvoorziening) heeft deze bestemming gekregen. Deze ringkade is ontworpen op een waterstand met een kans van voorkomen van 1/2000 per jaar, om de elektriciteitsvoorziening ook bij extreme waterstanden te garanderen.

Een deel van deze kades is overstroombaar gemaakt. Dit deel fungeert als overlaat waardoor de polder volstroomt en de polder zijn waterbergende functie kan vervullen (zie paragraaf 6.5.2). Het resterende deel van deze kades ligt hoger, onder andere om evacuatie mogelijk te maken.
- 'Kades - Laag'

Dit zijn de kades rond de droge laag bekade polders (bestemming Agrarisch met waarden) en natte laag bekade polders (bestemming Natuur). Deze kades zijn ontworpen op waterstanden met een kans van voorkomen van gemiddeld ongeveer 30 respectievelijk 100 dagen per jaar. Deze kade kan over de hele lengte overstromen. De kade wordt aangelegd op ongeveer + 1,35 NAP om de droge laag bekade polders en op ongeveer +1,20 NAP om de natte laag bekade polders.
- 'Kades – Terprand'

Dit zijn de bermen en/of ringkades rond woningen en agrarische bouwvlakken. Deze terpranden zijn ontworpen op het in stand houden van de terpen en maatwerkoplossingen, zodat wateroverlast en schade door overstroming zoveel mogelijk wordt beperkt.

Wanneer sprake is van wegen op kades is voor de diverse bestemmingen Kade de aanduiding "verkeer" opgenomen.

Elke kadebestemming heeft specifieke afmetingen die op de verbeelding zijn weergegeven. In de hoogte van de diverse kades is een marge voor

zetting opgenomen.

Vanuit het oogpunt van ruimtelijke kwaliteit worden eisen gesteld aan de taludhelling en aan de kruinbreedte van de kades. Deze eisen zijn vastgelegd in de bouwregels bij de bestemmingen.

De kades hebben op de verbeelding een maximum en een minimum hoogte gekregen. De maximum hoogte is nodig om te voorkomen dat de doorstroming wordt belemmerd, waardoor de hydraulische taakstelling in gevaar komt. De minimumhoogte is nodig om de overige functies (met name agrarisch en wonen) mogelijk te maken en de kans op wateroverlast te beperken.

Na aanleg (op de maximumhoogte) treedt zetting en klink op.

Rijkswaterstaat is ervoor verantwoordelijk dat de bovenkant van de kade niet onder de minimumhoogte uitkomt. Zo nodig wordt de kade in opdracht van Rijkswaterstaat opgehoogd.

Om de beschermende functie van de kades voldoende te waarborgen mogen op de diverse bestemmingen kade geen bouwwerken worden geplaatst.

Ook het aanbrengen of instandhouden van bomen of struikbeplantingen is niet toegestaan om beschadiging van de kade te voorkomen. Een uitzondering hierop vormen de bomen ter markering van de overstroombare delen in de bestemming Kades – Hoog. Ter markering van de overstroombare delen binnen deze bestemming mogen aan het uiteinde van de overstroombare delen van de kade bomen worden geplant. Dit is aangegeven met een aanduiding op de verbeelding. Tenslotte is het ook verboden om dieren te houden op de diverse typen kaden, omdat daardoor de kwaliteit van de erosiebestendige grasmat vermindert. Onder dieren worden in dit verband verstaan alle gedomesticeerde dieren; dus zowel varkens, paarden, rundvee en overige hoefdieren, als andere huisdieren, zoals struisvogels, kippen, ganzen en honden. Schapen en geiten zijn van dit verbod uitgezonderd, omdat hiermee agrarisch beheer wordt uitgevoerd. Overigens stelt de beheerder in private overeenkomsten hieraan nadere eisen.

Bij de bestemmingen Kades-Hoog Kades- Laag zijn ter plaatse van de aanduiding 'hvp' hoogwatervluchtplaatsen voorzien. Deze zijn bedoeld als vluchtplaats voor het grazende vee bij stijgende waterstanden in het doorstroomgebied. De vluchtplaatsen zijn niet bedoeld als uitwijkplaats bij extreme waterstanden. De hoogte van de hoogwatervluchtplaatsen is ongeveer gelijk aan de hoogte van de instroomdrempel. Bij hogere waterstanden moet het vee in de hoge kade polders worden ondergebracht. Bij zeer hoge waterstanden moet het vee vanuit de hoog bekade polders uit het gebied worden geëvacueerd.

Vanwege de gewenste ruimtelijke kwaliteit zijn eisen gesteld aan de maximumhoogte van terpranden; vanwege het beperken van overlast door hoog water is een minimum hoogte van de terprand vereist.

De Minister van Verkeer en Waterstaat kan voor de bestemming 'Kades - Laag' ontheffing verlenen om deze kades te amoveren, verplaatsen of beschadigen, mits daartegen uit oogpunt van waterstaatkunde of ruimtelijke kwaliteit geen bezwaar bestaat. Hierdoor is het mogelijk om kleine aanpassingen ten behoeve van het beheer van het doorstroomgebied door te voeren.

6.5.8

Natuur

Alle bestaande te handhaven natuurgebieden (eventueel in eigendom van natuurbeherende instanties) en nieuw te ontwikkelen natuurgebieden gelegen in het doorstroomgebied (als natte laag bekade polders) zijn bestemd als 'Natuur'. Het beheer en onderhoud van deze gebieden is gericht op het duurzaam realiseren van de hydraulische taakstelling en in stand houden van deze waarden.

De bestemming Natuur is gekoppeld aan de kreken en kreekoevers, laag bekade polders, aan niet omkaad intergetijdengebied, aan de zone tussen de oorspronkelijke primaire kering en de Bandijk en aan de oevers van de Nieuwe Merwede. Afhankelijk of de bestemming Natuur al dan niet omkaad is staat het dagelijks onder water door de getijdenindringing en in gebieden die omringd worden door lage kades, staan gemiddeld 100 dagen per jaar onder water. De polders lenen zich bij uitstek voor het opvangen van grote groepen watervogels.

In de specifieke gebruiksregels staan onder andere beperkingen ten aanzien van de hoogte van vegetatie gedurende de periode van november tot en met maart.

Vanwege de grote opstuwende werking die vegetatie bij hoog water kan hebben waardoor het goed functioneren van de heringerichte Noordwaard als rivier teniet kan worden gedaan en de hydraulische taakstelling niet wordt gerealiseerd, is het noodzakelijk via dit Rijksinpassingsplan ook een publiekrechtelijke grondslag voor deze gebruiksbeperking (geldend voor een ieder) op te nemen. De maximale hoogte van 30 centimeter is afkomstig uit hydraulische berekeningen.

Voor de bestemmingen Natuur, die geen bijdrage leveren aan de hydraulische taakstelling (Hilpolders en polder Maltha), is met een aanduiding op de verbeelding aangegeven dat de vegetatie hier wel hoger mag worden dan 30 centimeter.

De instandhouding en ontwikkeling van ter plaatse voorkomende dan wel daaraan eigen natte natuur-, en landschapswaarden staan binnen deze bestemming centraal.

De natuurwaarden zijn afhankelijk van de locatie:

- **Kreken**
Natuurwaarden gekoppeld aan het krekensysteem zijn watergebonden flora en fauna en flora en fauna in de kreekoevers. Langs de direct aan de Nieuwe Merwede gekoppelde kreek ontwikkelen zich natuurwaarden kenmerkend voor stroomminnende omstandigheden (o.a. specifieke vis- en vogelsoorten). Het betreffen met name doodlopende kreken in het intergetijdengebied en alle kreken in de Hilpolders. Het natuurlijke, dynamische proces dat mag ontstaan, wordt niet met bestemmingsgrenzen vastgelegd (zie ook onder de bestemming Water).
- **Binnen de laag bekade polders**
De natuurwaarden in de laag bekade polders, met een in stand te houden natte natuurlijke of halfnatuurlijke graslandvegetatie, zijn direct gebonden aan de sloten met watervegetaties en watergebonden fauna, de natuurvriendelijke oevers met oevervegetaties en oevergebonden fauna langs deze sloten en het belang van het gebied voor weidevogels, foeragerende watervogels (zomerperiode) en voor foeragerende en slapende watervogels.
- **Intergetijdengebied**
De natuurwaarden in die gebiedsdelen, die direct onder invloed staan van de getijdenwerking, zijn flora en fauna gekoppeld aan permanent water en de intergetijdenzone.

Onder invloed van begrazing en eventueel aanvullend beheer wordt hier een natte ruigtevegetatie in stand gehouden.

Lokaal, waar dit niet van negatieve invloed is op de hydraulische taakstelling, zijn de omstandigheden zodanig dat opgaande rietmoerasvegetaties en oibosvegetaties zich kunnen ontwikkelen met daaraan gebonden flora en fauna.

Natuurwaarden in de zone tussen de oorspronkelijke primaire kering en de Bandijk zijn flora en fauna gebonden aan vochtige graslandvegetaties, en water- en oevergebonden flora en fauna langs de sloten. Natuurwaarden langs de Merwede betreffen de riviergebonden flora en fauna.

Bovenstaande waarden zijn beschreven in de planregels en op de verbeelding aangeduid per gebied. In de algemene bepalingen is hieraan een aanlegvergunningstelsel gekoppeld.

In lage kade polders aangeduid met "specifieke vorm van natuur - natte

laag bekade polders (sn-nlp)“ dient specifieke flora en fauna te worden beschermd. Het betreft waardevolle graslandvegetaties, watervegetaties en foeragerende water- en weidevogels.

Binnen de bestemming Natuur mogen uitsluitend een gemaal met bijbehorende ontsluiting ter plaatse van de aanduiding gemaal worden gebouwd. Een vogelkijkhut en een uitkijktoren kunnen met een ontheffing worden gerealiseerd. Wegen en paden voor de ontsluiting van een perceel zijn toegestaan.

In de specifieke gebruiksregels staan onder andere beperkingen ten aanzien van de hoogte van vegetatie gedurende de periode van november tot en met maart.

Vanwege de grote opstuwende werking die vegetatie bij hoog water kan hebben waardoor het goed functioneren van de heringerichte Noordwaard als rivier teniet kan worden gedaan en de hydraulische taakstelling niet wordt gerealiseerd, is het noodzakelijk via dit Rijksinpassingsplan ook een publiekrechtelijke grondslag voor deze gebruiksbeperking (geldend voor een ieder) op te nemen. De maximale hoogte van 30 centimeter is afkomstig uit hydraulische berekeningen.

Voor de bestemmingen Natuur, die geen bijdrage leveren aan de hydraulische taakstelling (Hilpolders en polder Maltha), is met een aanduiding op de verbeelding aangegeven dat de vegetatie hier wel hoger mag worden dan 30 centimeter.

6.5.9

Recreatie

Binnen deze bestemming zijn recreatieve functies ondergebracht. Het gaat daarbij onder meer om een hotel, een café en een jachthaven. Dit zijn reeds bestaande voorzieningen. De gebouwen zijn slechts binnen de op de verbeelding aangegeven bouwvlakken toegestaan. De maatvoeringen staan eveneens op de verbeelding.

In het geval dat sprake is van een uitbreiding van het verhard oppervlak met meer dan 1.500m² dient, conform het beleid van Waterschap Rivierenland, compenserende waterberging te worden aangelegd om de versnelde afvoer van hemelwater te bergen (zie ook paragraaf 6.5.2).

6.5.10

Sport – Manege

Binnen deze bestemming bevindt zich een manege met bijbehorende bedrijfswoning. Het betreft een nieuwe locatie voor de bestaande manege. De gebouwen mogen slechts binnen het bouwvlak worden gesitueerd.

Binnen de bestemming Sport - Manege mag buiten het bouwvlak niet worden gebouwd.

De omvang van het bouwvlak bedraagt iets meer dan 2 ha. Deze omvang is noodzakelijk om de bedrijfsgebouwen met de huidige kwaliteitseisen naast elkaar op het bouwvlak te kunnen plaatsen. In het hydraulisch ontwerp van het project is gerekend met de maximale omvang. De regels voor bouwen binnen het bouwvlak zijn hetzelfde als voor bouwvlakken binnen de bestemming Agrarisch.

Voor de bestemming Sport - Manege is een ontheffing voor het plaatsen van kampeerplaatsen mogelijk. De voorwaarden hierbij zijn identiek aan die bij de bestemming Agrarisch.

In het geval dat sprake is van een uitbreiding van het verhard oppervlak met meer dan 1.500m² dient, conform het beleid van Waterschap Rivierenland, compenserende waterberging te worden aangelegd om de versnelde afvoer van hemelwater te bergen (zie ook paragraaf 6.5.2).

6.5.11

Verkeer

Tot de bestemming verkeer behoren de hoofdwegen en de erftoegangswegen met bijbehorende afmetingen. Wegen op kades en de primaire waterkering (Steurgatdijk) zijn op de verbeelding en in de regels met een aanduiding opgenomen.

6.5.12

Water

Kreken, geulen en watergangen die een belangrijke bijdrage leveren aan de aan- en afvoer van water hebben de bestemming 'Water' gekregen. In het doorstroomgebied betreft het de in- en uitstroomopeningen en de doorgaande geulen door het intergetijdengebied. Binnen de hoge bekade polders betreft het de A-watergangen, die van cruciaal belang zijn voor de afwatering binnen de polders. Deze kreken, geulen en watergangen worden als zodanig onderhouden en op diepte gehouden. Kreken die vooral een natuurbestemming hebben, zijn niet apart bestemd, maar opgenomen in de bestemming natuur. Dit betreft met name doodlopende kreken in het intergetijdengebied en alle kreken in de Hilpolders. Het natuurlijke, dynamische proces dat mag ontstaan, wordt niet met bestemmingsgrenzen vastgelegd. Ook de secundaire watergangen en sloten binnen de bestemmingen Agrarisch en Agrarisch met waarden worden niet apart bestemd. Hierdoor bestaat de mogelijkheid voor optimalisatie van de ligging van de sloten.

Binnen deze bestemming mogen uitsluitend bouwwerken ten behoeve van de bestemming (zoals duikers, lichtopstanden, bakens en sluizen) worden gebouwd.

In de specifieke gebruiksregels staan onder andere beperkingen ten

aanzien van de hoogte van vegetatie gedurende de periode van november tot en met maart.

Vanwege de grote opstuwende werking die vegetatie bij hoog water kan hebben waardoor het goed functioneren van de heringerichte Noordwaard als rivier teniet kan worden gedaan en de hydraulische taakstelling niet wordt gerealiseerd, is het noodzakelijk via dit Rijksinpassingsplan ook een publiekrechtelijke grondslag voor deze gebruiksbeperking (geldend voor een ieder) op te nemen. De maximale hoogte van 30 centimeter is afkomstig uit hydraulische berekeningen.

6.5.13

Wonen

Voor de woningen is bepaald dat deze uitsluitend binnen een op de verbeelding ingetekend bouwvlak mogen worden gebouwd. Veel van de bestaande woningen en agrarische bouwblokken kunnen na de ontpoldering met maatwerk behouden blijven.

Nieuw op te richten woningen dienen altijd op een terp te worden gebouwd. De minimale hoogte van het bouwvlak op de terp is op de verbeelding weergegeven. De locatie voor bijgebouwen is eveneens aangeduid op de verbeelding.

De maximaal toegestane goot- en bouwhoogte zijn op de verbeelding aangegeven. De bouw- en goothoogte wordt gemeten vanaf het de maximale hoogte van de terp, eventueel met 60 cm verhoogd als gebruikt wordt gemaakt van de mogelijkheid om het vloerpeil van het huis hoger aan te leggen. Hierbij hebben eigenaren van nieuwbouw huizen de mogelijkheid 60 centimeter boven de maximale hoogte van het bouwvlak van de terp te bouwen. De inhoud van de woningen (inclusief aangebouwd bijgebouw) mag maximaal 600 m³ bedragen. Voor zover woningen reeds groter zijn, mogen deze niet worden uitgebreid. Door middel van een algemene ontheffing kan hiervan worden afgeweken, als herbouw plaatsvindt voor te slopen woningen (of andere gebouwen), die in de bestaande situatie vóór ontpoldering groter zijn dan dit maximum. Uitgangspunt is dat bewoners dezelfde rechten toekomen als die men in de huidige situatie heeft.

Het uitoefenen van een aan huis verbonden beroep is toegestaan. De eisen zijn opgenomen in de begripsbepaling. Met een ontheffing is een aan huis gebonden bedrijf mogelijk, waarbij in totaal (beroep en bedrijf samen) 45 m² van de woonoppervlakte mag worden gebruikt.

Op elk bouwvlak is het door middel van ontheffing mogelijk om 3 bed- and-breakfasteenheden van elk maximaal 2 slaappleatsen te realiseren. Deze mogelijkheid bestaat ook al in het vigerende bestemmingsplan.

Bij de bestemming Wonen zijn ontheffingen opgenomen voor mantelzorg. De gemeente Werkendam wil het vanuit sociaal beleid mogelijk maken dat kinderen hun eigen ouders kunnen verzorgen.

6.5.14

Leiding- en hoogspanningsverbinding

De bovengrondse hoogspanningsverbindingen die door het plangebied lopen, is in deze dubbelbestemming geregeld. Dit zijn de 150kV-lijn Geertruidenberg-Biesbosch en de 380kV-lijn Krimpen aan de IJssel-Geertruidenberg. Uitsluitend mogen worden gebouwd hoogspanningsmasten en overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, ten dienste van de bestemming. Met een ontheffing mag gebouwd worden op grond van de onderliggende bestemming, indien van de leidingbeheerder een positief advies is verkregen.

6.5.15

Leiding – Water

Binnen deze dubbelbestemming is een ondergrondse hoofdtransportleiding voor water geregeld. Uitsluitend mogen bouwwerken, geen gebouw zijnde ten behoeve van de dubbelbestemming worden gebouwd. Met een ontheffing mag gebouwd worden op grond van de onderliggende bestemming, indien van de leidingbeheerder een positief advies is verkregen.

6.5.16

Waarde – Archeologie

Deze dubbelbestemming richt zich op het behoud en herstel van de archeologische waarden in het gebied. Binnen deze gronden mag alleen via een ontheffing worden gebouwd ten behoeve van de overige bestemmingen die voor deze gronden gelden. De omvang van deze zone is door middel van archeologisch onderzoek bepaald (zie bijlage Plangebied IVO vf Ontpoldering Noordwaard en IVO kf locatie Almonde). Uitgangspunt is dat geen schade aan de mogelijk aanwezige archeologische waarden wordt toegebracht. Dit dient te worden aangetoond met behulp van archeologisch onderzoek. De eisen aan de werkzaamheden ten behoeve van het project zijn op basis van het uitgevoerde onderzoek vastgelegd in de vergunning op basis van de Ontgrondingenwet.

In de algemene bepalingen is een aanlegvergunningstelsel opgenomen. Voor o.a. bodemingrepen, dieper dan 1 meter ten opzichte van het maaiveld is een aanlegvergunning nodig. In het kader van de maatregel Ontpoldering Noordwaard is door middel van verkennend booronderzoek geverifieerd dat alle voor de ontpoldering geplande ingrepen dieper dan 1 meter geen gevaar voor archeologische waarden met zich meebrengen. Voor het realiseren van het project Ontpoldering Noordwaard is dan ook geen aanlegvergunning nodig. De eisen aan de

werkzaamheden ten behoeve van het project zijn op basis van het uitgevoerde onderzoek vastgelegd in de vergunning op basis van de Ontgrondingenwet.

6.5.17

Waterstaat – Instroomopening

Binnen deze dubbelbestemming worden 4 instroomopeningen mogelijk gemaakt. Water stroomt de Noordwaard in via de verlaagde waterkering en vervolgens via vier instroomopeningen in de Bandijk. De instroomopeningen hebben een minimale breedte van 125 meter. Hier zijn alleen bouwwerken ten dienste van deze bestemming toegestaan en bouwwerken welke mogelijk zijn gemaakt in de onderliggende bestemming Water indien een aanduiding "verkeer" is toegekend.

In de specifieke regels is tevens bepaald dat van strijdig gebruik sprake is wanneer de doorstroming op enige manier belemmerd wordt, dan wel dat de maximaal toegestane hoogte van de begroeiing, gedurende de periode van november tot en met maart van 30 cm ten opzichte van het maaiveld en de waterbodem ter plaatse, overschreden wordt. Hiervan kan ontheffing worden verleend indien een verklaring van geen bezwaar van de waterbeheerder is verkregen.

Toelichting zonering rondom instroomopeningen

Ten behoeve van flexibiliteit voor de plaatsing van de instroomopeningen is rondom elk van de in het ontwerp opgenomen instroomopeningen een zone gedefinieerd. Binnen die zone kan de instroomopening geplaatst worden. Niet voor elke instroomopening is deze vrijheid even groot. De zonering van de instroomopeningen op de verbeelding is gebaseerd op de hydraulische eisen die gesteld worden aan de afmetingen van elk van de instroomopeningen. Uit de hydraulische berekeningen van het Inrichtingsplan blijkt dat elke opening een uniek karakter heeft, en anders reageert bij het meestromen van de Noordwaard. Dit komt doordat bijvoorbeeld het instromen van rivierwater bij enkele instroomopeningen gunstiger is dan anderen, en het verhang tussen Nieuwe Merwede en Noordwaard afneemt in westelijke richting. Meer verhang levert meer instroomvolume op. De hydraulische berekeningen bepalen de ligging, de vormgeving en de eventuele vrijheidsgraden van de instroomopeningen. Hieronder per instroomopening een korte toelichting. De nummering is van oost naar west in de stroomrichting van de Nieuwe Merwede.

Instroomopening 1 (direct naast Fort Steurgat): Deze instroomopening ligt het minst gunstig ten opzichte van de stroming in de Nieuwe Merwede. Verder opschuiven naar het oosten is hydraulisch gunstig,

maar is niet mogelijk vanwege de landschappelijke inpassing van Fort Steurgat. Verder opschuiven naar het westen is ook niet mogelijk vanwege de ligging van de maatwerkoplossing Bevertstaart en de Bevertstaartkreek. Bij het verder opschuiven naar het westen zou deze maatwerkoplossing moeten verdwijnen. Bovendien is het vanuit landschappelijk oogpunt belangrijk dat de Bevertstaartkreek gescheiden blijft van de instroomopening.

Instroomopening 2 en 3: Deze twee instroomopeningen liggen het meest gunstig voor de instroom van rivierwater vanuit de Nieuwe Merwede. Instroomopening 2 heeft vooral in westelijke richting enige vrijheid. In oostelijke richting is geen ruimte vanwege de ligging van een maatwerkoplossing.

Instroomopening 3: Deze instroomopening kent de meeste vrijheid, zowel in westelijke als in oostelijke richting. Er is geen reden aan te nemen dat wijziging van de locatie van de instroom tot beperking van de instroom leidt, mits aan de eisen van minimale afmetingen wordt voldaan. Indien wordt afgeweken van de in de uitgewerkte voorkeursvariant opgenomen locatie van de instroomopening, heeft in verband met het optimaliseren van het verhang een verplaatsing naar het oosten de voorkeur.

Instroomopening 4: Deze instroomopening ligt vrijwel vast. Vanuit hydraulisch oogpunt is een verplaatsing in westelijke richting niet mogelijk, omdat een verdere verplaatsing tot minder verhang leidt en tot minder instroom. Een verplaatsing naar het oosten is niet mogelijk vanwege de ligging van de maatwerkoplossingen aan de Braspenning.

6.6

Wijzigingsbevoegdheden

De Wet ruimtelijke ordening (Wro) maakt het in artikel 3.28, lid 4 mogelijk om de bevoegdheid voor het toepassen van flexibiliteitsbepalingen bij de Minister van Verkeer en Waterstaat te leggen in plaats van bij Burgemeester en Wethouders. De Minister van Verkeer en Waterstaat is de aangewezen Minister als bedoeld in artikel 3.35 lid 2 Wro die in de plaats treedt van Burgemeester en Wethouders. Voor dit Rijksinpassingsplan heeft dit in de plaats treden betrekking op de rol die Burgemeester en Wethouders zouden vervullen ten aanzien van de procedure voor het vaststellen van een bestemmingsplan en op het gebruikmaken van bevoegdheden op grond van een bestemmingsplan (i.c. wijziging vaststellen en ontheffing verlenen). De aanwijzing heeft plaatsgevonden bij het besluit tot Rijkscoördinatie d.d. 25 september 2009 als vervolg op de aanwijzing van de Minister van Verkeer en Waterstaat als projectminister bij de vaststelling van de

PKB Ruimte voor de Rivier op grond van artikel 3.35 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening.

Overeenkomstig artikel 3.35 lid 2 Wro wordt dit Rijksinpassingsplan door de Minister van Verkeer en Waterstaat en de Minister van VROM gezamenlijk vastgesteld. Bij dit Rijksinpassingsplan zijn bepaalde bevoegdheden ten aanzien van ontheffingen en wijzigingen toegeedeeld aan de Minister van Verkeer en Waterstaat (de Minister), onder wiens verantwoordelijkheid het project Ontpoldering Noordwaard wordt uitgevoerd.

De wijzigingsbevoegdheden die een directe relatie hebben met doelstellingen van de PKB-maatregel Ontpoldering Noordwaard (meestromend) zijn toegeedeeld aan de Minister.

De wijzigingsbevoegdheid voor de ontwikkeling van de recreatiepoort is toegeedeeld aan Burgemeester en Wethouders van Werkendam. De ontwikkeling van de recreatiepoort is weliswaar integraal onderdeel van de planvorming, maar de exacte vormgeving, het zoeken van een exploitant, het tijdstip van ingebruikname e.d. is een lokale verantwoordelijkheid. De randvoorwaarden waarbinnen deze ontwikkeling mogelijk wordt gemaakt, zijn gedetailleerd vastgelegd. Op deze manier wordt recht gedaan aan de uitkomsten van het planproces. Deze maximale omvang is getoetst in het MER en de Passende Beoordeling. Bij het toepassen van de wijzigingsbevoegdheid voor de Recreatiepoort Werkendam wordt de provinciale Adviescommissie Toerisme en Recreatie betrokken.

Bij een aan Burgemeester en Wethouders toegeedeelde wijzigings- of ontheffingsbevoegdheid waarbij sprake is van hydraulische belangen, is vastgelegd dat de waterbeheerder een verklaring van geen bezwaar moet hebben afgegeven. Bij de toepassing van alle in het inpassingsplan opgenomen flexibiliteitsbevoegdheden dient de in afdeling 3.4. van de Algemene wet bestuursrecht geregelde openbare voorbereidingsprocedure te worden gevolgd.

Het Rijksinpassingsplan kent een drietal type Wro-zones waar met een wijzigingsbevoegdheid de bestemming kan worden gewijzigd ten behoeve van:

1. De realisatie van recreatiepoort Werkendam;
2. De realisatie van nieuwe woningen; voor zover noodzakelijk door het wegbestemmen van woningen elders in het plangebied; en
3. Wijziging van woonbestemming naar 'Agrarisch' dan wel 'Agrarisch met waarden' dan wel 'Natuur'.

De twee laatst genoemde wijzigingsbevoegdheden worden pas gebruikt als er overeenstemming is over de verplaatsing en aankoop

van deze locatie. Locaties, die niet nodig zijn voor het verplaatsen van bewoners en agrariërs binnen de Noordwaard, houden hun oorspronkelijke bestemming.

Ook zijn nog twee andere wijzigingsmogelijkheden opgenomen die voor het gehele plangebied gelden en die toezien op:

1. Aanpassing van de bestemmingsgrenzen;
Deze wijzigingsbevoegdheid is opgenomen om kleine knelpunten te corrigeren. Daarbij wordt met name gedacht aan knelpunten die aan het licht komen bij het detailontwerp van het project. Dit detailontwerp wordt onder verantwoordelijkheid van Rijkswaterstaat gemaakt.
2. Aanpassing grenzen dubbelbestemming Waarde - Archeologie.
Deze wijzigingsbevoegdheid is opgenomen om de bestemming aan te passen aan vondsten en/of verder onderzoek.

6.7

Aanlegvergunningen

Tevens is voorzien in een aanlegvergunningstelsel voor het aanleggen van werken en het doen van werkzaamheden anders dan bouwwerkzaamheden. De activiteiten ten behoeve van de realisatie van de PKB-maatregel Ontpoldering Noordwaard (meestromend) zijn uitgezonderd van dit aanlegvergunningstelsel, omdat het Rijksinpassingsplan hiervoor is opgesteld.

Het aanlegvergunningstelsel is ten behoeve van de overzichtelijkheid in de algemene artikelen van de planregels opgenomen.

Het aanlegvergunningstelsel is van toepassing voor de bestemmingen Agrarisch met Waarden, Bos, Natuur, Primaire Waterkering, Water en de dubbelbestemmingen Leiding – Hoogspanning, Leiding – Water, Waarde – Archeologie en Waterstaat- Instroomopening. Door middel van een afwegingskader wordt bepaald of het verlenen van de aanlegvergunning de te beschermen waarden en functies niet aantast. De uitvoering van het project Ontpoldering Noordwaard dat door het Rijksinpassingsplan mogelijk moet worden gemaakt, is niet aanlegvergunningplichtig.

6.8

Toelichting per artikel

Hiernavolgend worden de planregels per artikel van een nadere toelichting voorzien.

Hoofdstuk 1 Inleidende regels

Artikel 1: begrippen: de in de planregels gebezigde begrippen worden hierin omschreven ter voorkoming van misverstanden of verschillen in interpretatie.

In artikel 1.60 wordt het project Ontpoldering Noordwaard gedefinieerd. Zie de omschrijving van het project in paragraaf 1.2 en 1.3. Het betreft de werkzaamheden die nodig zijn voor de uitvoering van de PKB-maatregel Ontpoldering Noordwaard (meestromend), de dijkverbetering van de Steurgatdijk en de werkzaamheden in de Hilpolders.

Artikel 2: wijze van meten: een omschrijving van de wijze waarop het meten dient plaats te vinden.

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels

Artikel 3 t/m 21: de hoofdbestemmingen en dubbelbestemmingen. Iedere bestemming is opgebouwd conform de richtlijnen uit de SVBP 2008, waarin een vaste opzet voor de bestemmingsregels is vastgelegd. De opzet voor dit Rijksinpassingsplan bestaat uit de volgende onderdelen:

- Bestemmingsomschrijving;
- Bouwregels;
- (eventueel) Ontheffing van de bouwregels;
- Specifieke gebruiksregels;
- (eventueel) Ontheffing van de gebruiksregels;
- (eventueel) Wijzigingsbevoegdheid.

De in dit plan opgenomen bestemmingen zijn:

- Agrarisch (artikel 3);
- Agrarisch met waarden (artikel 4);
- Bedrijf – Nutsvoorziening (artikel 5);
- Bos (artikel 6);
- Cultuur en ontspanning (artikel 7);
- Kades –Laag (artikel 8);
- Kades – Hoog (artikel 9);
- Kades – Terprand (artikel 10);
- Natuur (artikel 11);
- Primaire Waterkering (artikel 12);
- Recreatie (artikel 13);
- Sport – Manege (artikel 14);
- Verkeer (artikel 15);
- Water (artikel 16);
- Wonen (artikel 17).

De in het plangebied voorkomende en toegestane bebouwing wordt binnen de verschillende bestemmingen nader beschreven. Binnen de afzonderlijke bestemmingen zijn voor de afzonderlijke functies die er al dan niet voorkomen specifieke ontheffingsregels en wijzigingsbevoegdheden opgenomen.

De in dit plan opgenomen dubbelbestemmingen zijn:

- Leiding- Hoogspanningsverbinding (artikel 18);
- Leiding- Water (artikel 19);
- Waarde – Archeologie (artikel 20);
- Waterstaat – Instroomopening (artikel 21).

Door middel van in de regels opgenomen aanlegvergunningstelsel wordt het plangebied beschermd tegen o.a. ongewenste ingrepen die de doorstroming/waterafvoerfunctie van het gebied negatief kunnen beïnvloeden.

Hoofdstuk 3 Algemene regels

Artikel 22: Antidubbelregel.

Artikel 23: Algemene gebruiksregels, waarin wordt aangegeven welk gebruik van gronden en opstallen in ieder geval in strijd met de bestemming en verboden is. Deze algemene gebruiksregels zijn van toepassing op alle bestemmingen. Als specifieke gebruiksregels nodig zijn, zijn deze bij de bestemmingen zelf opgenomen.

Artikel 24: Algemene aanduidingsregels. Voor het straalpad is een zone opgenomen met een gebiedsaanduiding waarbinnen bouwwerken een bepaalde bouwhoogte niet mogen overschrijden. Daarnaast is een vrijwaringszone dijk opgenomen voor de primaire waterkering, waarbinnen een bouwverbod geldt. Ook is een geluidszone industrie opgenomen, waarbinnen geen geluidgevoelige bouwwerken mogen worden opgericht.

Artikel 25: Algemene ontheffingsregels. Dit artikel geeft regels voor geringe afwijkingen o.a. van afmetingen van terreinen, alsmede de verhoging van de bouwhoogte van specifieke bouwwerken, geen gebouwen zijnde en van gebouwen ten behoeve van ondergeschikte bouwdelen. Ook is een ontheffing voor de oprichting van gemalen opgenomen. Voor het verlenen van ontheffing is altijd een verklaring van geen bezwaar van de waterbeheerder vereist.

Artikel 26: Algemene wijzigingsregels. Dit artikel biedt de mogelijkheid voor Burgemeester en Wethouders om onder voorwaarden de onderliggende bestemmingen te wijzigen ten behoeve van de recreatiepoort Werkendam. Daarnaast heeft de Minister van Verkeer en Waterstaat

de mogelijkheid om in het kader van het project Ontpoldering Noordwaard de bestemming van een gebied om te zetten naar een woning. Het betreft nieuwbouw voor blijvende bewoners met een 'rode' woning. Ook kan de bestemming Wonen worden omgezet naar Agrarisch, Agrarisch met waarden en natuur op het moment dat het Rijk een woning aankoopt van een particuliere eigenaar en besluit deze woning te amoveren. De Minister kan eveneens in het kader van de realisatie van het project de bestemmingsgrenzen verleggen met 5 m. Burgemeester en Wethouders kunnen (op basis van onderzoek) de ligging van de dubbelbestemming Waarde – Archeologie wijzigen.

Artikel 27: Overige regels. In dit artikel zijn enkele algemeen geldende regels opgenomen die voor het gehele plangebied gelden. Te beginnen met een bepaling waarin is aangegeven hoe de dubbelbestemmingen zich in hiërarchische zin onderling verhouden. Voorts is aangegeven dat voor zover naar wettelijke regelingen wordt verwezen, deze regelingen dienen te worden gelezen, zoals ze luiden op het tijdstip van het in werking treden van het Rijksinpassingsplan. Bovendien is een regeling opgenomen die aangeeft dat de algemene bepalingen uit de vigerende bestemmingsplannen buiten toepassing blijven. Ten slotte is het aanlegvergunningstelsel in dit artikel ondergebracht. Dit aanlegvergunningstelsel is opgenomen om de waarden en de waterafvoerfunctie in het gebied te beschermen. Door middel van een schema kan per activiteit bekeken worden of een vergunning noodzakelijk is. Met het afwegingskader kan beoordeeld worden of de vergunning ook wordt verleend.

Het aanlegvergunningstelsel is ten behoeve van de overzichtelijkheid in de algemene artikelen van de planregels opgenomen.

Het aanlegvergunningstelsel is van toepassing voor de bestemmingen Agrarisch met Waarden, Bos, Natuur, Primaire Waterkering, Water en de dubbelbestemmingen Leiding – Hoogspanning, Leiding – Water, Waarde – Archeologie en Waterstaat- Instroomopening. Door middel van een afwegingskader wordt bepaald of het verlenen van de aanlegvergunning de te beschermen

waarden en functies niet aantast. De uitvoering van het project Ontpoldering Noordwaard dat door het Rijksinpassingsplan mogelijk moet worden gemaakt, is niet aanlegvergunningplichtig.

Artikel 28: Overgangsrecht. Dit artikel bevat de overgangsbepalingen met betrekking tot bebouwing resp. het gebruik van gronden en bouwwerken.

Artikel 29: Slotregel. Deze regel geeft de titel van de planregels aan.

7

Uitvoerbaarheid

7.1

Economische uitvoerbaarheid

De maatregel Ontpoldering van de Noordwaard vormt een onderdeel van de PKB Ruimte voor de Rivier. De financiële middelen die nodig zijn om de maatregelen van Ruimte voor de Rivier uit te voeren, worden beschikbaar gesteld door het Ministerie van Verkeer en Waterstaat.

Het Ministerie van Verkeer en Waterstaat heeft de totale projectkosten binnen het programmabudget voor dit project gereserveerd. De economische uitvoerbaarheid is hiermee gewaarborgd.

De maatwerkoplossingen (zie paragraaf 3.6) worden door het Rijk gefinancierd. In die gevallen waar omliggende grond bij de maatwerkoplossing wordt betrokken, kan deze door de particuliere eigenaar worden aangekocht. Het Rijk vergoedt de eventuele financieringsschade die met de aankoop van de grond gepaard gaat, met een kapitalisatiefactor van 10 jaar. Als de grond in eigendom blijft bij het Rijk, voert het Rijk het onderhoud uit. De grondwerkzaamheden ten behoeve van de maatwerkoplossing worden door het Rijk uitgevoerd. De overige kosten bij de maatwerkoplossingen waaronder herstel tuin en bouwkundige aanpassingen, worden door het Rijk vergoed.

In geval van 'rode' woningen (zie paragraaf 3.6) wordt de huiseigenaar volledig schadeloosgesteld. Met deze schadeloosstelling kan deze huiseigenaar een nieuwbouwtierp kopen en een vergelijkbaar huis bouwen waarbij bij de schadeloosstelling rekening wordt gehouden met de staat van de huidige woning. De nieuwbouwtierpen worden pas als zodanig bestemd en gerealiseerd als er inhoudelijke en financiële overeenstemming is met de betrokkenen. De kosten van de maatwerkoplossingen, de aanlegkosten van nieuwbouwtierpen en de schadeloosstellingen van 'rode' woningen, zijn opgenomen in het projectbudget. De kade – Tierprand is integraal onderdeel van de nieuwbouwtierp en wordt daarom onderhouden door de particuliere eigenaar.

Gezien het feit dat de investeringslasten en de schadeloosstellingen van particuliere huiseigenaren zijn opgenomen in de Rijksbegroting, en het verhaal van kosten op die manier is verzekerd en geen kosten worden verwacht in verband met bouwplannen als bedoeld in artikel 6.2.1 Bro is besloten, met toepassing van het bepaalde in art. 6.12 lid 2 Wro, geen exploitatieplan vast te stellen.

Met de andere overheden zijn principe-afspraken gemaakt over het

beheer van het gebied. Alle te beheren objecten zijn toegekend aan Rijkswaterstaat, gemeente Werkendam en waterschap Rivierenland. De uitvoering van het project wordt gestart als het Rijkinpassingsplan definitief is. De planning is dat de hydraulische taakstelling conform de PKB voor het einde van 2015 wordt gehaald. Dat betekent dat het project in 2016 geheel kan zijn afgerond. De nieuwe bestemmingen zijn dus gerealiseerd binnen de periode dat de gemeenteraad uitgesloten is van de bevoegdheid voor het vaststellen van een bestemmingsplan (1 januari 2017; zie paragraaf 6.2).

Het programma Ruimte voor de Rivier kent naast de wettelijke planschaderegeling van afdeling 6.1 Wro en de nadeelcompensatieregeling van de artikelen 7.14 en 7.15 Waterwet een schaderegeling 'Schadevergoeding Ruimte voor de Rivier voor nieuwe buitendijkse gebieden'. Na realisatie van de maatregel wordt bepaald gebruik gestaakt en wordt een aantal opstallen gesloopt. Deze gronden en opstallen worden minnelijk verworven en waar nodig onteigend. Voor een groot ander deel van de onroerende zaken die buitendijks komen te liggen, geldt dat het bestaand gebruik in beginsel gehandhaafd kan worden, maar de eigenaren, en andere gerechtigden hiervan de kans lopen geconfronteerd te worden met schade als gevolg van overstroming (inundatie).

Indien schade als gevolg van overstroming (inundatie) het geval is, geldt de overeenkomst 'Inundatieschade Ruimte voor de Rivier' voor eigenaren die deze overeenkomst hebben getekend. In andere gevallen gelden de bovengenoemde wettelijke regelingen. Indien de overeenkomst is getekend, kan aanspraak worden gemaakt op volledige vergoeding van schade bij waterschade door verhoogde rivierafvoeren en geeft het Rijk de zekerheid dat het Rijk het vastgoed van de huidige zittende eigenaar en van zijn rechtsopvolgers onder algemene titel ook na 2015 tegen de binnendijkse waarde aankoopt. Deze regeling is specifiek voor de PKB Ruimte voor de Rivier ontwikkeld. Zij leidt er toe dat geen waardedaling ten opzichte van de binnendijkse situatie optreedt en dat belanghebbenden ervan verzekerd zijn dat overstromingsschade volledig wordt vergoed.

Afhankelijk van de bestemmings- en gebruiksfunctie is de overstromingskans verkleind door de aanleg van kades en een terprand (berm + ringkade) bij agrarische bouwvlakken en particuliere woningen.

7.2

Handhaving

De bestuursrechtelijke handhaving van het Rijkinpassingsplan is een

bevoegdheid van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Werkendam. Het primaire doel van dit Rijksinpassingsplan is het mogelijk maken van de uitvoering van rivierkundige maatregelen en het stellen van gebruiksvoorschriften om het ingerichte gebied zijn rivierkundige functie te kunnen laten behouden. Na uitvoering van deze maatregelen behoort het plangebied en specifiek de Noordwaard tot (het winterbed van) de rivier. De Minister van Verkeer en Waterstaat wordt de waterbeheerder van het gebied.

Om de rivierkundige doelstellingen te bereiken maakt de Minister van Verkeer en Waterstaat gebruik van zijn bevoegdheden als beheerder op grond van de Waterwet, naast het maken van privaatrechtelijke afspraken met derden - bijvoorbeeld beheer- en pachtovereenkomsten. De Minister van Verkeer en Waterstaat ziet toe op de handhaving daarvan, waarmee tegelijkertijd het merendeel van de regels van dit Rijksinpassingsplan wordt gehandhaafd.

Indien deze handhaving in bepaalde gevallen niet mogelijk blijkt, doet de Minister van Verkeer en Waterstaat aan de hand van een voorstel een beroep op Burgemeester en Wethouders van Werkendam om de regels van het Rijksinpassingsplan op basis van de Wet ruimtelijke ordening te handhaven.

Rijkswaterstaat en de gemeente Werkendam maken afspraken met elkaar over de verantwoordelijkheden en de organisatie van de handhaving in het gebied.

7.3

Beheer en onderhoud

De ontwikkeling van vegetatie in het doorstroomgebied van de Noordwaard is zeer bepalend bij het realiseren van de hydraulische taakstelling. Om de waterstanddaling te garanderen dient een stringent beheer te worden toegepast. Ter ondersteuning en evaluatie van de beheermaatregelen gaat een uitgebreide monitoring plaatsvinden.

Ontwikkelingen in sedimentatie en erosie in de kreek en in het intergetijdengebied worden gemonitord, zodat bij eventuele onverwachte aanslibbing tijdig kan worden ingegrepen en de realisatie van de hydraulische taakstelling niet in het geding komt. Onderdeel van het monitoringsprogramma is ook het regelmatig uitvoeren van hydraulische berekeningen met meer geavanceerde modellen en actuele monitoringgegevens. Eventuele aanslibbing kan ook gevolgen hebben voor de mate van getij-indringing in het intergetijdengebied. De mate van getij-indringing wordt eveneens gemonitord, zodat de belangrijkste aanvoerkreek tijdig op diepte worden gebracht.

Uitgangspunt voor het beheer en onderhoud is een realistisch ontwikkelingsscenario en het volgen van ontwikkelingen. Bij ongewenste ontwikkelingen (bijvoorbeeld overmatige sedimentatie/verlanden van de kreken of overmatige erosie) kan de beheerder ingrijpen en de processen bijsturen. Het beheer en onderhoud inclusief de monitoring zijn nader uitgewerkt in het beheer- en onderhoudsplan. Inrichting, exploitatie en beheer zijn gericht op duurzame instandhouding van de inrichting, het blijvend voldoen aan de hydraulische taakstelling en bijbehorende natuur ecotopen.

Ook de gevolgen op de morfologie buiten het plangebied (in de Nieuwe Merwede en de Brabantse Biesbosch) worden gemonitord. Hiermee kunnen de berekeningen uit de planfase worden geverifieerd.

Ten behoeve van de grondstabiliteit van de terp, waarop de te handhaven woningen staan, is het noodzakelijk om een terprand aan te leggen en daarmee de woonbestemming te behouden. De terprand heeft een functie ter bescherming van de grond (stabiliteit) en de bouwwerken op de terp. De terprand bestaat in het algemeen uit een berm om eventuele golfslag te kunnen onderbreken en een ringkade om in geval van extreem hoog water de wateroverlast zoveel mogelijk te beperken. Met een ringkade van 50 centimeter hoog wordt voorkomen dat de eerste 50 centimeter in de woning kan komen.

Naast het aspect van het kunnen handhaven van de woning en het voorkomen van wateroverlast is ook de wijze waarop de maatwerkoplossing ruimtelijk kan worden ingepast besproken. Aan de hand van een schetsontwerp, een voorontwerp en een definitief ontwerp is met de huiseigenaar besproken wat een redelijke en billijke oplossing is in het licht van de mogelijkheden ter plaatse. Van iedere maatwerkoplossing zijn gedetailleerde tekeningen gemaakt. Belangrijke onderwerpen in de individuele gesprekken zijn geweest de vorm van de terp, de mogelijkheid om markante bomen te behouden en de ontsluiting van de terp ten opzichte van de weg.

De terpranden, benodigd om ondanks de nieuwe rivierkundige functie van het gebied toch bestemmingen zoals wonen te kunnen opnemen, moeten op de grond van de belanghebbende zelf worden gerealiseerd omdat verwerving van grond van derden hiervoor niet kan worden afgedwongen. Dit heeft tot gevolg dat de oppervlakte van de (vlak gelegen) tuin afneemt. Indien de omliggende grond eigendom is van het Rijk, bestaat ook de mogelijkheid grond van het Rijk waarop de terprand ligt aan te kopen. Bij de prijs wordt rekening gehouden met de gebruiksfunctie en wordt indien van toepassing financieringsschade vergoed.

Van de maatwerkoplossing is een taxatie opgesteld om vast te stellen wat de vastgoed waarde is nadat de maatwerkoplossing is uitgevoerd. In deze taxatie wordt onder meer meegenomen: de kosten voor het herstellen van de tuin indien deze door het treffen van de maatwerkoplossing wordt aangetast en een afwaardering van de grond waarop de terprand komt te liggen. Het beheer en onderhoud van de terprand wordt ook door het Rijk afgekocht.

Met de huiseigenaren van woningen die niet behouden kunnen blijven en toch graag in de Noordwaard willen blijven wonen is besproken, op welke locatie nieuwbouw kan plaatsvinden. Op de verbeelding is een aantal locaties opgenomen waar het mogelijk is een nieuw huis te

bouwen. De omvang van deze nieuwbouwlocaties is zoveel mogelijk afgestemd op de grootte van de kavels die moeten worden verlaten.

8.2 Voorontwerp Rijksinpassingsplan

Het onderhavige Rijksinpassingsplan biedt de planologische regeling om de uitvoering van de Noordwaard mogelijk te maken. Om belanghebbenden te informeren over de planologische regeling is een voorontwerp van het Rijksinpassingsplan van medio oktober tot medio november 2009 vier weken ter inzage gelegd.

Tijdens deze vier weken dat het voorontwerp kon worden ingezien, zijn voor de direct betrokkenen informatiebijeenkomsten georganiseerd waarop het voorontwerp Rijksinpassingsplan is toegelicht.

In totaal zijn ongeveer 25 schriftelijke inspraakreacties ontvangen. Deze zijn uitgesplitst in ongeveer 150 deelreacties. De reacties en de manier waarop de reacties zijn verwerkt in het ontwerp Rijksinpassingsplan zijn opgenomen in de het document Verwerking reacties inspraak voorontwerp Rijkpassingsplan. Dit document is ter inzage aan het ontwerp Rijkpassingsplan toegevoegd.

8.3 Vooroverleg en horen

8.3.1 Vooroverleg ex Artikel 3.1.1. BRO en ex Artikel 3.28 Wro

Het bestuursorgaan dat belast is met de voorbereiding van een bestemmingsplan pleegt daarbij overleg met de besturen van betrokken gemeenten en waterschappen en met die diensten van provincie en Rijk die betrokken zijn bij de zorg voor de ruimtelijke ordening of die belast zijn met de behartiging van belangen welke in het plan in het geding zijn. Artikel 1.1.1 lid 2 Bro bepaalt dat een Rijksinpassingsplan voor de toepassing van het Bro gelijk wordt gesteld met een bestemmingsplan.

In het kader van het overleg ex art. 3.1.1 Bro en artikel 3.28 Wro, is het voorontwerp Rijksinpassingsplan ten behoeve van het vooroverleg toegestuurd aan betrokken overheden: gemeente Werkendam, waterschap Rivierenland en provincie Noord-Brabant. Tevens is het voorontwerp Rijksinpassingsplan aan de omliggende gemeenten en belanghebbenden gestuurd. Op basis van de opmerkingen op het voorontwerp is een aantal zaken in het ontwerp Rijksinpassingsplan aangepast²⁴.

8.3.2 Vooroverleg watertoets

In het kader van de watertoets en daarmee het wateradvies is

²⁴ Zie document Verwerking reacties inspraak voorontwerp Rijksinpassingsplan.

regelmatig met betrokken waterbeheerders (Ministerie van Verkeer en Waterstaat/Rijkswaterstaat Zuid-Holland, waterschap Rivierenland) en drinkwaterbedrijf Evides gesproken.

De waterbeheerders zijn betrokken bij het opstellen van het MER, bij de keuze van het voorkeursalternatief en bij het opstellen van het Rijksinpassingsplan. Waterschap Rivierenland heeft een wateradvies gegeven over het voorontwerp Rijksinpassingsplan en het bijbehorende MER (zie bijlage).

Naar aanleiding van dit wateradvies zijn enkele zaken aangepast. De twee belangrijkste aanpassingen zijn:

- De A-watgangen hebben de bestemming Water gekregen en zijn afzonderlijk op de verbeelding aangegeven.
- In de planregels is opgenomen dat bij een aantal bestemmingen in het geval van uitbreiding van de verharding (meer dan 1.500 m³) compenserende waterberging moet worden aangelegd.

Van Evides is een reactie ontvangen op het voorontwerp Rijksinpassingsplan die geen betrekking had op de watertoets. Het intern advies van Rijkswaterstaat Zuid-Holland is breder dan de watertoets.

8.4

Procedure Rijksinpassingsplan

In artikel 3.28, tweede lid, is bepaald dat op een Rijksinpassingsplan de afdelingen 3.1 en 3.2 van de Wro, met uitzondering van artikel 3.8, vierde en zesde lid, van toepassing zijn. Dit houdt in dat op de voorbereiding van het Rijksinpassingsplan afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing is.

Het ontwerp Rijksinpassingsplan heeft gedurende 6 weken ter inzage gelegen. Tijdens deze termijn kon eenieder zijn of haar zienswijze op het ontwerp Rijksinpassingsplan naar voren brengen.

Gedurende de termijn van ter inzage legging (27 april tot en met 7 juni 2010) zijn zienswijzen naar voren gebracht die zijn opgenomen en weerlegd in de Nota van beantwoording. Deze nota van beantwoording is als bijlage aan het onderhavige Rijksinpassingsplan toegevoegd. Uit deze Nota van beantwoording volgt eveneens op welke onderdelen het Rijksinpassingsplan ambtshalve of naar aanleiding van zienswijzen, is aangepast.

Het Rijksinpassingsplan is ter vaststelling aangeboden aan de minister van Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Milieu en de minister van Verkeer en Waterstaat. Na vaststelling en publicatie van het Rijksinpassingsplan kan er binnen de wettelijk vastgestelde termijn

beroep worden aangetekend.

Beroep tegen het vastgestelde Rijkinpassingsplan kan worden ingesteld na de bekendmaking van het vastgestelde Rijksinpassingsplan. Beroep kan slechts worden ingesteld door een belanghebbende die ook een zienswijze heeft ingediend op het ontwerp Rijksinpassingsplan bij de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Nadat het vastgestelde Rijksinpassingsplan is bekend gemaakt is er zes weken om in beroep te gaan. Aan het in beroep gaan tegen het vastgestelde Rijksinpassingsplan zijn kosten verbonden namelijk griffiegeld. Op het moment dat de zaak wordt gewonnen wordt het griffiegeld terug betaald.

Op dit besluit is de Crisis- en Herstelwet van toepassing. Dit betekent dat de belanghebbende in het beroepschrift moet aangeven welke beroepsgronden hij aanvoert tegen het besluit. Na afloop van de termijn van zes weken kunnen geen nieuwe beroepsgronden meer worden aangevoerd. Vermeld in het beroepschrift dat de Crisis- en Herstelwet van toepassing is.

Bijlage 1 **Bijlagen bij Rijksinpassingsplan**

Het Rijksinpassingsplan (regels en verbeelding) gaat vergezeld van deze toelichting.

Het Rijksinpassingsplan is ter vaststelling aangeboden aan de minister van Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Milieu en de minister van Verkeer en Waterstaat. Na vaststelling en publicatie van het Rijksinpassingsplan kan er binnen de wettelijk vastgestelde termijn beroep worden aangetekend.

Met het Rijksinpassingsplan zijn de stukken ('bijlagen') ter inzage gegaan redelijkerwijs nodig zijn voor het beoordelen ervan.

De bijlagen bestaan uit:

- **Het Milieueffectrapport Planstudie Ontpoldering Noordwaard** (auteur Consortium Planstudie Ontpoldering Noordwaard: Arcadis, DHV en Royal Haskoning, datum 30 januari 2010)
- **Passende Beoordeling bestaande uit**
 - **voorblad 'Passende Beoordeling Noordwaard'** (auteur Projectbureau Noordwaard, datum maart 2010),
 - **deel 1 'Passende Beoordeling Planstudie Noordwaard'** (kenmerk 110502/WA9/025/201326, auteur Consortium Planstudie Ontpoldering Noordwaard: Arcadis, DHV en Royal Haskoning, datum 15 maart 2010),
 - **deel 2 'Effecten Ingrepen Buitendijkse Bevert in de Biesbosch'** (kenmerk 10.007, auteur Bureau Waardenburg BV, datum 18 januari 2010) **en**
 - **deel 3 'Passende Beoordeling recreatiepoort Werkendam Ontpoldering Noordwaard'** (kenmerk C0302021/BD0/006/000037, auteur Consortium Planstudie Ontpoldering Noordwaard: Arcadis, DHV en Royal Haskoning, datum 25 februari 2010)
- **Natuurtoets** (auteur Consortium Planstudie Ontpoldering Noordwaard: Arcadis, DHV en Royal Haskoning, datum 2 oktober 2009)
- **Compensatieplan** (kenmerk 110502/WA9/023/201326, auteur Consortium Planstudie Ontpoldering Noordwaard: Arcadis, DHV en Royal Haskoning, datum 2 oktober 2009)
- **Archeologisch 'Plangebied IVO vf Ontpolderingsgebied Noordwaard en IVO kf locatie Almonde'** (kenmerk BAAC rapport V-08.0037, auteur Bureauonderzoek en inventariserend onderzoek, datum juli 2009) **en geologisch vooronderzoek**

-
- 'aanvullend archeologisch booronderzoek Ontpoldering Noordwaard** (kenmerk V09/1707, auteur Vestigia, datum 14 januari 2010)
 - **Wateradvies Waterschap Rivierenland** (kenmerk PS/SO/200932701/10172, auteur P. Sollie, datum 30 november 2009)
 - **Bodemonderzoek 'Basisdossier Bodem Deel 1 milieukundig bodemonderzoek fase 2 planstudie Ontpoldering Noordwaard'** (auteur Consortium Planstudie Ontpoldering Noordwaard: Arcadis, DHV en Royal Haskoning, datum 28 september 2009) **en grondstromenplan/saneringsplan** (kenmerk 9R8354.A0, auteur Haskoning BV, datum 15 februari 2010)
 - **'Aanvullend onderzoek lucht, geluid en externe veiligheid Planstudie Ontpoldering Noordwaard'** (auteur Consortium Planstudie Ontpoldering Noordwaard: Arcadis, DHV en Royal Haskoning, datum 2 oktober 2009)
 - **Geohydrologische studie en grondwatermodellering 'Basisdocument Geohydrologie Planstudie Ontpoldering Noordwaard'** (auteur Consortium Planstudie Ontpoldering Noordwaard: Arcadis, DHV en Royal Haskoning, datum 2 oktober 2009)
 - **Modelovereenkomst inundatieschade Ruimte voor de Rivier met bijlagen**
 - **Ontwerprapporten Dijkkring 23 inzake Traject Steurgatdijk** (kenmerk 99045141, auteur Grontmij, datum 20 januari 2010) **en Traject fort Steurgat** (kenmerk 9R8354.AO, auteur Haskoning BV, datum 3 februari 2010)
 - **Beheer- en onderhoud van de Noordwaard** (kenmerk NW100366, auteur Projectbureau Noordwaard, datum 28 januari 2010)
 - **Notitie Morfologische effecten Noordwaard op de Merwedes** (kenmerk WG-SE20090130, auteur DHV, datum 20 januari 2010)
 - **Verwerking reacties voorontwerp RIP 'Inspraak op het Voorontwerp Rijksinpassingsplan Ontpoldering Noordwaard'** (kenmerk NW100188, auteur Projectbureau Noordwaard, datum maart 2010)
 - **Inhoudelijke verschillen MER en RIP** (kenmerk NW100955, auteur Projectbureau Noordwaard, datum augustus 2010)
 - **Toetsadvies Commissie MER d.d. 2 juli 2010**

Bijlage 2 Toponiemenkaart plangebied Ontpoldering Noordwaard

Op deze zogenoemde toponiemenkaart zijn alle namen van in de toelichting genoemde deelgebieden en wateren aangegeven.